

JÎ BO
SAZBÛNA
PARTÎYA
BOLŞÊWÎK

stêrka bolşewîk

HEJMAR: 5 · ÎLON'98 · BIHA: 150.000 TL

**Kürt tarım emekçilerine yönelik
baskı, zulüm ve sömürü çarkı
alabildiğine çıplak işliyor!**

SÊWETA
SAZÛBÎYAYENA
PARTÎYA
BOLŞEWÎK

astarê bolşewîk

AMOR: 5 · KORTQIRANE'98 · CERM: 150.000 TL

Min zinciran kevn kir ji hesreta te AHMED ARÎF

**Te, qal kirina te,
Ji minalên çak ra, ji qehremanan ra.
Te, qal kirina te,
Ji ê narius ra, bê fêma
Direwa qehpe ra.**

**Li pey hev
Gur radza, çûk radiza, zindan radiza.
Li derve dinêkî gurr e gurr...
Her ez ranezam,
Çend leylê bihar,
Min zinciran kevn kir ji hesreta te.
Gulên xwine li porê te xim
Ge vi ali,
Ge wi ali...**

**Te, karibim te biqirim,
Ji birên bê binî ra,
Ji istêra ku diherikê ra,
Heta ji dasiya kivritê ra,
Dasiya kivritê ra ku ketiye
Dûrtirin gêlên oqyanosê.**

**Sêhrên xwe winda kirine hez kirinên te yên pêşîn,
Maçên xwe winda kime,
Bê parin ji şeva ku ji nişka ve tê.
Qedehêk, cixarêk, ê ku di biraninan da winda dibe,**

**Te, karibim te qal bikim...
Nebûna te, navê din ê cehennemê ye
Çavên xwe meqre, bi min sare...**

İçindekiler

3

**Demokrasi, barış, özgürlük...
devrimle kazanılacaktır!**

6

**Kürt tarım emekçilerine yönelik baskı, zulüm ve
sömürü çarkı alabildiğine çıplak işliyor!**

9

Stêrka Bolşewîk 1 yaşında!

10

Lozan ve TC'nin 75. yılı üzerine

15

**FAŞİST TÜRK DEVLETİ ERMENİ DÜŞMANLIĞINI
KÖRÜKLEMeye DEVAM EDİYOR!
Halkların kardeşliği için tek yol devrim!**

21

Kürt sorunu NGO'lar eliyle çözülemez!

23

RAMANÊN DÎ DEMA SÎRGÛNÊ DE

24

Ulusal sorunda birkaç nokta...

26

Kadınların kurtuluşu için barış değil mücadele...

26

Haksız savaşın parçası olarak tecavüz...

28

OKUYUCU MEKTUBU: Ulusal zulüm ve Kürt kadınları

29

**PSK 5. KONGRESİNİ YAPTI...
Aynı tas, aynı hamam, düzene hizmete devam!**

32

**Sovyetler Birliği'nde (1917-1956) Kürt emekçileri
arasında kültürel alanda devrim... -II-**

42

FIKRÊN NÛ DÎ NAV MİLET DE BELAV DIBIN

SÖMÜRÜ SİSTEMİ ORTADAN KALDIRILMADIKÇA EMEKLİLERE KURTULUŞ YOK!

Demokrasi, barış, özgürlük... devrimle kazanılacaktır!

PKK üçüncü kezdir tek taraflı ateşkes ilan ediyor; "kan dökmekle sorun çözülüyor, sorunu konuşarak, anlaşarak çözmek gerekir. Bunun için de gelin barışalım" diyor.

TC, PKK'ye saldırmayacak, PKK de, TC devletine yönelik silahlı eylemlerine son verecek. Bir yandan PKK diğer yandan faşist TC barış masasına oturarak kardeş kardeş Kürt sorununu çözecekler!

Barış, böyle bir istemin adı oluyor!

Herkes bu barışı desteklemeye, böyle bir barış için mücadele etmeye çağırılıyor. Kuzey Kürdistanlı hemen hemen her siyasi akım barışa endeksli bir siyasete kilitlenmiş durumda. Çalışmalar buna bağlı olarak yapılıyor, kitleler bu yönde hazırlanıyor. Bunda başarılı da olunmaktadır. Özellikle Kuzey Kürdistanlı kitleler içinde barış çağrıları hedefini buluyor ve kamuoyunda sesler bu doğrultuda yükseliyor. Bu anlaşılır bir şeydir de. Çünkü Kürdistanlı hemen hemen her ailenin yüreği kanamaktadır. Herkes ölü vermiştir, yaralıları vardır, zindanlarda yatıyor vardır... Bu insanlar yeni ölümler vermek istemiyorlar, yeni acılar duymak istemiyorlar.

"Daha fazla insan kaybetmeye hayır, sömürgecilerden alınabilecek her kırıntıya evet" ortamı hazırlandı. Öyle bir ortam ki; barışın kulakları kesiliyor, gözleri kör ediliyor, kolları budanıyor, ayakları kırılıyor... İşe yaramaz hale getirilen birşey önümüze barış diye sunulabiliyor. Bu türden bir barışın gerçek barış olmadığını, işe yaramaz olduğunu ortaya koymak, dostça eleştiriden sayılmıyor. Böyle bir atmosfer içinde her kesim ateşkesi tartışıyor, barışı tartışıyor. TC'nin artık ateşkesle yanıt vermesini istiyor. Bu sesi duymak istemeyen TC'dir, O, ateşkes sürecinde saldırılarını daha da yoğunlaştırarak sürdürüyor.

Ateşkes, taktik mi?

Kimileri "bu bir taktiktir" diyor. Böyle demekle de PKK'nin doğru bir siyaset izlediğini söylemiş oluyorlar! Böylelerinin söyleminde taktik, doğruyla eşitlenmiş oluyor. Marksizm-Leninizm'den biraz olsun haberdar olan biri, tek başına bir taktikten söz edilemeyeceğini;

taktiğin stratejiyle birlikte ele alındığında bir anlam ifade ettiğini bilir. Barış masasına oturmak, sorunu barış içinde çözmek siyaseti PKK'de stratejik ana halka konumundadır. Taktik, stratejik hedefin hizmetindedir, onu geliştirmek ve güçlendirmek için ortaya konur. Ateşkes, PKK'nin stratejik hedefinin hizmetindeki bir siyasettir, onun istediği türden bir barışa somut yanıt istemektedir. Bu anlamda ateşkes; PKK'nin, TC devletiyle barış içinde bir arada yaşama stratejisini güçlendirmeye yarayan bir taktiktir.

PKK'nin stratejik hedefi TC devletiyle barış masasına oturarak Kürt sorununa siyasi çözüm bulmaktır. Bu hedefe ulaşıldığında; Kürtlerin varlığı tanınacak, Kürtlerin de kendi kendilerini yönetme imkanlarının nasıl olabileceği konuşulacak. Tarafların kabullenebileceği bir yol yordam bulunarak sorun çözüme kavuşacak. PKK, bu bağintıdaki istemini bazı Avrupa ülkelerindeki yönetim biçimlerini örnekleyerek açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin Almanya'daki gibi olabilir, diyor. Strateji budur. Tüm taktikler de doğal olarak bu stratejinin hizmetindedir, onun başarısı için vardır. Silahlı mücadelenin, askeri savaşın bu stratejinin bir parçası olarak yürüdüğü gibi, ateşkes de bu stratejinin bir parçasıdır, onun hizmetindeki bir taktiktir. Stratejinin kendisi bağımsız, özgür, sosyalist bir Kürdistan'ı yaratma kapsamında olmadığından, ona hizmet eden bir taktiğin ezilenler açısından işe yaramaz olduğu en başta bilinmelidir.

Faşist TC devletiyle barış masasına oturmak için ateşkes ilan etmekle emekçilere ve ezilen uluslara mevcut sistem değişmeksizin bir barışın mümkün olabileceği propagandası yapılmaktadır. Demokratik bir adımın bile atılmadığı, atılmayacağı koşullarda tek taraflı ateşkes ilan etmek kitleleri düzenle birleştirmekten öte bir işe yaramaz. Böyle bir siyaset gerçek bir barışı değil, düzenle barışık yaşamının zeminini hazırlar.

Barış mı? Barışmak mı?

Açık ki, herkes barıştan başka şey anlıyor. Barış ile barışmak birbirine karıştırılıyor. Oysa, barışmak başka şey, barış başka bir şeydir.

Barışmak, birbirleriyle kavgalı olanların yaptıklarına pişman olması ve bir daha bu pişmanlığa yolaçacak durumlara düşmemek dileğiyle karşılıklı olarak birbirlerini affetmelerile halledilen bir iştir.

Emekçilerin, ezilenlerin ihtiyacı olan barış ise, toplumda güven ortamının yaratılmasıdır. İnsan yaşamını güvenceye alan, insanların kardeşlik ve eşitlik içinde yaşadığı bir ortamın yaratılmasıdır. Herkesin güvence içinde olduğu, kimsenin kimseden korkusu olmadığı, geleceğine güvenle baktığı bir ortamın adıdır. Devrimci ve komünistler barış dediklerinde bunu anlıyorlar. Bunun sağlanamadığı bir ortamın sadece adı barıştır.

Reformistlerin istediği barış daha başkadır. Onlar, aşırılıkların törpülenmesini, bazı uç noktaların toparlanıp düzeltilmesini isterler. Onların sistemin bütünüyle köklü problemleri yoktur, sistemi zayıf düşüren yanların düzeltilmesinden yanadırlar, bunun için mücadele ederler.

Gündemde olan barış, reformistlerin istediği bir barıştır. Ama öylesine faşist bir devlet var ki, reformlar için mücadele bile militan olmayı gerektiriyor. Demokratik bir talebin yükseltilmesi can bedeli olabiliyor. Faşist TC devletinin reformist taleplere dahi tahammülü yok. Devletin bırakalım talepleri kabullenmesini, kendisinden başka türlü bir ses çıkarana bile tahammülü yok. Düzenin temellerine dokunmayan, sadece kendi kimliğinin kabul görmesini isteyen bir talep için bile silahlı mücadele yürütülmek zorunda. Süreç böyle bir süreçtir.

Reformisti militanlaştıran da bu süreçtir.

Komünist ve devrimciler sömürü çarkları üzerine işleyen bir sistemde, zalimlerle mazlumların, ezenlerle ezilenlerin, köleyle köle sahibinin barış içinde yaşamasının boş laf olduğunun bilincindeler, bunu net ve açık bir biçimde emekçilere taşıma sorumluluğuna sahipler. Onlar, savaşın, zulmün, açlığın, işkencenin, sefaletin, rezaletin, sömürücülerin zindanlarına insanları tıkmanın son bulması için; toplumda huzur ve barışın sağlanabilmesi için sömürü sisteminin tüm kurum ve kuruluşlarıyla ortadan kalkması gerektiğini biliyorlar. İşçi ve emekçi sınıfları böyle bir barış, yani gerçek bir barış için mücadeleye çağırıyorlar, bunun için örgütlemek istiyorlar.

Kuşkusuz bu çok zor bir yoldur. Çünkü bu, sınıf savaşının en üst boyutta yürümesi demektir, bir sınıfın diğer bir sınıfın hakimiyetine son vermesi ve kesin olarak kendi hakimiyetini kurması demektir. Hakim sınıflar kendi sonlarını hazırlayacak böyle bir yola asla izin vermezler. Onlar kendi sonları demek olan bir barıştan yana olmazlar, olamazlar.

Devrimci ve komünistler açısından sömürücü sınıflar ortadan kaldırılmadıkça toplumsal barışın sağlanması mümkün değildir. Bugüne kadar bu gerçeği çeşitli bağıştıllarda ortaya koyduk; doğrunun kavgasını verdik, bundan böyle de doğrunun kavgasını vermeye devam edeceğiz.

Faşist TC devletiyle anlaşıp anlaşmamak, onlarla barışıp barışmamak PKK'nin kendi bileceği bir iştir. Tüm ezilenlerin bilmesi gereken gerçek şu ki; faşist TC devleti devrimle yıkılmadıkça, yerine işçi ve emekçilerin ik-

tidarı kurulmadıkça işçi ve emekçilerin başında çeşitli kılıklar altında hep çavuşlar, dayıbaşıları, elçiler olacak. Kürt işçi ve emekçileri sömürü çarkları altında inim inim inlemeye devam edecek. Yani, kölelik düzeni yerinde kalacak. O yıkılmayana kadar da tüm ezilenlerin, işçi ve emekçilerin ekmek kavgası, emek kavgası sürecektir. Onun için bu kavga sömürü sisteminin kökünü kazıyacak bir savaş olmak zorundadır. Bu, insanca varolmanın, insanca yaşamının savaşlarıdır. Bu savaşı yükseltmek ve onu kazanmak gerek!

Ağası, paşası, çetesi, zindancıbaşısı, dayıbaşısı olmayan; sömürsü, zulmü olmayan, kardeşçe yaşanır bir dünya kurulduğunda... İşte o zaman ATEŞKES ilan edilecektir. Gerçek BARIŞ ancak o zaman gelecektir.

• • •

Faşist Türk devleti utanmazlığın, sahtekarlığın, rezil her türlü yaptırımın sahibidir. Resmi hırsızlara gösteriler düzenlenir, trilyonları götürenler, insanları katledenler "Türkiye seninle gurur duyuyor" sloganlarıyla karşılanır, kutsanır. Ama aynı devlet bir tepsi baklava çalıp yiyen yoksul çocuklara yıllarca süren hapis cezaları verir. Oyun bu kadar gerçekçi, bu kadar açık yürür bu memlekette.

Kuzey Kürdistan-Türkiye'de insanların barış istemiyle sokaklara çıkması bile suç. 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde barış istiyoruz diyenlere devlet azgınca saldırdı. Barış diyene faşist şiddeti gösterdi bu devlet. İnsanlar jolandı, işkencelere tabi tutuldu, kitleler halinde tutuklamalar yapıldı.

Barış laflarını duymak kudurtuyor bu faşist devleti. Savaş olmasın demek suç! Bu suçu işlemeye hazır olan, yani savaş istemeyen herkes bu devletle barışmak değil, savaşmak zorunda. Barış yürüyüşlerine karşı faşist devletin takındığı tavır bunu göstermeye yeter de artar bile... Görmek isteyen!

Cumartesi annelerine yönelik yapılanlar da bir başka görüntü, bir başka kanıt. Onlar, 170 haftanın üzerindedir, her Cumartesi günü Galatasaray Lisesi önündeki alanda bir araya geliyor, kayıpların hesabını soruyorlar. Onlar "kaybedenler kaybedecek" diyerek seslerini yükseltiyorlar. Bu ses de çıldırıyor faşist Türk devletini. Ne demek, kaybedenler kaybedecek! Öyle ya, onlar biliyorlar ki yüzlercesini kendileri kaybetti. Şimdi analar sistemli olarak alanlara çıkıp seslerini yükseltiyor ve onların kaybedeceğini haykırıyorlar. "Kaybetmek!" burjuvazi için ölüm demek. Onlar kaybettiklerinde bütün pislikleri birer birer dökülecek ortaya. Bunca pisliğin sahiplerinin affedilecek bir şeyleri olmadığını biliyorlar. Onun için kaybetmek lafını duymak bile istemiyorlar. Bu nedenle saldırıyorlar, yerlerde sürüklüyorlar, gözaltına alıyorlar, tutukluyorlar... kaybedenler kuduruyor! Galatasaray'ı ablukaya alıyorlar. Bu sesi susturmak için her şeyi yapıyorlar. Ancak olmuyor, Cumartesi anneleri dışı mücadeleyi yükseltiyor, ablukayı yarıyor ve yine meydanlarda seslerini yükseltiyorlar:

KAYBEDENLER KAYBEDECEK!

Bir tek şey ekleyelim; DEVRİMLE!

• • •

Seçim aldatmacası gündemde. Zamanı vs. üzerine sanlaştılar. Kemalist faşistler seçimlerde zayıflamış olarak çıkan bir Fazilet Partisi görmek istiyorlar. Hesaplar buna göre yapılıyor, ama hesapları bir türlü çıkmıyor. Ne yapacaklarını şaşırmış durumdalar. Dinci faşistlerin seçimlerde çok daha güçlenerek çıkması ve kemalist faşistleri tehdit etmesi durumunda demokrasilik oyununa birkez daha ara vermenin uzak bir ihtimal olmadığı düşünülmelidir. Seçimlerin demokrasilik oynayarak kitleleri kandırmaktan başka birşey olmadığı defalarca görüldü. Türk hakim sınıfları işlerine gelmediği zaman seçilmişleri zindanlara atmıyorlar mı? Kürt milletvekillerine ne yaptıklarını bütün dünya biliyor. DEP'i kapattılar, milletvekillerini zindanlara taktılar, sürgünlere gönderdiler: Sadece Kürt olduklarını yüksek sesle söyledikleri için. Dinci faşistler, birinci parti olduklarına güvenerek kemalist faşistlerin dediklerini harfiyen yerine getirmedikleri için hükümetten indirildi ve partileri kapatıldı. Bütün bunlar gösteriyor ki, bu sistemde seçim, iktidar olmanın bir aracı değil, kitleleri uyutmanın bir aracıdır.

Solculuk, devrimcilik adına hareket edip, seçimle iktidar olma hayali olanlar işçi ve emekçilere yanlış bilinç taşıyorlar. Sermaye sınıfı kendi çıkarlarını zedeleyen sonuçlara izin vermemiştir, vermez. Seçimle gelen herkes bu sistemin çarkını çevirmek zorundadır. Bunu yapmayan bedelini ödeyerek çekip gider. Tarih bu işin böyle olduğuna tanıklıktır. Düzensizden rahatsız olan onu değiştirmek için uğraşmak, mücadele etmek zorundadır. Kötüler içinde birini seçmek çare değil. Bizim tercihimiz bu bağlamda da seçim değil DEVRİM'dir.

Cumhuriyetin 75. yılı kutlamaları adı altında durmadan azgın Türk şovenizmi körükleniyor. Faşist Türk devleti şovenizm batağında durmadan komikleşiyor. En büyük benim, başka büyük yok, edasıyla hareket eden Türk hakim sınıfları aşağılık kompleksi içinde renkten renge girip duruyorlar. En büyük bayrak yapılıyor, şarkılar besteleniyor, futbol karşılaşmaları düzenleniyor. Avrupalara heyetler gönderiliyor... Neler yapılıyor ki şu Cumhuriyet için? Ama hiç bir şatafat şu gerçeğin üstünü örtemez: Bu cumhuriyet, emekçi cumhuriyeti değil, emekçiler üzerinde faşist bir diktatörlüktür. 75 yıldır işçi ve emekçileri inim inim inletmekte, sermaye sınıfının çıkarlarını korumaktadır.

Sevr ve Lozan tartışmaları Cumhuriyetin 75. yılının en hararetli tartışmaları arasında yer alıyor. Tartışma genişledikçe saflar belirginleşiyor. Birileri çıkıp Sevr'i savunuyor, Sevr Lozandan daha iyidir, tartışması yürütüyor, diğerleri de Lozan'ın tam bağımsızlık olduğunu hararetle savunuyor, ona sahip çıkıyor.

İşin özü şu ki; Sevr ve Lozan, her ikisi de emperyalistlerin işidir. Her ikisine burnunu sokan emperyalistlerdir. Emperyalistler çıkarları neyi gerektiriyorsa ona göre tavır almış, düzenleme yapmışlardır. Sırasına göre Sevr'i, sırasına göre Lozan'ı ortaya koymuşlardır. Her ikisinde de ezilenlerin istediği bir çözüm ortaya konmamıştır. Sevr ve Lozan'ın ortak paydası emperyalizme bağımlı-

lıktır. Sevr, emperyalistlerin Türk devletine dayatmasıdır, Lozan TC devletinin emperyalistlerle uzlaşmasıdır. Olgu budur. Bu nedenle Sevr mi iyi, Lozan mı? tartışmasını yürütmek abestir. Takınılması gereken doğru tavır öz olarak şöyle ifade edilebilir:

Ne Sevr, Ne Lozan!

Kahrolsun emperyalizm!

•••

Kürdistan bombalanıyor. Köyler boşaltılıyor, Kürtler yerinden yurdundan sürgün ediliyor. Türkiye'nin metropollerine göç akını Türk hakim sınıflarını tedirgin ediyor. Sorunu nasıl çözecekleri konusunda çıkmazdalar. Büyük şehirlere göçü durdurmanın çarelerinden biri olarak vize uygulamasını tartışmaya açıyorlar. Bunun anlamı, Kürtleri büyük şehirlere de sokmayalım!

Aslında bu yalnız tartışmaya açılan bir konu değil, pratikte uygulanmaya başlanan bir konudur. Ordu ilinde bu sorun pratiğe geçirildi bile. Ordu Valisi fındık toplamaya gelen Kürt emekçilerinin Ordu il sınırlarından girişini yasakladı. Önlemleri yarıp Ordu'ya girebilen Kürt emekçileri çalıştıkları yerlerden yakalanıp sınır dışı edildi.

Adapazarı, Arifiye civarlarına gelen Kürt emekçiler arama taramadan geçirildikten sonra, güvenlik güçlerince buralara girmelerinde sakınca görülmeyenler, yani vize alabilenler kendilerini şanslı sayıyor.

Türk şovenizminin kıskırtmasıyla yöre halkı da Kürt işçi ve emekçilerine yönelik kötü tavırlar takınıyor. Devletin faşist uygulamalarına sessiz kalıyor. Sessiz kalmak, onaylamaktır. Bütün bu çıplak zulme karşı Ordu şehrindeki emekçilerden, yoksul köylülerden bir ses yükselmemiştir. Arifiye, Adapazarı vb. yörelerde halk aynı umursamazlık içindedir. Faşist devlet halkların kardeşliğini hiçbir zaman istememiştir. Onun işi, halklar arasında düşmanlığı geliştirmek, halkları birbirine boğazlatmaktır. "Böl, parçala, yönet" egemenlerin en meşhur taktiğidir. Onlar faşisttir, bunu yapmalarından şaşılacak bir yan yoktur. Ancak bunların zulmüne karşı durmayan Türk işçi ve yoksul köylüleri bunun tarihi sorumluluğunu taşımaktan kurtulamaz. Kürt emekçilerine yönelik zulüm karşısında sessiz kalmak, aslında aynı zamanda kendi köleliğine onay vermektir.

Unutulmasın ki; "bir halkı ezen bir başka halk özgür olamaz!"

Tüm gelişmeler birşeyi çok net ortaya koymaktadır:

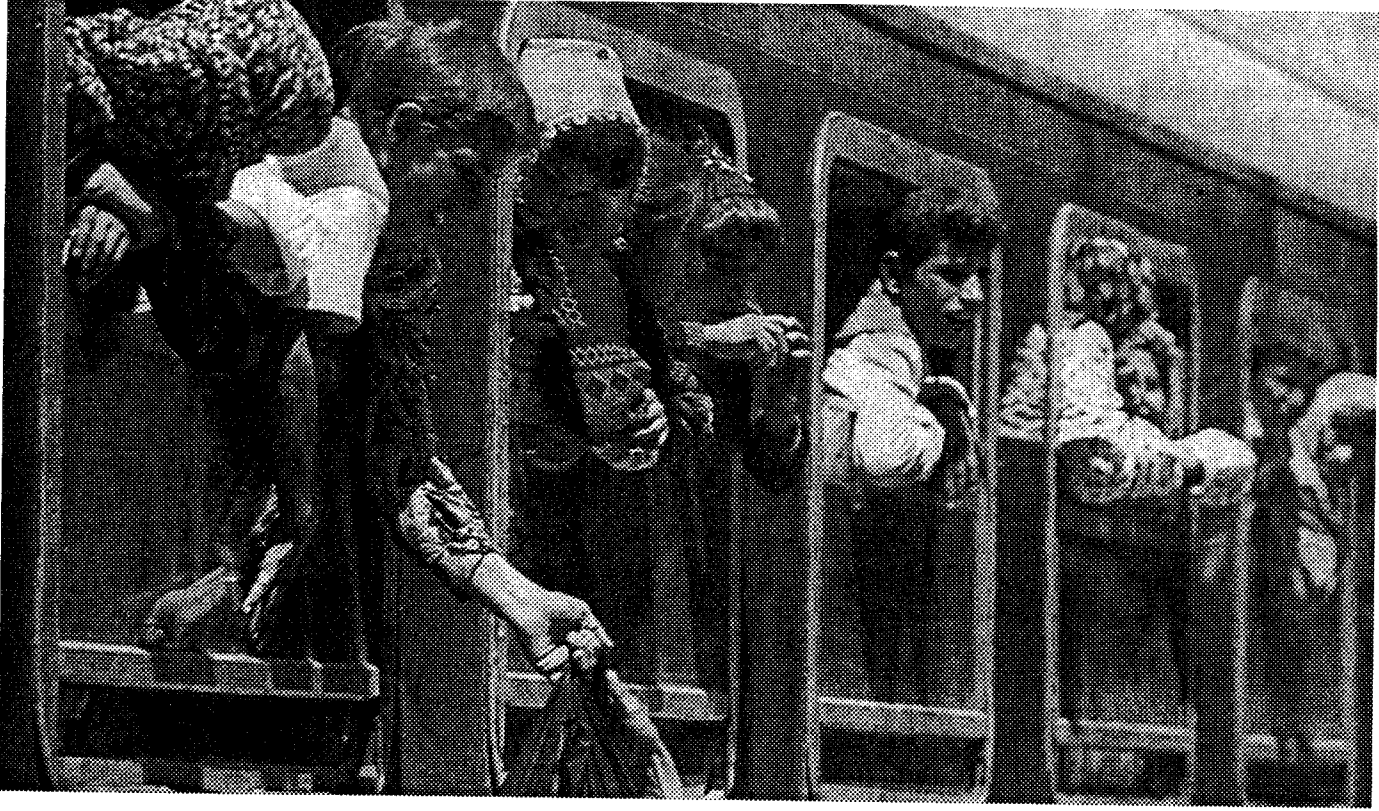
Bu köhnemiş sömürü düzeni bir bütün olarak ortadan kaldırılmadıkça, işçi ve emekçiler kendi iktidarlarını kurmadıkça, düzenin şurasını burasını törpülemekle, düzeltmekle sorunlar çözülemez.

Her kim ki, sömürü düzenini bütünüyle ortadan kaldırmak, işçi sınıfı ve emekçilerin iktidarını kurmak için mücadeleyi merkeze koymuyorsa, emekçilerin kurtuluş sorununu buna bağlı olarak ele almıyorsa, o bugün ne kadar şatafatlı görünürse görünsün, büyüklüğüyle ne kadar övünürse övünsün onun geleceği yoktur.

Gelecek, proletarya önderliğinde tüm ezilenlerindir!

Gelecek sosyalizmde, komünizmde!

Eylül 1998 X

Kürt tarım emekçilerine yönelik baskı, zulüm ve sömürü çarkı alabildiğine çıplak işliyor!

Bu savaşın ateşkesi yok!
Bu savaş, varolabilmenin savaşı.
Bu savaş, insan onurunu kurtarmanın savaşı.
Bu savaş talancıya, sömürücüye, zalime karşı durmanın savaşı.

Bu savaş, ekmek savaşı, yaşama savaşı.
Bu savaş emeğine, onuruna sahip çıkmanın savaşı.
Bu savaş, emekle sermayenin savaşı.
Bu savaşın ateşkesi olmaz, barışı olmaz.
Bunun olmazlığını fındık toplamak için Kuzey Kürdistan'dan kalkıp Karadeniz'e gelen binlerce Kürt emekçisinin başına gelenler en açık biçimde ortaya koymaktadır.

Çöplüklerden ekmek toplamaktan daha iyidir diyerek çoluğunu çocuğunu alıp yollara düşen Kürt emekçileri daha trenden iner inmez esir kamplarına çekiliyor.

Faşist Türk devleti bazı il sınırlarında çeşitli tedbirler alıyor. Kimi illere Kürtlerin girişlerini yasaklıyor. Ordu ilinde faşist devletin uygulaması bunun en bariz örneği: Ordu Valiliği, Kürtlere Ordu iline girme yasağı koyu-

yor. Ordu iline girmek kaçak olarak herhangi bir devlette girmek gibi birşey. İl sınırında gümrük kapısı kurulmuş durumda. Ordu'ya fındık toplamak için gelen Kürtler il sınırından geri çevriliyor. Ordu iline girecek olanlar bu gümrük kapısını geçmek zorunda. Faşist devletin tedbirlerini atlatarak içeri girmeyi başaranlar da yakalanıp sınırışı ediliyor.

Başka yerlerde durum daha mı değişik? Örneğin, Ordu iline giremeyip de Adapazarı civarına gidenleri daha iyi şeyler mi bekliyor?

Hayır, buralarda da durum farklı değil. Kuzey Kürdistanlıları her tarafta bekleyen azgın Türk şovenizmidir, baskı, zulüm ve sömürüdür. Çark, alabildiğine çıplak işliyor.

Kuzey Kürdistan'ın çeşitli yörelerinde başlayan tren yolculuğu tam bir işkence. Vagonlar göç yığını arasına sıkıştırılmış insanlarla istif edilmiş durumda. Bir vagondan diğerine geçiş için insanlar birbirini çiğneyerek geçmek zorunda. Soğan, ter, sidik kokusu içerideki havanın en önemli bileşenleri durumunda. Bu atmosfer

içinde elli, altmış saatlik yolculuk sürüyor. Bu manzara-
rayla süren yolculuk Arifiye'ye vardığında sınırı geçmek
için herhangi bir gümrük kapısından giriş yapılmıyormuş-
çasına kimlik kontrolü, üstbaş araması vb. uygulamalar
ilk doğal manzara oluyor. Faşist devletin kolluk güç-
leri insan tacirlerini de yanına alarak başlıyorlar kontrol-
lere. Buraya giriş yapıp yapamayacakları korkusu sarı-
yor insanları. Vizeyi alanlar bir an seviniyor. Sırtladıkları
yatak, yorgan, kap-kaşıklarını yol boylarında kurdukları
çadırlara taşıyorlar. Bundan sonra da köle sahipleri,
kâhyalar devrede. Bunlar çavuş, dayıbaşı, elçi ünvanı-
yla anılıyorlar.

Elçi, fındık sahiplerine işçi bulmak için onlarla anla-
şan birinci basamaktır. Onun görevi işverenle yaptığı
anlaşma gereği işçi bulur ve ürünü toplatır. Elçi kendi-
sine işçi bulacak bir başka aracı bulur. Bu da dayıba-
şıdır. Dayıbaşı, iş bulmak için Kürtleri toplayıp getir-
mekle görevlidir. Elçinin ihtiyacına göre işçi ayarlar.
Bunların herbiri her işçinin günlük gelirinin %10'unu
alır. Bu normal sayılan bir uygulama. Paranın çok daha
fazlasını cebe indirmenin çeşitli yolları da var. Bir yolu
şöyle; getirilen işçilerle çok önceden belli bir yevmiye-
le anlaşma yapılmıştır. Örneğin, yevmiyeler iki milyon
TL olsa bile bir milyonla anlaşma yapılmıştır. Bu durum-
da yevmiyelerinin yarısı, yapılan anlaşma gereği dayı-
başının, elçinin cebine gider!

Trenden inerken namluların gölgesinde faşist arama,
tarama, gözdağı, baskı. Ardından elçisi, dayıbaşı, ça-
vuşu... sömürü sisteminin çarkları böylesine çıplak işli-
yor. Böylesine açık açık un ufak ediyor Kürdistanlı
emekçiyi.

Sömürünün bu kadar pervazsızlığı bir bölüm burjuva
medyayı bile tedirgin ediyor. Ürkütüyor onları ve timsah
gözyaşları arasında bazı gerçekleri söylemek zorunda
kalıyorlar. Örneğin:

"Çağdaş köleler

*Utanç treni ile Adapazarına fındık toplamaya gelen
doğu insanı, daha istasyonda "köle muamelesi" ile kar-
şılaşıyor. Üstü aranan, insan simsarları yüzünden ek-
mek parası kuşa dönen bu insanları, yöreliler de dışlı-
yor." (Milliyet, 19 Ağustos 1998)*

Burjuva medya ikiyüzlü, sahtekardır. O bunları söyler
ama Kürt emekçisini düşündüğünden değil, esas so-
rumlunun kim olduğunu gizlemek için yapar.

Kimdir daha istasyonda köle muamelesi yapan?

Hangi sistemdir insan simsarlarını yaratan?

Kürt emekçileri dışlayan yörelileri bu hale getiren kim-
dir?

Vali, polis vb. devletin dışında, ondan bağımsız hare-
ket eden organlar mıdır?

Burjuva medya bunları tartıştırmamak için ara sıra
ahu vah etmesini de ihmal etmez. Ama gerçek şu ki;
bütün bu uygulamaların sorumlusu kokuşmuş, köhne
sömürü sistemi ve onun varlığını korumakla görevli fa-
şist Türk devletidir.

Bir yandan, hemen hergün korkunç boyutlarda Türk
şovenizimini pompalayacaksın, hemde "bu insanları,
yöreliler de dışlıyor" diyeceksin!

Türk medyası sahibinin pislüğünü böyle kapatmaya ça-
lışır.

Faşist Türk devleti ve onun medyasının şovenizm
bombardmanı iğrençliğini çeşitli biçimlerde ortaya
koymaktadır. Öldürülen gerillaların cesetleri kepçelerle
mezarlarından sökülüp atıldı. Burjuva medya bunu, hal-
kın öfkesi olarak propaganda etti. Azdırılan Türk şove-
nizmi Kocaali'de bir başka biçimde ortaya çıkıyor: Kürt
emekçilerin toplandığı meydan "Köpek Meydanı" olarak
isimlendiriliyor. Utanmaz medya bunun sorumluların-
dan biri de kendi olduğunun üstünü örtmek için bakın
haberi nasıl veriyor:

"KÖPEK MEYDANI

*ADAPAZARI Arifiye'ye gelenlerin bir sonraki durağı
Karasu, Akçakoca, Menağzı, Limandere, Kocaali gibi
yörelere.*

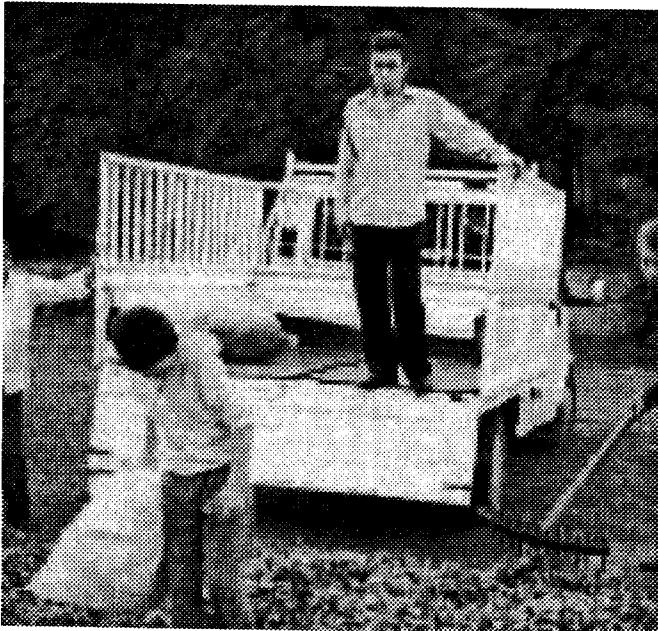
*En çok fındık ekili alanın bulunduğu Karasu'nun Ko-
caali Köyü, geçmiş yıllarda neredeyse toplanma yeri
olmuş. Özellikle Kocaali ile deniz kıyısı arasında bir yer
var ki, Diyarbakır'dan göçenlere yapılan muamelenin
adını yansıtır. "Köpek Meydanı" adı özellikle elçi ve
dayıbaşları başta olmak üzere göçenlerin hafızalarında
kötü bir yer edinmiş.*

*Yaklaşık 2 bin 500 kişinin kendisine bağlı olduğunu
söyleyen ve Adapazarı'nda elçi olarak iş yapan Fahret-*

tin Gümüş, "Bu yerde bizler toplanıyorduk. İş beklemek için çadırları kurduğumuzda, tarla sahipleri gelip bizle buralarda anlaşıyordu. Oradan denize gidenleri rahatsız ettiğimiz düşünülüyor için polis bizi buradan çıkarırdı. Buraya ne yazık ki şimdi Köpek Meydanı deniyor" diyor. Yıldan yıla sayılarının artması, fındık işçisinin değerini iyice ayağa düşürmüştü; çoğu iş bulamadan yol kenarındaki çadırlarında bekliyor. Adapazarı'nda fındık olmazsa Manisa'da üzüm, o da olmazsa İzmir ve Adana taraflarına pamuk toplamaya gidecekler. Hiç iş bulamayanlar ise evlerine dönüş bileti kestirecekler. Sefalet ise ne bu yıl, ne de gelecek yıl bitecek.

Rezalet ve sömürü, bu insanları mezara kadar takip edecek." (Milliyet, 19 Ağustos 1998)

Ne kadar da masumca haber veriyorlar, ne kadar da yapılanlara üzüyorlar!

Timsah gözyaşları böyle dökülüyor işte!

Kurt, kuzu postuna bürünerek "Rezalet ve sömürü bu insanları mezara kadar takip edecek" türünden söylemlere yer veriyor ve böylece Türk şovenizminin tırmanırılmasındaki sorumluluğunun üzerini örtmeye çalışıyor.

Faşist Türk devleti ordusu, polisi, medyası... tüm kurumlarıyla başta Kürt işçi ve emekçileri olmak üzere Kürt ulusuna, çeşitli milliyetlerden tüm ezilen ve sömürülenlere yönelik saldırılarını pervasız sürdürüyor. Sömürü sistemini ayakta tutmak için her yola, her araca başvuruyor.

Kürt emekçilerin toplandığı alana "Köpek Meydanı" diyen de dedirten de faşist Türk devletidir.

Gerillaların cesetlerini tank paletlerine takip sürükleyen, onların parçalanmış cesetlerine basarak poz veren de aynı devlettir.

Kürt işçileri Ordu iline sokmayan, Arifiye'de onları gümrük muamelesine tabi tutan; Kürt emekçilerin başına çavuşu, dayıbaşını, elçi koyan da bu faşist devlettir. Bütün bunlar, faşist Türk devletinin gerçek yüzünden bazı görüntülerdir, yalnızca.

Bu devlet sömürücü sınıfların devletidir. O var oldukça ezilenlere, sömürülenlere karşı baskının, zulmün, sömürünün sonu gelmeyecektir.

Faşist TC devleti devrimle yıkılmadıkça, yerine işçi ve emekçilerin iktidarı kurulmadıkça işçi ve emekçilerin başında çeşitli kılıklar altında hep çavuşlar, dayıbaşları, elçiler olacaktır.

Bunlardan kurtulmanın tek bir yolu var: DEVRİM!

Eylül 1998 X

Stêrka Bolşewîk 1 yaşında!

Stêrka Bolşewîk, "Çıkarken" yazısında görevini "ulusal kurtuluş için de sermayenin egemenliği- nin yıkılmasında bir araç olmak biçiminde" kavradığını ilan ediyordu. Bunun bilinciyle mücadeleye atılan Stêrka Bolşewîk birinci yılını doldurdu.

Kürdistan tarihi, sayfalarını Kuzey'de doğan Bolşevizmin yıldızına ayırmak zorunda, hem de Kuzey Kürdistan'da bir marksist-leninist yayın organı olarak! O tarih ki, gelecekte, Stêrka Bolşewîk'in ortaya çıktığı süreçte ne denli zorlu bir dönemeci aşip Kürdistan proletaryasıyla kucaklaştığını, Bolşevizmin kıvılcımlarını tutuşturmak için çetin bir mücadele verdiğini, Kürdistan proletaryasının kurtuluş mücadelesinde oldukça önemli görevler üstlenen bir araç olduğunu sayfalarına yazacaktır. Stêrka Bolşewîk'i yaratanlar, içinde bulunduğumuz gericiğin egemen olduğu bu fırtınalı günleri Kürdistan proletaryasının mutlaka geride bırakacağını ve tarihin, Kürdistan proletaryasının zaferini sayfalarına altın harflerle yazacağını bilincindeler. Birgün mutlaka!

Bugün tüm dünyada emperyalist haydutlar egemen, dincilik ve milliyetçilik gelişen akım durumunda. Revaçta olan, etrafa toz duman saçarak kitleleri toplayan milliyetçilik, dincilik, sistem içi çözüm arayıcılığıdır...

Ulusal kurtuluş mücadelesi sosyal kurtuluşun bir parçası, bir bileşeni olarak ele alınmıyor; sosyal kurtuluş mücadelesi, emperyalist çerçevede içindeki bir duruşa feda edilmektedir.

Devrimci değil, reformist; enternasyonalizm değil milliyetçilik, sosyalizmi savunmak değil, onu yermek revaçtadır bugün... Uluslararası alanda olduğu gibi, ülkemizde de esen fırtına böyle bir fırtınadır.

Stêrka Bolşewîk böyle bir ortamda doğdu, bu fırtınaya karşı yürümek zorunda. Stêrka Bolşewîk revaçta olanın kuyruğuna takılmayı değil; doğru olanın kavgasını vermeyi seçmiştir.

Stêrka Bolşewîk, bugün uluslararası alanda ve ülke özgölünde revaçta olmayan bir hattı geliştirmeye çalışmaktadır.

Stêrka Bolşewîk'in hattı, Marksizm-Leninizmin hattıdır.

O, Kürdistan'da da sorunun çözümünü sosyalizme bağlı olarak ele almaktadır.

Tüm emperyalistler ve sömürgeciler kendi çıkarları uğruna tüm dünyayı olduğu gibi, Kürdistan'ı da talan edip duruyorlar. Kürt sorunu emperyalis çıkarıcılar elinde bir pazarlık kozu olarak kullanılmaktadır. Bu zalimler çıkarları için her türlü sahtekarlığa da başvuruyorlar.

Silah satıcıları insan haklarını savunur görünüyor. Erkek egemen sistemin savunucuları, kadın hakları savunucusu kesiliyor.

Çevreyi talan edenler, en büyük çevre savunucusu...

Kürdistan sömürgeci haydutların zulmü altında durmadan talan ediliyor. Ormanlar, köyler yakılıp yıkılıyor. İnsanlar yerlerinden yurtlarından sürülüyor. Çocuklar, gençler, yaşlılar göç yollarında ölüyor.

Emperyalist barbarlık tüm dünyada kol geziyor. Dünyanın tüm işçileri, emekçileri ve ezilen halkları emperyalist barbarlığın egemenliği altında eziliyor, yoksulluk, sefalet, açlık, baskı ve zulmü yaşıyorlar.

Kürdistan böyle bir dünyanın parçasıdır. Emperyalist haydutlar bu alanda cirit atıyor. Kendi çıkarları için bölge halklarına kan kusturuyorlar.

Onlar, Kürt sorununun çözümünden söz ediyorlarsa bilin ki, bölgedeki sömürgeci haydutlara yeni silahlar pazarlıyorlar.

Onlar, insan hakları diyorsa bilin ki, onların sattığı silahlarla yeni köyler bombalanıyor, insanlar ölüyor, ortalığı kan ve gözyaşı seli kaplıyor.

Onlar demokrasi diyorsa, bilin ki; ezilenler üzerindeki faşist diktatörlükleri maskeleyerek istiyorlar.

Onlar emperyalist haydutlardır ve onları kendi çıkarlarından başkası ilgilendirmez; çıkarlarından başka dostu yoktur onların.

Onlardan Kürt ulusal sorununun çözümünü talep etmek, emperyalist barbarlığın egemenliğini talep etmektir. Yapılması gereken bu barbarlık sisteminin bir parçası olarak kalmak değil; Kürdistan'ı bu sistemin parçası olmaktan çekip çıkarmak, gerçekten özgür yeni bir dünya kurmaktır. Kürdistan bunu bekliyor!

Stêrka Bolşewîk bu bilincin tohumlarını ektir Kürdistan'da. Onun yeşerip büyümesi için çalışmak öncelikle her Kürdistanlı işçi ve emekçinin görevidir!

İşçiler, emekçiler! Yoldaşlar!

Stêrka Bolşewîk, içinde bulunduğumuz süreçte az sayıdaki yoldaşın çabalarıyla bu zorlu dönemde ilerlemeye çalışıyor.

Ne yapıyorsunuz demek değil, ne yapabiliriz demek gerekiyor!

Ben, sefalet zincirlerini kırmak istiyorum diyen var mı?

Ben, yalnız kalsam da sömürsüz bir dünya için mücadeleye varım diyen var mı?

Ben, büyükten değil, doğrudan yanayım, ben küçük arzularımın esiri değil, yaşıyor bir dünya yaratmanın neferiyim diyen var mı?

Ben, az sayıda yoldaşla birlikte Kürdistan'a Bolşevizm'i taşıyacağım, çünkü; ondan başka kurtuluş yolu yok, diyen var mı?

Varsanız eğer, gelin bizimle!

Gelin Bolşevizmle!

stêrka bolşewîk

Lozan ve TC'nin 75. yılı üzerine

**Türk Lozancıları "barışçı" oluyorlar
öyle mi?! Dahası, azınlıklara karşı
tavır konusunda güya Lozancı
Türk egemenlerinin elleri
"bilhassa temiz"miş! Ve Lozan
emperyalizm karşıtlığının
doruğuymuş! Evlere şenlik
buna dense gerek.
Daha "Kurtuluş Savaşı" denen
"güdük antiemperyalist" savaş
içinde emperyalizmle uzlaşma
yolları arayan; emperyalist sistem
dışına çıkmayan ve
kısası sürede bütünüyle
ona bağlanmış bir Türkiye'nin
emperyalizm karşıtı olarak
lanse edilmesi "cin olmadan
adam çarpmaya" benziyor...
Bütün demagojik söylemler ve
atılan manşetlere rağmen Lozan
emekçi halklar için bir onur belgesi
değildir ve olamaz. Lozan'da evet
Sevr hukuken yırtılıp atılmıştır;
ve fakat bu TC'nin emperyalizmin
bir parçası olmaktan çıktığı
anlamına gelmiyor.**

Herkes tartıştı, tartışmaya devam ediliyor. Kim ne tavır takındı kısaca ona bakalım. Türk devletinin tutumu: Başından sonuna kadar tek amaç Lozan'ın "onur belgesi" olduğu mesajını vermekti. Buna her yönüyle acil gereksinimi vardı. TC'nin açmazlarının derinleştiği bir dönemde Lozan'a sarılmak, bugün de cumhuriyetinin "dimdik ayakta" olduğunu kanıtlamak için malzeme olarak kullandı.

Her fırsatı ırkçı politikalarına endekslemeye büyük özen gösteren TC, Cumhuriyetin ilanının 75. yıldönümünü tantanalı bir biçimde kutlamaya hazırlandığı günlerde Lozan bahanesiyle bir kez daha ırkçı-şoven kesimleri sokaklara dökmeyi hesaplıyordu. Güya Lozan ve bağımsızlık heyecanının hâlâ canlı olduğunu kanıtlayacaktı. Fakat hiç de öyle olmadı. Artık Lozan'dan kaynaklanan bir heyecanın ömrünün son demelerini yaşayan birkaç eski tüfeğin dışında kimseyi sarmadığı görüldü. Lozan'da yaratıldığı iddia edilen bağımsızlığın suya yazıldığı bu günlerde daha çok farke edilir oldu.

Böyle olmasına karşın Türk devletinin demagojiyi terketmeden "ulusal onur günü" türünden hiç bir inandırıcılığı olmayan yalanlara sarılması ise zerre kadar kimseye ikna edemedi, etmiyor. Devlet erkanının yanında "sivil" toplum örgütlerinin devreye sokulması, bir dizi Kemalist yazar-çizerin göreve koşulması ve en kaba yalanlar serisinin piyasayı kaplaması "Lozan onurdur" atmosferinin her yönüyle hakim olmasını sağlamak içindi.

Türk sömürgeci devletinin emniyet sübabı görevini fedakârlıkla yerine getiren bilumum Kemalist tayfa ise Lozanlı günlerde özveri ile çalışanların başında yeriyorlardı. Bunlardan Toktamış Ateş en ufak bir sıkılma belirtisi göstermeden şunları yazıyordu:

"Oysaki Lozan Antlaşması "mazlum milletler adına" silaha sarılan bir ulusun emperyalizmin kendisine "dikte etmek" istediği koşulları çöp sepetine attığı bir antlaşmadır. Ve günümüzde kendini "anti emperyalist" olarak tanımlayan kimi "sözde solcuların" sonuna dek sahip çıkmaları gereken bir antlaşmadır." (Toktamış Ateş, 75. Yılında Lozan Barış Antlaşması, Cumhuriyet'ten aktaran Hürriyet, 27 Temmuz 1998)

Bu ardamarı çatlamış sermaye yalakası hiç utanma-

dan Lozan'ı hem barış antlaşması ve hem de antiemperyalizm olarak gösteriyor. Birbuçuk milyon Ermeni'nin kırımını sahiplenmiş, Rumlara karşı yoketme seferberliği açmış, Kürt ulusunun katliamını başlatmış, Türk işçi sınıfına ve onun öncü koluna karşı kanlı kampanyalar açmış... Türk Lozancıları "barışçı" oluyorlar öyle mi?! Dahası, azınlıklara karşı tavır konusunda güya Lozancı Türk egemenlerinin elleri "bilhassa temiz"miş! Ve Lozan emperyalizm karşıtlığının doruğuymuş! Evlere şenlik buna dense gerek. Daha "Kurtuluş Savaşı" denen "güdük antiemperyalist" savaş içinde emperyalizmle uzlaşma yolları arayan; emperyalist sistem dışına çıkmayan ve kısa sürede bütünüyle ona bağlanmış bir Türkiye'nin emperyalizm karşıtı olarak lanse edilmesi "cin olmadan adam çarpmaya" benziyor... Bütün demagojik söylemler ve atılan manşetlere rağmen Lozan emekçi halklar için bir onur belgesi değildir ve olamaz. Lozan'da evet Sevr hukuken yırtılıp atılmıştır; ve fakat bu TC'nin emperyalizmin bir parçası olmaktan çıktığı anlamına gelmiyor.

Kürt politik çevrelerinin tavrı

Kürdistan Hukukçular Birliği, Lozan'ın yıldönümünde bir konferans gerçekleştirdi. Bu konferans, Kuzey Kürdistan Kürtlerini daha yakından ilgilendiren Lozan Antlaşmasının güncel olarak ele alınması ve tarihsel öneminin ne olduğunun bilinmesi bağlamında bir rol oynadı. Lozan'ın Kürt politik çevreleri içinde etraflıca tartışılması anlamında ciddi bir gelişme olan bu toplantı ve girişim bir başlangıç olarak önemlidir.

Bu "Lozan Konferansı"nın aldığı kararlar bağlamında, bu kararların diplomasi sınırları içine hapsedilmesi daha başından yanlıştır. Her şeyden önce dün Lozan'ı yaratanlardan bugün taleplerde bulunmak son derece

geri bir davranıştır. Ulus olgusunun yerine halk kavramının geçirilmesi tasvip edilemeyecek kadar gerilere savrulmadır. Lozan antlaşmasının imzalayıcılarından bu antlaşma "artık tanınmamalı" beklentisinde bulunmak, en hafif deyişle Lozan'ı bugünlere getirenlerin emperyalizm; imzacıların emperyalist devletler olduğunu unutmak demektir. Lozan antlaşmasının taşıdığı tarihsel önem, bugün için "öncelikli bir diyalog" düşüncesi ve beklentisiyle hakettiği şekilde teşhir masasına yatırılmamıştır. Kıbrıs'ta Türk işgaline son verilmesi gibi kısmen kimi doğru talepler ileri sürülmesine rağmen, Lozan'ın emperyalizmle ilişkisini ve bölge özgünlüğünde oynadığı rolü ortaya koyma bağlamında yanlış bir eksen üzerinde yürünmektedir.

Bütün bunların hakkıyla ele alınmadığı yerde "alternatif bir Lozan Antlaşması süreci geliştirmek" tespit ve kararının fazla bir anlam ifade etmediği; bunun kimlerle yaratılmak istendiğinin bilindiği koşullarda bu "Lozan Konferansçıların" da emperyalist düzen sınırları dışına çıkmadıklarını göstermektedir. Birleşmiş Milletler'in ve Lozan'ı dün imzalayan emperyalist devletlerin ittifak içinde emekçi halklara karşı her türden barbarlığı reva gördüğü bir ortamda alternatif Lozan'ın ancak ve yalnız Kürdistan devrimini daha da derinleştirmek olduğu, görmek isteyen herkes açısından gayet açıktır.

'Alternatif Lozan' isteminin, hâlâ antlaşmalar yolunun Kürt ulusunun diplomasi masalarında ve Avrupa'nın değişik emperyalist kurum ve kuruluşlarının sözde dostluk vb. sözlerinin yardımıyla birşeylerin olabileceği mesajını vermesi oranında doğru olmadığı görülmektedir. Lozan'ı bölge halklarının boynuna bir kement gibi geçiren emperyalist devletlerin, geline yerde Lozan'dan da geri bir pozisyona düştükleri ve Kürt ulusunun TC egemenliği altında tutulmasına esasta onay verdikleri ortadadır. Neyi kimden nasıl istediğini somut olarak gerekçelendirmeden, yalnızca istemler manzu-

Türk delegasyonu Lozan'da toplu halde...

mesi sunmak ve iyi niyet beklentileri içine girmek gerçekçi politika değildir. Kürdistan halklarının, somut olarak Kürt ulusunun kurtuluşunun Lozan ve benzeri antlaşmaların alternatiflerinin ortaya çıkarılması üzerinde değil, emperyalist devletlerin çıkarları için sahtekarca ezilen halkları kendilerine alet etmelerinin dün olduğu gibi bugün de sürmekte olduğunu öne çıkarmak ve günümüzdeki bir dizi emperyalist patentli antlaşmaların halkların baskı altında tutulmasına hizmet için imzalandığını ortaya koymak gerek.

Lozan, ancak yırtılmayı hakeder. Fakat yerine yine sistem içi bir başka anlaşma koymakla değil!

Belki tarihsel bazda bir önemi olması anlamında fiziki açıdan Lozan isminin geçtiği bir etkinlik(ler) yapılabilir, ancak bölge halklarının kaderinin artık Lozan'da aranmaması gerekiyor. Proletarya ve emekçi halklar emperyalist merkezlerle sırtını çevirecek; devrim ve bağımsızlık mücadelesini kendi irade ve beklentileri doğrultusunda hayata geçirecektir.

Lozan bağlamında takınılan tavırlara çarpıcı bir örnek olması bakımından Y. Çamlıbel'in haftalık Hêvi gazetesindeki yazı dizisinden bir bölümü buraya almak gerekiyor. Şöyle diyor:

"Bence yapılacak asgari şey, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu yıllardaki sözleşmeye dönmektir. Böylesi bir başlangıç hem ahde vefa (sözüne sadık olma)dır, hem de hukuka uygundur. En önemlisi, Türkiye'nin varlık sebebi olan ve Türk Anayasası'nın da üstünde olan Lozan Antlaşması'nın ruhuna ve hukuk mantığına da uygundur. Türkiye'yi yönetenler, böyle bir adım atarlarsa eğer, tüm toplumsal sorunlarımızın çözümünün önü açılacaktır. Bu karar, her iki kardeş halkın onayına mazhar olacak ve onları mutlu edecektir." (Yılmaz Çamlıbel, "Lozan azınlık hakları ve Kürtler", Hêvi, 25-31 Temmuz 1998)

Lozan'ın güncel olanla bağlantısını kurduğu yerde beklentisini gayet ikircimsiz şekilde ortaya koyan yazar, bu konuda Kürt siyasi çevrelerinin ne düşündüğünü de aslında özetleyerek ifade etmiş oluyor. Lozan karşısında günümüzde takınılan tutum esas olarak yukarıda aktardığımız çerçeveyi aşmamaktadır. Çarpıcı olanı, TC'nin kuruluş yıllarına geri dönüp Lozan günlerinin tek yönlü hatırlanması ve o dönemin bugün de siyasal çözüme ışık tutması isteklerinin daha güçlü seslendiriliyor olmasıdır. Burada bir kez daha tarih bilincindeki yetmezliğe işaret etmek gerekiyor. 75 yıl öncesinin Lozan'ı -Kürtler ve Kürdistan bağlamında- bir ülkeyi, bir ulusu, bir halkı bölme-parçalamayı uluslararası hukuk açısından onayladı. 75 yıl sonra bugün "yeni Lozan" istemleri dünden farksız olmayacaktır.

Bu yıldönümünde takınılan tavırlardaki ciddi yetmezlikler ve hatalı yaklaşımlar dikkate alındığında bunların tekrarlanmaması için öncelikle ve esas olarak yapılması gereken şey, yanlış tutum ve yaklaşımların çok net şekilde bilmek ve ortaya koymaktır.

Lozan antlaşması sağından-solundan delinerek, iyileştirilerek, eklenerek vs. tarzında ele alınamaz. Önce Lozan karşısındaki duruşta tam bir netlik olmak zorun-

dadır. Görülüyor ki bütün emperyalist devletler ve bölge gerici devletleri Lozan'ın sürmesi ve bu anlamda onun temellerine dair güvencelerin devamını arzulamaktadırlar. Mevcut konjonktürde Lozan'ı ayakta tutmak isteyenler yine emperyalist devletler ve gerici, sömürgeci iktidarlar olduğuna göre, yapılması gereken tek şey vardır; antiemperyalist doğrultuya kilitlenmek, devrime kilitlenmek ve emekçi halkların gücüne güvenmek!

Emperyalistlerin tutumu

Emperyalist devletlerin tutumu 75 yıl öncesinin tavrından farksız değil. O zaman da Kürtleri "düşünürlerdi" bugün de! Emperyalist merkezlerde her "kültürel haklar ve Kürtler..." lafı geçtiğinde çözüm hayalleri kuranlar var. Bazı emperyalist odakların üçüncü dereceden "sivil" yetkililerinin sondaj maksadıyla ortaya attıkları dün yapılmış olan kimi antlaşma metinlerine dönük gözden geçirme ya da tamamen çıkarlarına paralel yeni antlaşmaların zeminini hazırlama uğraşı içinde olanlara yönelik bir sempati dalgasının belli çevrelerde yayılması... Lozan'dan hâlâ yeterince öğrenilmediğini gösterir. Lozan-emperyalizm ilişkisinin bütün derinliğiyle ortaya çıkarılması gerekir. Emperyalist devletlerin dünyanın yeniden paylaşımında bir araç rolü yükledikleri bu antlaşma aynı zamanda bölgenin sınırlarının çizimini de zorunlu kılmıştır. Bu gerçek hiç bir şekilde emperyalist merkezlerin beklenti ve planlarından bağımsız ele alınamaz. Eğer "neden 75 yıldır bu antlaşma değişmeden sürüyor?" sorusu hâlâ soruluyorsa, bu soruyu soranların emperyalizmin karakterinden bir şey anlamadıklarını gösterir. Bu antlaşma 75 yıldır değişmedi, bu da sözkonusu antlaşmanın emperyalist devletler açısından ne denli "sağlam" olduğunu gösterir. Emperyalistler varolan sınırların muhafazasından yanadırlar. Onlar, kendi çıkarları doğrultusunda statükoyu korumak istemektedirler.

Dönemin şartlarında Lozan iştirakçilerinin dışında, o gün yenik çıkan başka emperyalist devletler de statükodan yana tavır takınmaktadırlar. Bölgedeki gerici-sömürgeci devletlerle ilişkilerinde kimsenin Lozan'dan rahatsız olduğu yok. Bir diğer deyişle herkes Lozan'dan memnun.

Bu ne demektir?

Bütün emperyalist devletlerin parçalanmış Kürdistan'dan ve Kürt halkının parçalanmışlığından memnun oldukları ve kendilerinin yarattığı statünün devamını istedikleri sonucu çıkar. Buradan doğrudan verilmesi gereken sonuç şudur:

Eğer emperyalizme karşı gelinmek isteniyorsa bunun olmazsa olmaz en önemli koşullarından biri Lozan antlaşmasında emperyalistlerin oynadığı rolün kavranması ve güncel olarak emperyalizme karşı mücadelenin Lozan belgesine karşı da mücadele olduğunun gerçekten bilinçlere kazınmasıdır. Emperyalizme karşı mücadelenin neredeyse savsaklanma aşamasına getirildiği,

Kürt politik yapılanmalarının ezici çoğunluğunda emperyalizme karşı mücadelenin lüks olarak görülüp-gösterildiği bir ortamda Lozan üstüne yazılanların eksik, yetersiz ve Kürt ulusunun özgürlük ve kurtuluş hanesine çok şey kazandırmadığı görülecektir.

Kemalizm hakkında berrak bir görüşe sahip olmayanlar ve Lozan-Kemalizm arasındaki köklü bağı kavrayamayanlar dün başkalarının düştükleri hataları günümüzde tekrarlama riskini gözden irak tutmamalıdır. Kemalizm hayranlığının bugün de farklı yoğunluk ve ölçülerde yaşamakta olduğunu görüyoruz. Son olarak, Lozan bağlamında "Ordu-Kürtler ve yeni Lozan" üçlemine önerenlerin Kürt ulusunu yeni bir cendereye sokmak istediklerinin görülmesi, ordu hakkındaki karşıdevrimci Aydınlık çevresinin ideolojik-politik bombardımanına uzağında durulmasının önemine işaret etmek gerekiyor.

75. yıl sonra TC'nin "Ulusal onur ve bağımsızlık" demagojisi üzerine birkaç söz...

Kemalizm ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin sahiplenilmesinde ideolojik bakımdan öteden beri derinden bir ısrar içerisinde olan karşıdevrimci Aydınlık çevresi, başka reformist ve utangaç Kemalistleri de kendine çekerek ideolojik cephesini güçlendirmek istemektedir.

Karşıdevrimci Aydınlık çokça milli bağımsızlıktan dem vurmaktadır. TC'yi yönetenlerden daha çok "Türkiye'nin bağımsızlığına" düşkün bu grup tamamıyla demagogik bir şekilde faşist Türk devletini temize çıkarmak-aklamak gayreti içerisinde. Türkiye'yi emperyalistlerin denetiminde mevcut sınırlara kavuşturanların, emperyalist devletlerle nasıl bir işbirliği içinde bulunduklarını gizleme telaşı on yıllardır sürse de, kaba gerçekleri gizlemeye kimsenin gücü yetmemektedir. Bu devlet tartışma götürmez şekilde emperyalist büyük devletlerin icazeti ile kuruldu. "Bağımsızlık", sömürge yerine yarı-sömürge statüsünün "kazanılması" anlamında bir "bağımsızlık" oldu. Türkiye Cumhuriyeti, emperyalist sistem içinde bir devlet olarak kuruldu ve emperyalizme bağımlılığı da giderek arttı. Bugüne kadar bu çizgi derinleştirilerek, TC emperyalist devletlere pazarlanarak süregeldi. Bugün 75. yılında tumturaklı bağımsızlık yalanının piyasa sürüldüğü günlerde de TC yöneticileri emperyalist tekellere fidanlık hediye ederek, Çankaya bahçelerini sunarak ne kadar bağımsızlık ve ne kadar ulusal onur sahibi olduklarını göstermektedirler.

Çarpıcı bir örnek olması bakımından Emek gazetesindeki kimi yazarların bu bağıntıda söylediklerine bakalım.

Kemalizmin ortaya çıkışı ve TC'nin kuruluşundan günümüze kadar geçen zaman diliminde bir gezintiye çıkıldıktan sonra şunlar yazılıyor:

"Ancak, nasıl ki, 75 yıl önce Türkiye halkı, padişah ve

işgalcilerin tembih ve telkinlerine kanmayarak, onları topraklarından atmışsa; bugün de, sermaye sınıfının, özelleştirmecilerin ve bütün düzen partilerinin yalanlarını elinin tersiyle iterek emperyalizme, sömürüye, talana ve savaşa karşı, bağımsızlığını, ulusal onurunu ve değerlerini kazanmak için mücadele bayrağını dalgalandıracaktır." (İlhan Kara, Emek gazetesi, 3 Ağustos 1998)

75 yıl öncesinde kazanılan "bağımsızlığın" ve "ulusal onur"un nasıl bir "bağımsızlık" ve "ulusal onur" olduğu bugün çok açık ve net bir biçimde görülmektedir. 75 yıl öncesinin koşullarıyla bugünkü durumu karşılaştırmak; "proletarya partisi olma adına", solculuk ve sosyalistlik adına bugün hedef olarak 75 yıl öncesinin güdük anti-emparlistliğini emperyalizme karşı mücadele olarak, sömürge statüsünün "yarısömürgecilikle" yer değiştirmesini "bağımsızlık" olarak vaaz etmek ancak İlhan Kara gibi reformistlere yakışır. Çeşitli ulus ve milliyetlerden proletaryanın; bağımsızlığı, "ulusal onuru" ve "değerleri" kazanması için Kemalist hareket benzeri bir hareket değil, bir bütün olarak emperyalizme darbe vuracak olan proletarya önderliğinde devrime ihtiyacı vardır!

İlhan Kara bütün bunları atlıyor ve Kemalizmin temelleri üzerinde yükselen yapının yıprandığını, bir dizi olumlu değer sonradan gelenler tarafından mahvedildiğini ve bir an önce 75 yıl öncesinin "aydınlık çıkışına" yönelirse yeniden "ulusal onur ve bağımsızlığın" geleceğini ima etmektedir. Eğer bu ana fikrin üstüne çekilmiş perdenin şatafatına kanılmazsa İlhan Kara ve onun gibileri açısından "bağımsızlık" ve "ulusal onur" Kemalizm türü bir önderlikle kazanılabilir! İşte reformizm budur.

Acı olanı, böylelerinin sınıf adına hâlâ konuşma hakkını ve sorumsuzluğunu gösterebilmeleridir...

...

Geçmişte solculuğa bulaşmış kimi Kemalist Kadrocu tipler; Lozan'ın Türkiye'nin "ekonomik bağımsızlığa giden yolu(nu) açan belge" olduğunu, "giriş kapısı" olduğunu savunmaktadır (Bkz. Yakup Kepenek, Cumhuriyet, Aktaran, Hürriyet, 12 Ağustos 1998).

Bunların, Lozan'ı, Türkiye'nin ekonomik bakımdan da kaderini eline aldığı tarih olarak lanse etme işgüzarlığında bulunmaları aslında tam bir sahtekarlık örneğidir. Sahtekarlıktır, çünkü Stefanos Yerasimos'un dediği gibi "Kısacası müttefikler, Türkiye'de kendi çıkarlarının özünü korumayı becerdiler." (Azgelişmişlik Sürecinde Türkiye, Belge Yayınları, sf. 68).

Gerçek olan Lozan Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığına giden yolu açmamış; tam tersine Türkiye'nin ekonomik olarak emperyalizme bağımlılığının onaylandığı bir "belge", bir "giriş kapısı" olmuştur.

Bizzat Kemalist iktidarın 75 yıllık serüveni Lozan'ın "ekonomik bağımsızlığın kazanılmasında bir giriş kapısı olduğu" belirlemesinin geçersizliğini fazlasıyla ispatlar.

75 yıllık zaman diliminde Türkiye'nin ekonomide bağımsızlığını bir yana bırakalım, Büyük Britanya, Fransa, Almanya ve en nihayetinde Amerikan emperyalizmine bağımlılık hakim ve belirleyici öge olmuştur. Dünya Bankası ve IMF direktiflerini uygulamada şaşmayan, emperyalist tekellerin cirit attığı ve memleketin haraç-mezat satıldığı... Türkiye'de ekonomik bağımsızlıktan bahsetmek sadece kaba bir demagojidir.

75. yılında da TC: Sömürgeci ve barbar!

Yakın dönemde sömürgeci Türk devletinin kuruluşunun 75. yılı kutlamaları yapılacak. Uzunca zamandır hummalı bir faaliyet sürüyor. Toplantı, konferans, marş, şarkı-türkü turları, futbol, film, af yaygarası, törenler, tebliğler, senfoniler... gibi bir dizi alanda etkinlikler yapılıyor, yapılacak. Türk şovenistleri, cumhuriyetlerini korumak ve kollamak için Kemalizmi kutsama vaziyeti almış bulunuyorlar.

75. yılında TC, Kuzey Kürdistan'ı –ve son yıllarda artık Güney Kürdistan'ı da– savaş alanı ilan etmiş bulunuyor. TC'nin yürüttüğü sömürgeci savaş onun tarihsel geleneğini sürdürdüğünün en açık kanıtıdır. TC, başta Kürt ulusu olmak üzere diğer azınlıklara karşı vahşi bir yoketme politikası uyguluyor. Kuzey Kürdistan'daki ulusal mücadeleye karşı çılgınca ve sınırsız bir biçimde yürüttüğü sömürgeci savaş bu devletin barbar kimliğini fazlasıyla sergilemektedir.

Türk hakim sınıfları, son dönemde söylem düzeyinde Kuzey Kürdistan'a yatırım seferberliği girişimleriyle, senfoni kampanyalarıyla, konserlerle vs.... bir yandan halkımızı mücadeleden alıkoymanın hesapları yapıyor, diğer taraftan barbarlıklarının üzerini kapatmaya çalışıyorlar. Onlar, cumhuriyetlerinin 75. yılında "mutlu ve müreffeh", "yaşanılır-sorunsuz" bir ülke izlenimi vermek istiyorlar. Kan, irin ve barut kaplı yüzlerini makyalayıp kendini şirin gösterme sevdasındalar. Ne Bilkent Senfoni Orkestrası'nın Siirt'teki klasik müzik konseri, ne de başka bir şey TC'nin sömürgeci barbar kimliğini gizleyemez.

Faşist TC'nin Kürt ulusuna karşı açtıkları soykırımcı savaşta giderek zorlandığı ve "kan kaybını" önlemek için her çareye başvurduğu biliniyor. Kuzey Kürdistan'a yarım milyona varan sayıda savaş gücü yığan TC, bu ablukaya rağmen ulusal mücadeleyi bastıramıyor. Hemen her alanda seferberlik ilanı ile Kuzey Kürdistan'da yoğunlaşmaları ve son dönemlerde özellikle "sivil" unsurunu öne çıkarması sömürgeci savaşta ne denli zorlandığını gösteriyor. Sömürgeci savaşın desteklenmesine yarayacak olan -ek önlemler paketi olarak- sivil inişiyatifleri devreye sokuyor. Durumun gün geçtikçe kötüye gittiğinin farkında olan strateji uzmanları kaba ırkçı temelde sürdürülen sömürgeci savaşın yerine, çağa uygun daha modern yöntemlerle hareket etmenin zariyetini vurguluyor, yeni politikalar öneriyorlar. Bunun akıl hocaları giderek çoğalıyor. Bunlardan biri de Şükrü

Elekdağ'dır. 75. yılında "terörü ezdik" saptamasını öne çıkarıp halkımızın ulusal kurtuluş mücadelesi karşısında güya başarılı olduğunu kanıtlama derdine düşmüş TC kurmaylarının, nasıl bir yalanı yaşadıklarını ve gerçekleri ne denli çarpıttıklarını ortaya koyması bakımından, devletin bekasını savunan Ş. Elekdağ'ın dedikleri önemlidir. Aynen şunları yazıyor:

"Söylemeye dilimiz varmıyor ama, gerçek şu ki Güneydoğu'daki örtülü savaş devam ediyor ve Türkiye sürekli kan kaybediyor.

(...)

Gidişat, Türkiye'de terörün güç bulduğu toplumsal tabanın genişlemesi doğrultusunda...

Bu karamsar tablo...

Yani gerçekte, temel sorunun çözümünde bir arpa boyu yol alınmış değil..."

TC'nin, bütün şatafatına rağmen 75. yılına da eli kirli girdiği, Kürt ulusunun katliamcısı olduğu ve Lozan'da Kürt ulusuna karşı açtığı savaşı hala sürdürdüğü ve fakat başarılı olamadığı bu satırlarda alenen itiraf ediliyor.

TC'nin 75. yılında da bütün katliamlarına rağmen Kürt ulusal mücadelesini durdurmaya gücü yetmiyor, yetmeyecektir.

Sonuç

Geride bırakılan 75 yıllık süreçte TC, kelimenin tam anlamında sömürge ve ezilen ulus ve azınlıklar için; komünistler, devrimciler ve ilericiler için kan banyosu demektir. Pogromlar, göçettirmeler, öldürme, tutuklama ve her çeşit işkence, hapis, zulüm...

Bugün kutsanan işte böylesi eli kanlı faşist bir diktatörlüktür. Koçgiri, Ağrı, Sason, Zilan... Dersim'de yüzbinlerce Kürdün öldürüldüğü; Ermenilerin, Rumların, Asurilerin yok seviyesine düşürüldüğü; Arap, Çerkez ve diğer azınlıkların üzerinde en ağır milli baskının uygulandığı, bunlara, insanlık dışı her uygulamanın mübah görüldüğü; bütün bu yapılanlarla övünüldüğü ve bu, katliam ve sıkıyırım yapanların 75. yılında onurlandırıldığı bir Türkiye Cumhuriyeti devleti...

75 yıl önce Lozan'da Kürtleri de temsil ettiklerini söyleyenlerin ne kadar riyakar oldukları geçen bu zaman süresince açıkça görüldü. Ve bugün 75. yılında Kürt olmaları suç sayılarak Kürt emekçilerin bazı kentlere vali genelgeleriyle sokulmadıkları, bazı kentlerde ise vize uygulamalarıyla vb. tehdit edildikleri bir Türkiye Cumhuriyeti devleti!

Onur duyulan devlet işte böylesine kafatasçı bir cumhuriyettir!

Çeşitli ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçiler bu cumhuriyetten zerre kadar onur duyamazlar, duymamalıdır. İşçi ve köylüler için, tüm yoksullar ve ezilenler için bu devletin devrimle yıkılmasının dışında başka hiçbir alternatif yoktur. Bu cumhuriyetin reorganize edilmesi türünden reformcu taleplerin ardına takılmak değil, devrim ve sosyalizm mücadelesini yükseltmek gerekiyor.

Eylül 1998 ✕

FAŞİST TÜRK DEVLETİ ERMENİ DÜŞMANLIĞINI KÖRÜKLEMeye DEVAM EDİYOR!

Halkların kardeşliği için tek yol devrim!

Stërka Bolşewik sayı 4, sayfa 14'de düştüğümüz notta, Fransız Ulusal Meclisi'nin Ermeni soykırımı hakkında aldığı karara karşı faşist Türk devletinin Ermeni düşmanlığını körüklemeye sınır tanımadığına işaret etmiş ve bu konudaki gelişmelere "gelecek sayımızda tavrı takınacağız" diye görev tespiti yapmıştık. Makalemizle de bu görevi yerine getirmeye çalışacağız.

Sosyalist Parti'li parlamenter Rene Rouquet'in girişimiyle, Ermeni soykırımının tanınması hakkında hazırlanan karar tasarısı, Mayıs ayının ikinci yarısında Fransız Ulusal Meclisi'ne sunuldu. Söz konusu karar tasarısının haberini alan Türk hakim sınıfları hemen harekete geçtiler. Başbakan M. Yılmaz, Fransa Başbakanı Lionel Jospin'e, TBMM Başkanı H. Çetin ise Fransa Parlamentosu Başkanı Laurent Fabius'a mektup göndererek Türk hakim sınıflarının söz konusu karar tasarısından duydukları rahatsızlığı anlattılar ve böylesi bir kararın parlamentodan geçmemesini dilediler. Türkiye'nin Paris Büyükelçisi Sönmez Köksal da söz konusu yetkililerle özel görüşmeler yaparak Türk devletinin tavrını ortaya koydu.

Tüm bu çabalara rağmen, Fransız Parlamentosu'nun Dışişler Komisyonu'nda söz konusu karar tasarısı 26 Mayıs'ta görüşülmeye başlandı, kabul edildi ve 29 Mayıs'ta Meclis Genel Kurulu'nda oylamaya sunulacağına karar verildi. 29 Mayıs tarihine kadar da faşist Türk devletinin kararın kabul edilmemesi için çabaları, yer yer tehditleri sürdü.

Kuzey Kürdistan ve Türkiye'de faşizmin uygulayıcıları, Ermeni soykırımının tanınmasına karşı "Nasıl demokrasi bu? Nasıl adalettir bu?" vb. tavırlar takınarak "demokrasi" havarisi kesiliverdiler... Bunlar, "Tarih parmak kaldırılarak yazılamaz ve tarihi tarihçilere bırakmak gerekiyor" vb. görüşlerle, Ermeni soykırımının gündeme getirilmesini engellemeye çalıştılar.

Tüm bu çabalar 29 Mayıs'ta Fransa'da Meclis Genel Kurulu'nda oylamaya sunulan karar tasarısının kabul

edilmesini engelleyemedi. Karar tasarısı, o günkü oturma katılan 29 milletvekili tarafından onaylandı. Tek cümleden oluşan ve kabul edilen karar tasarısı, "**Fransa, 1915 Ermeni Soykırımını açıkça tanımaktadır**" cümlesinden oluşmaktadır. Bu tek cümlelik karar tasarısının kabul edilmesinin yanısıra, bir de bu tasarıya bağlı olarak sunulan sekiz değişiklik önergesi ise reddedildi. Söz konusu bu değişiklik önergeleri, soykırım hakkında açıkça Türk devletine karşı tavrı takınmayı, Fransa'nın soykırımın tanınması için uluslararası düzeyde aktif girişimde bulunması, soykırımı reddetmenin Fransa'da suç teşkil etmesi vb. önerilerinden oluşmaktaydı.

Fransız Parlamentosu'nun aldığı bu kararda, ne soykırımın yapıldığı coğrafyanın adı ve ne de soykırımı yapanların kimler olduğu ifade edilmemektedir. Ama, "katil kendisini biliyor" deyimine uygun olarak Türk hakim sınıfları, alınan bu kararın tüm Türkleri küçük düşüren, rencide eden ve Türklere hakaret eden bir karar olduğuna yemin billah and içmektedirler. Böylece, her ne kadar inkar etseler de, "kendisini bilen katil", katilin kim olduğunu da ele vermektedir. Türk hakim sınıfları ve savunucularının tek cümlelik bir karar tasarısına karşı kopardıkları fırtına, onların ırkçılığının, şovenizminin en açık örneklerinden biridir. ırkçılık ve şovenizmin Ermeni soykırımı bağlamındaki boyutları, söz konusu karar tasarısı kabul edildikten sonra bir kez daha kendisini ortaya koydu.

Fransız Parlamentosu'nun kabul ettiği bu karar tasarısı, Senato tarafından da onaylanmak istenmektedir. Fakat bu tasarının Senato tarafından onaylanıp onaylanmayacağı belli değil. Haziran ayında Senato'da gündeme getirilmesi beklenen tasarı, şimdilik Ekim ayına ertelendi. Ekim ayında da ele alınıp alınmayacağı kesin değil. Türk hakim sınıfları, bu tasarının Senato gündemine alınmaması; alınması halinde de onaylanmaması için tüm gücüyle çalışıyor. Ermeni soykırımının tanınmasına karşı faşist Türk devletinin ve tüm savunu-

cularının öne çıkan tepki ve tavırlarına bakmadan önce, kısa da olsa Fransız Parlamentosu'nun neden böyle bir karar aldığına ve bunun arka planına bakmak gerekiyor.

FRANSIZ PARLAMENTOSU'NUN KARARI VE TAVRIMIZ

Fransız Parlamentosu'nun aldığı bu karar, Ermeni soykırımının tanınması bağlamında uluslararası alanda ne iltir ve ne de son olacaktır. Soykırımın tanınması konusunda daha önce Avustralya parlamentosunda, ABD'nin çeşitli eyalet parlamentolarında da benzeri kararlar alındı. Belçika, İtalya, İsviçre vb. devletlerin parlamentolarında da benzeri karar tasarıları görüşüldü, görüşülüyor. Bunun da ötesinde, Fransa 1915'te yapılan soykırımı daha yeni öğrenmedi. O halde, şimdiye kadar neden bu konuda benzeri bir karar alınmadı?

Bilindiği gibi Fransız emperyalistleri, Orly olayına kadar Ermeni milliyetçisi örgütlere (örneğin ASALA) belli ölçülerde destek olmuş, çalışmalarına ve eylemlerine en azından göz yummuştu. Orly olayından sonra ise kendi çıkarları gereği, daha önce belli ölçülerde destek verdiklerini "terörist" ilan ederek yargıladılar. Fransız emperyalistlerinin bu tavır değişikliğinin birkaç nedeninden biri de faşist Türk hakim sınıflarıyla ilişkilerinin düzelmesi, düzeltilmesiydi.

Şimdi geline yerde ise Fransız Parlamentosu, yine Fransız emperyalistlerinin çıkarı gereği tavır değiştirerek böylesi bir karar almaktadır. Bunun somut nedeni özetle şöyledir:

Fransa'nın TC ile olan iyi ilişkileri böyle bir kararın alınmasını önlüyordu ve böylesi bir karar Fransız emperyalistlerinin çıkarlarını zedeleyebilirdi. Geline süreçte TC, Avrupa Birliği'yle olan ilişkilerini zayıflatma yoluna girmiş, aslında Avrupa Birliği'nin kendisine ihtiyacı olduğunu göstermek için belli ihalelerde Avrupa Birliği dışına yönelmeye, somut olarak da Fransa'yı ihaleler dışında tutmaya başladı. Örneğin, Fransız Cegelec firmasının İzmir metrosu ihalesinden çıkarılması vb..

Fransız Parlamentosu, Fransız emperyalistlerinin TC ile olan çelişmeleri nedeniyle, TC'yi baskı altında tutmanın da bir aracı olarak bu kararı almıştır.

Fransız Parlamentosu'nun aldığı kararın Fransa açısından bir de iç siyaset boyutu vardır. Fransa'da, seçimlerde hiç de küçümsenmeyecek bir ağırlığa sahip olan bir Ermeni lobisi var. Bunların, soykırımın tanınması ve TC'ye baskı yapılması yönünde haklı talepleri var. Parlamentoda bu kararın alınmasının bir nedeni de, bu seçmenlerin taleplerinin tatmin edilmeye çalışılmasıdır. Seçimde oy avcılığı yapılmasının dışında, Parlamento'nun aldığı bu kararın, Fransız emperyalistlerinin iç politik kavgaları açısından, Başkan'a karşı parlamentonun yetkilerini artırma kavgası açısından da bir önemi ve anlamı vardır.

Bilindiği gibi, Fransa'da başkanlık sistemi var ve par-

lamentonun yetkileri kısıtlıdır. Anayasaya göre Fransız Parlamentosu'nun yasama konuları dışındaki siyasi konularda, parlamento olarak karar alma yetkisi yoktur. Parlamento bunun değişmesini istemektedir; şimdi Ermeni soykırımı konusunda karar tasarısı gibi Fransa'nın iç siyaseti açısından belirleyici olmayan bir konuda alınan bu kararla, pratikte anayasa delinmiştir. Parlamento, bu tasarıyı kendi yetkilerini artırma mücadelesinde bir araç olarak kullanmıştır.

Fransız emperyalistlerinin iç ve dış siyaseti bağlamında kendi çıkarlarına göre Ermeni soykırımı konusunda tavır takındıkları açıkça ortadadır. Fransız emperyalistlerinin derdi, haklı bir sorunu savunmak değil; haklı bir sorunu kendi çıkarlarının korunmasında ve geliştirilmesinde kullanmaktır. Bu yönüyle Fransız emperyalistlerinin Ermeni soykırımının tanınması sorununa yaklaşımı ikiyüzlü ve sahtekârcıdır.

Soykırımın tanınması, tarihi bir gerçeği ve Ermenilere karşı yapılan barbarlığın kabul edilmesi bağlamında doğru bir karardır. Fakat bu kararın arkasında duran, Ermeni işçi, köylü ve emekçilerinin çıkarları değil; Fransız emperyalistlerinin çıkarlarıdır. Emperyalistlerin çıkarları temelinde yükselen bu kararı, tarihi bir gerçeği kabul ettiği için destekleme, selamlama gibi bir tavır komünistlerin tavrı olamaz. Yine bizim, doğru olan bir kararı kınama diye bir derdimiz ve tavrımız da yoktur. Biz, TC ile Fransız emperyalistleri arasında tercih yapma durumunda değiliz. Bizim bakış açımız Marksizm-Leninizm bilimi ışığında sorunları ele almak ve değerlendirmektir. Ermeni ulusal sorunu bağlamında da bu temele dayanarak tavır takınıyoruz.

Ermeni soykırımının sonuçlarının emperyalist ve gerici parlamentolarda alınan kararlarla ortadan kalkmayacağını biliyoruz. Önemli olan, Fransız emperyalistlerinin soykırımın varlığını kabul etmesi değil, önemli olan; bu sorunun Kuzey Kürdistan-Türkiye işçi ve emekçilerinin kafasında varlığının kabul ve mahkum edilmesi, bunun pratik sonuçlarının savunulması ve ona uygun davranılmasıdır. Biz, bunu kavratmaya çalışıyoruz. Soykırımın kabulünün pratik sonuçlarının gerçekte uygulanabilmesi meselesi, bir devrim sorunudur.

Söz konusu pratik sonuçlar ise kısaca; tazminat davası açılması, diasporadaki Ermenilerin Batı Ermenistan'a geri dönüş hakkı, toprak talep etmek ve topraklarına sahip olabilmek vb. sonuçlardır. Bugünkü koşullar içinde, TC devrimle yıkılmaksızın, bu sonuçların kabullenmesi beklenmemelidir.

Ermeni soykırımı konusunda devrimci tavır, emperyalistlerin bu sorunu kabul edip, TC'ye yapacağı baskılara umut bağlayan tavır değildir, olamaz da. Bu bağlamda, Türk hakim sınıflarından da, emperyalistlerden de bir şey beklenemez, beklenmemelidir! Emperyalistlerin derdi kendi çıkarlarıdır. Ermeni ulusunun haklılığı, burjuvaziyle kolkola olmakla, emperyalistlere güvenmekle savunulamaz.

Ermeni ulusal sorununun da gerçek çözümü, inkarcılıkta veya emperyalist parlamentolarda alınan kararlar da vb. değil, DEVRİMDEDİR!

ÖNE ÇIKAN BAZI TAVIRLAR

Fransız Parlamentosu'nun 29 Mayıs'ta sözkonusu karar tasarısını kabul etmesinin ardında Türk hakim sınıfları ve sahibinin sesi medya saldırıya geçti. Resmi düzeyde takınılan tavırlar, protesto etmek, Fransa'ya nota vermek, "savunma" alanında Fransız firmalarıyla yapılan ticaret anlaşmalarını ertelemek; 1985'de Orly olayının davasında faşist Türk devletini temsil eden Mümtaz Soysal başkanlığında bir heyetin Fransa'ya gönderilmesi ve üst düzey siyasetçilerle temaslarda bulunması ve Türkiye Paris Büyükelçisi'nin çabaları oldu.

Burjuva medyanın verdiği bilgiye göre Ankara Hükümeti'nin Fransız Parlamentosu'nun aldığı karara karşı stratejisi şöyledir:

"Kamuya açık ve gösterişli tepkiler yerine, sakın bir lobi faaliyeti yürütmek (...) Konuyu bir Türkiye-Fransa düellosuna dönüştürmemek, aksine Türkiye ile Fransa arasındaki büyük ortak menfaatleri ön plana çıkarmak..." (Milliyet, 1 Haziran 1998)

Hakim sınıflar işi tehditlerle çözemeyeceklerini öğrenmişler... Oluşturulan bu stratejiye uygun davranmaya başladılar. TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Murat Karayalçın başkanlığında ve bazı milletvekillerinden oluşan bir heyetin, Paris'e gitmesinden vazgeçildi.

ANAP Genel Başkan Yardımcısı Yaşar Okuyan, muhalefetin hükümete yönelttiği *"mektup yazmakla yetinmek, pasif kalmaktır"* vb. yönlü eleştirilere tavır takınırken, Türkiye'de iş yapan Fransız ve Fransızlarla iş yapan Türk şirketlerin Ermeni tasarısına karşı Fransa'da lobi yapacaklarını da açıkladı. 26 Haziran tarihli Türkiye gazetesinde ise *"Fransa'da Türk lobisi atakta"* başlıklı bir haber yayınlandı ve lobi işine başlandığını bildirdi.

Sözkonusu lobinin çalışmasının andaki amacı, Senato tarafından ele alınmadan önce, Fransız Anayasası'nda yer alan *"ülkenin dış politikasını belirleme yetkisi Cumhurbaşkanı ve hükümete aittir"* maddesine daya-

narak; tasarının Parlamento tarafından kabulünün Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Konseyi'ne başvurup, tasarıyı engellemektir. Bu da olmazsa Senato'nun tasarıyı onaylamamasını sağlamak Anasol-D hükümetinin andaki politikasıdır.

TC'nin resmi devlet ve hükümet yetkilileri olsun, düzenin sivil savunucuları olsun hepsinin temel yaklaşımı, Ermeni soykırımının reddidir. Aradaki nüans farklılıkları, soykırımı reddederken takınılan tavırların biçim ve detaylarına ilişkindir. Örneğin; devlet yetkilisi olarak Cumhurbaşkanı Demirel, Ermenistan Cumhurbaşkanı Koçeryan'a, *"Tarihten husumet çıkartmak büyük sorun yaratır. Tarihe değil geleceğe bakalım."* deyip soykırımı unutturmaya çalışması ile, *"Ermeni soykırımı yok, gerçekte Türk soykırımı var"* tavrı, iki ayrı görüş gibi görünse de, özde aynıdır: Ermeni soykırımının reddi.

Ermeni soykırımı reddedilirken takınılan bazı tavırları aktarmak ve Türk şovenizminin bu konudaki yüzünü biraz da olsa göstermek gerekiyor!

"Osmanlı'nın Ermenilere asla soykırım yapmadığı belgelerle sabittir. Ama Osmanlı Arşivindeki belgelerle Ermeniler'in 1,5 milyon Türk ve Müslüman'ı katlettiği vesikalarla sabittir." (M. N. Özfatura, Türkiye, 4 Haziran 1998)

"Ermenilerin hangi ırka mensup oldukları ve hangi coğrafyada yaşadıkları tartışma konusudur. Ermeniler, var oldukları tarihten itibaren daima başka devletlerin yönetimi altında kalmışlar ve bağlı oldukları devletlerin hizmetinde bulunmuşlardır." (Türkiye, 30 Mayıs 1998)

"Hep sanık olmaktan da bıktık. Aslında asıl davacının Türkiye olması ve Ermeni teröristlerin kahpece öldürdüğü 34 insanımızın hesabını sorması gerekir. Daha önce Ermeniler tarafından kahpece vurulan Talat ve Cemal Paşaların hesabının da sorulması gerekir!" (abç) (Altınur Kılıç, Türkiye, 4 Haziran 1998)

Altınur Kılıç'ın burada takındığı tavır, Ermeni soykırımı konusunda Türk devletinin yaklaşımının doğal bir

Türk hakim sınıflarının medyası, Ermeni soykırımı bağintısında da şovenizmi körüklemeye devam ediyor!

sonucudur. Faşist Türk devleti, 1985 Orly davasına kadar esas olarak "yok öyle bir şey", "hepsi yalan" tavrını takınmış; 1985'de ise "karşılıklı öldürmeler olmuş, ama soykırım yoktur" diye tavrı değiştirmişti. Geline yerde, takınılan tavırlara bakıldığında gidişat, Ermenilerin Türklere soykırım yaptığı görüşünün kabul ettirilmeye çalışılmasına yöneliktir.

Bunun için de son yıllarda "Başbakanlık Devlet Arşivleri"nden hazırlanan kitaplar yayınlanmaya başlandı ve Ermeni soykırımının sadece bir iddia ve yalan olduğu, bunun tersine Ermenilerin Türklere soykırım yaptığı "belgelenmeye" çalışıldı, çalışılıyor! "Osmanlı Belgelerinde Ermeniler" adı altında 39 ciltlik arşiv belgesi kataloğu hazırlanmış, Ermeni "tehciri"yle ilgili belgeler ve "Arşiv Belgelerine göre Kafkaslar'da ve Anadolu'da Ermeni Mezalimi" adlı dört ciltlik kitap yayınlanmıştır. Tüm bu belgelerin amacı, Ermenilerin Türklere karşı soykırım uyguladığını ispatlamak ve Ermeni soykırımının varlığını reddetmektir.

Türk şovenistlerinin Ermeni soykırımının varlığını reddetme tavırlarına sayısız örnekler verilebilir. Ama bu örnekler de soruna yaklaşımda, buraya aktardığımız alıntılardan öзде ayrı bir tavrı içermemektedir.

Soykırımın reddedilmesi için öne çıkarılan diğer bazı noktalar ise, soykırım denebilmesi için, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün; "Bir olayın 'soykırım' sayılması için 'önceden tasarlanarak ve kasıtlı, bir etnik grubu, ya da dini grubu ortadan kaldırma niyeti taşıması' gerekli." (A. Öymen, Milliyet, 12 Haziran) yönlü tavrı oldu. Buna göre Osmanlı devletinin Ermenileri toptan yok etme niyetine sahip olduğunun ispat edilemeyeceği ve böyle olsaydı, günümüzde Türkiye'de bir Ermeni topluluğunun olamayacağı vb. görüşlerinden hareketle soykırımın olmadığı "ispat" ediliyordu...

Ermeni soykırımının Ermenilerin bir yalanı olduğunu ispatlama çabalarından biri de, soykırımdan katledilen Ermenilerin sayısının ne kadar olduğuyla ilgili tartışmadır. Bu tartışma kuşkusuz yeni bir tartışma değildir. Katledilenlerin kesin sayısı bilinmemekte, ama bir milyondan fazla olduğu görüşü egemendir. Bu sayının birbuçuk milyon civarında olduğu tartışma götürmez bir gerçektir.

Ermeni soykırımının varlığı ya da yokluğunu katledilen Ermenilerin sayısının birbuçuk milyon mu? yoksa 300 bin mi? olduğuna bakarak tartışmak ve birbuçuk milyon olmadığı için soykırımın varlığını reddetmek kökten yanlış ve reddedilmesi gereken bir yaklaşımdır. Türk hakim sınıflarıyla ve onların savunucularıyla, hayır bu kadar katledildi biçiminde ve bu temelde bir tartışma da reddedilmek zorundadır.

Bu noktada Hürriyet gazetesinde Talat Paşa'nın "Ermeni çetelesi" yayınlandı ve bu çeteleye göre Osmanlı hakimiyeti altında "Anadolu'daki toplam Ermeni nüfusu 1,5 milyon"du. Daha önceki veriler, 1914'te Ermenilerin nüfusunu 1.295.000 olarak gösteriyordu. Talat Paşa'nın çetelesinde dikkat çekilen bir nokta da tüm nüfusun kaydedilmediği gerçeğidir. Bu çeteledeki sayılar, daha önceki resmi verilere göre yüksek de olsa,

Fransız parlament Rene Rouquet'in, "1915 ile 1917 arasında 1 milyon 300 bin Ermeni öldürülmüştür" tespitinin yanlış olduğunu ispatlamak için aktarılmaktadır.

"VATAN-MİLLET" SAVUNUCULUĞU

Değişik yollarla, yöntemlerle Ermeni soykırımının varlığı reddedilmektedir. Bu reddetme yaklaşımının arkasında yatan bir gerçek ise, Ermeni soykırımının kabul edilmesinin beraberinde getireceği sonuçlardır.

Milliyet gazetesinin köşe yazarı Sami Kohen, "Türk Amerikan Dernekleri Asamblesi"nin (ATAA) önde gelen yöneticileriyle yapılan görüşmeden bahsederek, Ermenilerin kısa ve uzun vadeli hedeflerini İngilizce R harfiyle başlayan dört(4) maddeden oluştuğunu aktarır ve S. Kohen bunları Türkçe'ye, "4 T" olarak tercüme etmektedir. Buna göre sözkonusu maddeler şöyledir: "Birinci hedef '**Tekrar canlanmak**' (resurrection): (...) İkinci hedef, '**Tanınma**' (recognition): (...) Üçüncü hedef, '**Tazminat**' (restitution): Ermeniler ilk iki amacı gerçekleştirdikten sonra, maddi-manevi kayıpları için Türkiye'den zarar-ziyan isteyecekler.

Dördüncü hedef, '**Toprak**' (repatriation): Bu kampanyanın sonunda, Doğu Anadolu üzerinde toprak talepleri de gelecek..." (Milliyet, 2 Haziran 1998)

Türk şovenleri soykırımın kabul edilmesinin doğuracağı sonuçların neler olduğunu gayet iyi biliyorlar. Vatan-millet-bayrak bütünlüğünden kimseye çakıltaşı bile vermeyeceklerine yemin edenler, Batı Ermenistan topraklarının elden gitmesine göz mü yumacaklar? Tabii ki hayır! TC'nin bu konudaki yaklaşımını en açık şekilde Altınur Kılıç ifade etmektedir. Tavrı şöyledir:

"Herkesin ve özellikle aşırı Milliyetçi Ermenilerin ve destekleyicilerinin bilmeleri gerekir ki, ne Fransız Parlamentosu kanun yaptı diye, ne de bütün dünya bir araya gelse, Türkiye sanal bir soykırımının suçunu üzerine asla almayacak, özür dilemeyecek tazminat filan vermeyecek ve topraklarından bir karışı bile, ne sözde bağımsız bir Kürt devletine ve ne de Ermeni devletine vermeyecektir. Bunu, sağcımız solcumuz entellerimiz bir ağızdan, her forumda, her fırsatta, hiçbir tereddüde mahal bırakmayacak kuvvetle söylemeliyiz." (Türkiye, 6 Haziran 1998)

Batı Ermenistan'ın topraklarının geri alınabilmesinin yolunu ise Altınur Kılıç, Halide Edip'in 1920'li yılların başında, Amerika'da bir Kilise'de Türkiye üzerine verdiği bir konferansta; Ermeni kökenli Mandalian'ın "...Tarihi Ermeni topraklarına ne olacak? Yeni Türk hükümeti Ermeniler'e karşı yapılan haksızlıkları telafi edecek mi?" sorusuna verdiği cevapla göstermektedir. Halide Edip'in tavrı şöyledir:

"**Türkler o toprakları kılıçlarının güçleri ile almışlardır. Eğer Ermeniler geri istiyorlarsa aynı şekilde almalıdırlar!**" (Türkiye, 5 Haziran 1998)

Altınur Kılıç da bu tavrı aynen onaylamakta ve "Top-

raklarımızda gözü olanlara bu cevap hâlâ geçerlidir." eklemesinde bulunmaktadır.

Burada aktardığımız alıntılarda, faşist Türk devletinin soykırımın varlığının kabul edilmesine karşı gelmesinin arka planı da ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşım hakim olduğu sürece Türk devletinin soykırımı kabul etmeyeceği ortadadır.

Çakıltaşı bile verilmeyeceğine dair edilen yeminler, Ermenilere karşı düşmanlığın kışkırtıcılığının yanısıra, aynı ırkçılık, PKK-ASALA ilişkisi kurularak Kürtlere karşı da yürütülmektedir. Faşist Türk devletinin bu konudaki yaklaşımını ise en açık biçimiyle MHP Başkanı D. Bahçeli ortaya koymaktadır:

"ASALA bittiği gün, 1984'te Erciş'te PKK çıktı. Bu tarihten beri PKK ile mücadele ediyoruz. Son Murat operasyonu, Mehmetçğimiz çok güzel mücadele veriyor. PKK'lı militanlar temizleniyor. PKK çöküyor. Ama dikkat edin, PKK'nın çökmek üzere olduğu bir dönemde, yeniden Ermeni soykırımı gündeme getiriliyor." (Türkiye, 31 Mayıs 1998)

Tüm bu tavırlarla birlikte, ASALA'nın "hortlatılacağı" ve Sevr'in yeniden istendiği propagandası yapılıyor, Ermeni, Kürt, Yunan ve Ermeni soykırımının varlığını savunan herkese karşı düşmanlık körüklendi, körükleniyor.

Osmanlı/Türk devletinin soykırımcı olmadığını ispatlamak için Türk şovenistleri, Afrika'da özellikle de Ceza-yir'de Fransa'nın soykırım yaptığını Fransa'ya hatırlattı... Değişik sivil kuruluşlar ve partiler Fransız mallarını boykot etme çağrısında bulundu ve kendileri boykot etti. Örneğin, *"Türk Kadınlar Birliği İzmir Şubesi"* boykot kampanyası için ilkönce kendilerinin satın almış oldukları Fransız malı makyaj ürünlerini çöpe attı ve Haziran ayında Fransa'da oynanan Dünya Kupası futbol maçlarını izlemeyi "kocalarına yasakladı"lar.

Boykot dışında birçok şehirde toplantılar, yürüyüşler ve mitingler yapılarak Fransa protesto edildi. Bu protestolardan biri de Paris'te yapılan mitingti. Propagandası yoğun bir biçimde yapılan ve burjuva gazetelerin çok büyük bir kitlesel katılım olacağını bildirdiği 20 Haziran tarihindeki mitinge, Milliyet gazetesinin haberine göre sadece 3000 (üçbin) kişi katıldı. Katılımın azlığından rahatsız olan ırkçı, şoven Türkler, *"Paris'te daha kalabalık olmalıydık"* diye şikayetlendiler.

Ermeni düşmanlığının körüklendiği bu kampanyada göze çarpan bir nokta da Türkiye'de yaşayan Ermenilerin de bu ırkçı kampanyaya karıştırılmasıdır. Buna göre *"Türkiye Ermenileri, Türklerle eşit haklara sahip olarak ve çok rahat bir hayat sürdürüyorlardı. Ermeni kültürünü rahatlıkla yaşayıp, derneklerine ve gazetelerine bile sahiptiler..."* vs. vb. Yaklaşık altı aydır İçişleri Bakanlığı tarafından Ermeni Patriği seçimleri için, seçim talimatnamesi bekleyen ve bu yüzden 10 Mart 1998 tarihinde ölen Patrik Karekin yerine yeni Patriği seçemeyen Ermeni Patrikhanesi'ne *"Cumhuriyet'in 75. yıl kutlamalarına katılacaklarını"* açıklamaları, gerçekten de Ermenilerin Türklerle ne kadar "eşit" haklara sahip olduğunu gösteriyor...

Evet tüm bunlar, tek cümlelik karara karşı yapılanların

bir bölümüdür sadece. Bu ırkçı ve şoven tavırlara kendisine "solcu" ve hatta "sosyalist" diyen bazıları da ortak olmaktadır. "Solcu" geçinenlerden biri de Zülfü Livaneli'dir.

Zülfü, Fransız Parlamentosu'nun aldığı karara destek veren sanatçı Charles Aznavour'a sitem eden ve *"Barış torpilleyen barış büyükelçisi"* başlıklı yazısında şunları söylemektedir:

"SOYKIRIM, adı üstünde bir soyu, bir ırkı ortadan kaldırmak demek.

Osmanlı'nın böyle bir niyeti olmadığı apaçık. Çünkü İstanbul Ermenileri'ne hiç kimse dokunmamış." (Milliyet, 2 Haziran 1998)

Bu yorum, Zülfü efendi gibi solcu geçinenlerin ne kadar büyük Türk şovenisti olduklarının belgesidir sadece. Zülfü, Türk şovenizminin ateşi içinde tarihi de çarpıtıyor. Ne diyor Zülfü efendi? *"Osmanlılar İstanbul'daki Ermenilere dokunmamış."* 1915 yılının Nisan ayında soykırımın başlangıcı olarak belirlenen tarihte Osmanlı/Türk devletinin Ermenilerin önde gelen 600 civarında insanını tutuklatması ve sonradan da bunların büyük çoğunluğunu katletmesini belirtmek bile, Zülfü'nün tarih çarpıtıcılığını ortaya koymaya yeter. Mızrağın ucu Zülfü yare dokununca, açık sivil ve resmi faşistinden, tüm "solcu" geçinen kemalistlere kadar herkes aynı tavrı takınmaktadır.

"AYDINLIK" GERİ KALIR MI?

MKG'nin borazanlığını yapan Aydınlık gazetesi, "ulusal kurtuluşçu" olduğunu Fransız Parlamentosu'nun aldığı karara karşı tavrında da göstermeden edemedi tabii ki.

Aydınlık gazetesi, bilindiği gibi kendisine "sosyalist" diyen İP'in ve devrim düşmanlığı devrimci çevrelerce açık olan Doğu Perinçek'in görüşlerinin savunucusu olan, en kemalist gazetelerden biridir. Bu gazete Fransız Parlamentosu'nun aldığı karar ertesinde "müthiş bir buluş" yaptı... "Büyük Sovyet Ansiklopedisi"nde Ermeni sorunu üzerine bölümü tercüme edip, kısaltarak yayınladı. Tercümeyi yayınlarken bir de ön açıklama yaptı. Bu açıklamanın girişi şöyledir:

"Ermeni soykırımı' konusu, Fransa Millet Meclisi'nin 29 Mayıs 1998 tarihinde kabul ettiği kararla birlikte, yeniden emperyalistlerin Kafkasya'da halkları birbirine karşı kışkırtma eylemlerinin yörüngesine girdi. Önümüzdeki dönemde, ABD, Avrupa Birliği ve emperyalistlerin denetimi altındaki uluslararası kurumlarda, bu konuda yeni tezgahlar ve Türkiye'ye yeni saldırılar bekleniyor."

Aydınlık, Ermeni soykırımı olmuş mudur? olmamış mıdır? sorusuna ise *"emperyalistler kışkırttı, halklar çatıştı"* tespitiyle, dolaylı olarak, soykırımın olmadığı cevabını vermektedir.

Aydınlık'ın tavrı Hürriyet gazetesinin de hoşuna gitmiş olacak ki, 20 Haziran tarihinden itibaren *"Basın Dün-*

yası" köşesinde sözkonusu yazıyı yayınladı. Aydınlik gazetesi, ön açıklamasında kemalistliğini yine açıkça ortaya koyarken tarih çarpıtcılığı da yapmaktadır. "Büyük Sovyet Ansiklopedisi"ne dayanarak, Ermeni soykırımının varlığını gizlemeye çalışmaktadır.

Ansiklopedinin 1950'de yapılan Rusça ikinci baskısının 3. cildinin 49-107 sayfalarında Ermenistan ve Ermeni tarihiyle ilgili bölümün Almancasını biliyoruz. Bu konuda nelerin savunulduğunu aktarmadan önce, Aydınlik'ın bir başka çarpıtmasına değinmek istiyoruz. Aydınlik, "Büyük Sovyet Ansiklopedisi"nin "Ermeni sorunu" emperyalistlerin halkları çatıştırma politikasının ürünü olduğunu ve en çok eleştirdiği emperyalist ülkeninse Çarlık Rusyası olduğunu aktardıktan sonra şöyle diyor:

"Bir gerçeği daha öğreniyoruz ansiklopediden; 1920'lerden itibaren Ankara'daki TBMM hükümeti devrimci Sovyet yönetimiyle dostluk geliştirirken Ermeni yönetimi Menşeviklerle ve İngiltere'nin desteğinde Ekim Devrimi'ni boğmaya çalışan Beyaz Ruslarla ilişki içinde."

Buradaki çarpıtma, sözkonusu Ermeni yönetiminin hangi yönetim olduğunu gözardı etme temelinde yükselmekte ve Ankara'daki kemalist iktidarı Ekim Devrimi'nin dostu olarak gösterip savunurken, ayrımsız Ermeni yönetiminin Ekim Devrimine düşman olduğu tespitiyle, Ermenilere karşı düşmanlığın temeli atılmaktadır.

Ekim Devrimi 1917'de gerçekleşti ve Ermenistan'da da 29 Kasım 1920'ye kadar iktidar mücadelesi sürdü. Bu dönemde Ermenistan'da Daşnak'lar yönetimdeydi ve Menşeviklerle de işbirliği içindeydiler. 29 Kasım 1920'de Sovyet iktidarı kuruldu ve Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu. Aydınlik ise, Ekim Devrimi'ni boğmak için çalışan Ermeni yönetiminin 1920'lerden itibaren olan yönetim olarak göstermektedir. Böylece Sovyet Ermenistan yönetimi, okuyucuya Ekim Devrimi düşmanı olarak gösterilerek tarih çarpıtcılığı yapılmaktadır. Kemalizmin uşaklığına soyunanlardan da başka bir şey beklenmez.

Peki "Büyük Sovyet Ansiklopedisi"nin ikinci baskısında Ermenilerle ilgili neler söyleniyor? Tarihi kesit bölümünde, "Birinci Dünya Savaşı Döneminde Ermenistan" altbölümünde 1915-1916 yılları anlatılırken, özetle şunlar söylenmektedir:

"1915-1916 yıllarında Türk hükümeti, müttefik Almanların koruması altında ve katılımıyla Batı Ermenistan'ın yerli nüfusun hemen hemen tümünü imha etti. Nisan 1915'te Türk hükümeti askeri idarelere, barışçıl Ermeni nüfusun yaşına ve cinsiyetine bakılmadan yok edilmesi, ya da Arabistan çöllerine sürülmesi için bir gizli emir verdi. Bütününü imha edilmekten kurtulanlar sadece, kahramanca öz savunmalarını örgütleyen Van ve çevresindekiler oldu. 1915'ten 1916'ya kadar Türkler bir milyon civarında Ermeni'yi vahşice katletti, bir o kadarı da kitleler halinde öldükleri Arabistan çöllerine sürgün edildi; birçoğu mülteci olarak dünyanın değişik ülkelerine dağıldı. 300 bin üzerinde Ermeni, Rusya'ya

kaçarak katledilmekten kendilerini kurtardılar."

Ayrıca sözkonusu Almanca baskının sonunda bir de "Tarihi gerçekler" başlığıyla bir kronoloji yer almaktadır. Bu bölümde de 1915-1916 yıllarının karşısına aynen şu yazılıdır: "Türk hükümeti tarafından bir milyonun üzerinde Ermeninin imha edilmesi" (tüm bunları, "Büyük Sovyet Ansiklopedisi, Ermenistan SSC, Yeryüzü ülkeleri dizisi 11, Verlag Kultur und Fortschritt, Berlin 1954, sayfa 65 ve 234'den aktardık.)

Evet "Büyük Sovyet Ansiklopedisi"nde emperyalistlerin halkları birbirine kırdırdığı, ulusal baskıdan kurtulmanın tek ve gerçek yolunun Proletarya Devrimi olduğu, Ermeni sorununu da, diğer ulusal sorunlar gibi sadece Sovyet iktidarının çözmeye muktedir olduğu vb, vb. doğru, marksist-leninist görüşler ortaya konmaktadır.

Emperyalistlerin halkları birbirine kırdırma siyaseti ama, soykırımın varlığını ortadan kaldıran, kaldırabilecek bir şey değildir. Eğer söylenecekse, o zaman tam da emperyalistlerin halkları birbirine kırdırma siyasetinin de bir sonucu olarak Ermeni soykırımının gerçekleştiği söylenmek zorundadır. Aydınlik, "Büyük Sovyet Ansiklopedisi"nde "Soykırım" kavramını arayıp bulamamış olabilir. Ama, yukarıda aktardığımız tavrı, bizzat soykırımı anlatmaktadır. Aydınlik gazetesi Ermeni soykırımı konusunda da faşist Türk devletinin bekâsı için varolduğunu, 30 Ağustos 1998 tarihli nüshasında da ortaya koymaktadır. Erol Bilbilik imzası ve "Kapıda bekleyen tehlike: Asala terörü" başlıklı yazıda, şunlar da söylenmektedir:

"Türkiye'nin kapısında bekler gözükten Asala terörünün şimdiden önlenmesi için son derece ciddi ve kapsamlı çalışmaların başlatılması gerekiyor."

Türkiye; geçmişte Asala ile kıyasıya bir mücadeleye girişmiş ve 'Task-Force' Organizasyonu ile Asala'nın işini bitirmişti. Asala'nın çökertilmesinin ardından, emperyalistler, Büyük Ermenistan Projesi'nin uzantısı olarak PKK terörünü devreye sokmuşlardı. Türkiye, PKK terörünü de büyük ölçüde çökertmiş bulunuyor."

Emperyalistlerin, bu defa yeniden Asala'yı devreye sokmayı planladıkları anlaşıyor."

Türkiye, muhtemel Asala terörüne karşı 'Task-Force' uygulamasına yeniden ve acilen başlamalıdır." (Aydınlik, 30 Ağustos 1998)

Erol Bilbilik şahsında "Aydınlik" Türk şovenizmi bağlamında 1920'lerde Halide Edip'i çoktan geçtiklerini ortaya koymakta ve faşist Türk devletine akıl babalığı yapmaktadırlar. "Aydınlik"ın bu tavrını kuşkusuz her Türk şovenisti ve faşisti severek onaylar...

Fransız Parlamentosu'nun aldığı karara karşı takınılan bu tavırlar, bize bir kez daha Ermeni sorununun da ancak ve ancak faşist Türk devletinin yıkılmasıyla, devrimle çözülebileceğini göstermektedir.

Diasporadaki Ermenilerin Batı Ermenistan'a dönme, yerleşme ve ayrılma hakkını savunacak ve garanti altına alabilecek iktidar işçi sınıfı önderliğindeki devrimci-demokratik iktidardır.

4 Eylül 1998 ✕

Kürt sorunu NGO'lar eliyle çözülemez!

"Kürdistan'da kaç NGO'nun faaliyeti var?" diye sorulsa herhalde yüzlercesinden bahsetmek zorunda kalınacaktır. Her türden spekülasyonun ötesinde önce olgu olarak bu kabarık rakamın görölmesi gerekir. Objektif duruma bakıldığında sayısal açıdan ve yaygınlık bakımından Kürdistan coğrafyasında emperyalistlerin, sömürgecilerin "sivil örgüt" bazında faaliyetlerinin gözle görülür şekilde artmakta olduğunu gözlemliyoruz.

Kürdistan'ın değişik parçalarındaki NGO sayısının yalnızca Güney'deki yoğunluğu dikkate alındığında ne denli bir NGO aktivitesinin yaşandığı rahatlıkla görölmüş olacaktır. Birkaç yıl öncesi tablodan özet bir göröntü:

Toplam NGO sayısı: 59. Bunlar, bilinenleri. Değişik şekillerde faaliyet sürdüren ve açığa çıkmamışlar bu rakama dahil değildir. NGO'ların devletlere göre dağılımı:

Almanya: 11; ABD: 10; İngiltere: 10; Fransa: 9; İsveç: 5; İsveç: 3; Hollanda: 2; Belçika: 2; İsrail: 1.

Ortak özellikleri: Kürt dostu ve korumacısı!

Sonuç: Güney'in NGO deney sahası oluşu!

Özellikle. Amerikan emperyalistlerinin denetiminde çalışan sivil örgütlerin citit attığı bu parçada kronik düzeyde bir emperyalizm hayranlığının bulunması nedeniyle de NGO'lar gayet rahat faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bunun en tipik örneklerinden biri Guam adasına götürülen Amerikan emperyalizminin uşağı Kürt hainler arasındaki örgütlemeyi çok önceden Amerikan istihbaratının sivil ayaklarının yapmış olmasıdır. Köklü bir emperyalizm karşıtı geleneğin bulunmadığı ülkemizde, başta Amerikan emperyalizmi olmak üzere değişik emperyalist devletler resmi ya da sivil kurum ve örgütleri aracılığıyla bu denli geniş etki sahası kurabilmektedirler. Demek ki, kendilerine göre emperyalist hükümetlerin 'dış'ında kimlik seçen NGO'culara karşı durabilmenin yolu da antiemperyalist olmaktan geçiyor.

Peki, neden rakamsal açıdan da bizde bu oluşumlar oldukça karabalık bir göröntü sergiliyorlar? Böyle olmasının en önemli nedenleri ülkemizin stratejik açıdan çekiciliği ve buna ek olarak politik güçlerin ideolojik ve si-

yasi konumlanışlarıdır. İçeride NGO'lara davetiye çıkarılar durumun böyle olmasından sorumludurlar. Bunun kaynağı kendine güvenmemek, tutarlı antiemperyalist olmamak ve dahası kapitalizme savaş açmamaktır. Ulusal taleplerle yetinmek ve/ya da kimi ulusal motifleri varlık nedeni yapmak sonuçta uzlaşmayı, uzlaşma da en sonunda uzlaşılan ile buluşmayı dayatır, getirir. Güney'de olan budur! Ve bu örnek bir model olarak her parçaya monte edilmek isteniyor. NGO'lar bağışında işin bu yönü dikkatle gözönünde tutulmalıdır.

Uluslararası düzlemde pekçok devlet kendi denetimindeki NGO'ları devreye sokarak Kürt ulusal meselesi üzerine tartışmalar düzenleme işine hız vermiş bulunuyor. Konferans, forum ve toplantılara hergün yenileri ekleniyor. Bir yandan kendi parlamento, basın vb. üzerinden konuyu tartışmakta diğer yandan da sivil elemanları –ya da artık lütfen yaş haddinden sivil olmak zorunda kalmış elemanlar– vasıtasıyla Kürt ulusunun geleceği hakkında oturumlar yapıp durmaktadırlar. İlginçtir, bu oturumların neredeyse değişmez unsurları dünün istihbaratçısı ya da meşhur inzivaya çekilmiş(!) diplomatlarıdır. Graham Fuller, Mark Grossman, Robert Olson, Paul Henze, M. Abramovitz, Kissinger... bunlardan bazılarıdır.

Sömürgeci Türk devleti zorlandıkça yeni oluşumları devreye sokmada gecikmiyor. Sömürgeci Türk devleti cumhuriyetlerinin 75. yılında –güya ne kadar demokratik bir hukuk devleti olduğunu göstermek maksadıyla–

kanlı suratlarını ve barbarlıklarını gizlemek üzere

NGO türünden örgütlerin kurulması ve

bunların kamuoyuna sunulmasında

hummalı bir faaliyet içine girmiş bulunuyor.

Özellikle Kuzey Kürdistan'ın

bir dizi bölgesinde ve Türkiye'nin

çeşitli illerine göç ettirilmiş Kürt

ulusuna mensup kitleler arasında

doğrudan devletin yönlendirmesi altında çalışan çok sayıda

"hükümetdışı örgüt" işbaşı yapmış bulunuyor. Bunlar Milli-

yet gazetesinin "Şarkı Söylüyoruz"

kampanyasından, "Çok Amaçlı Toplumsal Merkezler"

(ÇATOM) kadar bir dizi alanda se-

ferber edilmektedirler. Ordu ve hükümet

sözcülerinin "bitirdik" edebiyatıyla

sivilleri göreve çağırmasının ardından ortalık-

**Sömürgeci
Türk devleti zorlandıkça
yeni oluşumları devreye
sokmada gecikmiyor.
Sömürgeci Türk devleti
cumhuriyetlerinin 75. yılında
kanlı suratlarını ve barbarlıklarını
gizlemek üzere NGO türünden
örgütlerin kurulması ve
bunların kamuoyuna
sunulmasında hummalı
bir faaliyet içine girmiş
bulunuyor.**

ta mantar gibi "sivil toplum örgütleri" türedi! Ne kadar sürer belli değil ama görünen odur ki, Türk devleti de artık NGO'ların işe yaradığını anlamış bulunmaktadır. Bu, aynı zamanda TC'nin önümüzdeki dönemde söz-konusu "sivil" oluşumlar üzerinden ülkemizde "kendini yeniden kabul ettirme" doğrultusuna girdiği anlamına da gelir. Ve bu noktada Türk sömürgeci devletin uzun vadeli bir plana sahip olduğu; geleceğe yönelik olarak daha şimdiden kapsamlı kimi hedefleri planladığı unutulmamalıdır. TC'nin seferber olan NGO'ları Kuzey Kürdistan'a moda merkezi, konservatuar, bale okulu ve senfoni orkestrası, golf, tenis, futbol... eşliğinde çıkarma yapmaları bu politikanın bir uygulaması olarak görülmelidir.

Devletin bir dizi sivil organizasyonları devreye soktuğu ve bu şekilde "yöre halkıyla kaynaşma"yı planladığı bir dönemde, bunun sömürgeci mekanizmayı farklı yollardan desteklemek anlamına geldiği gayet açıktır. ÇATOM'ların ve diğer sivil örgütlerin açıktan sömürgeci asimilasyon temelindeki çalışmaları (bunlar, kendilerinin yaptığı ve yapacağı asimilasyonu gizlemek için devletin asimilasyona başvurduğunu dahi söyleyebilmektedirler!) bunun en bariz örneğidir. Şüphesiz burada iç ayak olarak tanımlamamız gereken ÇATOM türü örgütlenmeler aslında kendilerine doğrudan dışarıda destek verenlerin bir anlamda taşeronluğunu da yapmaktadırlar. Devlet, hükümet ve muhalefet katında değişik ölçülerde destek bulan bu "sosyaldemokrat" görünümülü oluşumlar kendi benzeri başka güleryüzlü uluslararası NGO'ların da desteğini çekmiş olmalı ki kısa sürede geniş bir himayeci kesim tarafından korunarak büyütülmekte ve parlatılmaktadır.

Türkiye'de Kürt ulusal sorunu ve bunun siviller tarafından bir biçimiyle çözümü söz konusu olduğunda komünistler ve devrimci muhalefet dışında hemen herkesin en azından hoşgörü yüklü bir bekleyiş içine girdikleri görülüyor. Reformizmin başını çektiği akım, özellikle yerli yabancı hükümetler dışı sivil örgütlenmelerin, yani NGO'ların girişimlerini övgüyle gündeme getirmekte ve onunla dayanışmaya girmektedir. Devrime ve sosyalizme elveda diyenlerin NGO'lar eliyle Kürt ulusal sorununu çözme girişimlerinin dolaysız bir şekilde Kuzey Kürdistan düzleminde politika yapan bir dizi Kürt reformist akımı da etkilediği ve bir bakıma çift taraflı bir istem olarak NGO eksenine kayıldığı tespit edilmelidir. Sahte sol bir söyleme sahip karşıdevrimci Doğu Perinçek ve şürekası doğrudan "devrimci" ordusunun yanında "Batı Çalışma Grubu"yla birlikte Kürt ulusal demokratik mücadelesine karşı saldırıya geçerken, aynı zamanda Sivil Toplum Kuruluşları Birliği şeklinde üst bir örgütlenme ile kolkola kendi NGO'larını (Atatürkçü Düşünce Derneği gibi...) devreye

sokmayı ihmal etmemesi ise NGO'lar savaşının nasıl bir önem kazandığını çarpıcı şekilde göstermektedir.

Denebilir ki, mevcut tabloda NGO'suz kalanlar bir tek komünistler ve devrimcilerdir! Bu iyidir ve böyle olmasında yakınılacak hiç bir şey yoktur. Bazılarının "uluslararası dostlar" kazanmak adına bu sivil örgütlenmelere payanda olmaları, bunlardan yoksun komünist ve devrimciler bakımından asla bir eksiklik değildir. Bu türden dostların olmasından ise hiç bulunmaması daha iyidir. Sistem içi kalmayı öğütleyen, sonuçta yeni dünya düzeni ufkunu aşmayan ve kurulu düzenin devamını kimi ufak tefek düzeltmelerle sürdürmeyi amaç edinmiş NGO'lara sempati ile bakmak veya böylelerini korumak, bunların öncülüğündeki çözüm önerilerine destek vermek vb. yarar değil, zarar vermektedir. Bu belirleme, her tür sivil örgütlenme ağının ve NGO oluşumunun önyargılı bir şekilde tarafımızdan "işe yaramaz" tespit edildiği anlamına gelmez, gelmemelidir. Bu bağında Türkiye özgülünde örneğin, İnsan Hakları Derneği, NGO kategorisinde olmakla birlikte, faşist Türk devletinin Kuzey Kürdistan'da yürüttüğü haksız savaşın barbarlığını ve devletin diğer bazı pisliklerini teşhirde olumlu bir rol oynamaktadır. Fakat bunların da Kürt ulusal sorununun çözümünü düzen çerçevesinde ele aldıkları bilinmelidir.

Kürdistan özgülünde NGO'cuların temel talebi, son dönemlerde "barış"tır. Önce şu tespit edilmelidir: NGO'cuların getirmek istediği barış, barış kavramının dışında bu istemle en ufak bir ilişkiye sahip değildir. Uluslararası alanda da emperyalist devletlerin paralelinde çalışan NGO'lar yeni dünya düzeni çerçevesinde bir Kürt sorunu çözümü arzulamaktadırlar. Bunlar, konferanslar örgütlemekte, heyetler göndermekte ve kendi kimi platformlarında Kürt ulusal sorunundan söz etmektedirler. Ancak bunun arkasında yatan gerçekten Kürt sorununu "çözmek" değil, onu Türk devletine karşı bir pazarlık kozu olarak kullanmaktır. "Hümanist"- "ilerici" görünmeye çalışan kimi sivil örgütlenmelerin sorunu çözme bağlamındaki girişimleri de en çok yürüyen sa-

vaşın teşhiri ölçüsünde işe yarayabilir. Ancak bunların da çoğu şiddet karşıtı olmakla övünüp sonuçta devrimci şiddet anlayışının terkinin öğütlemektedirler.

Özetle her türden NGO'nun, bir devrim sorunu olan Kürdistan ülkesinin bağımsızlığı ve Kürt ulusal sorunun çözümüne bakışlarının ufkunu emperyalist sistemin ufkuyla sınırlıdır. Bu temelde getirecekleri bir yumuşama ve barış ortamı ise Latin Amerika'da, Filistin'de ve başka yerlerde görüldüğü gibi iyi adına kötülüklerle dolu yeni süreçlerin başlangıcı olmuştur. Bunlar gerçek çözümler değildir. Savaşı yükseltmek ve bağımsızlığa yürümek tek çözümdür. Sonuç olarak; "Aştıyek ne baş, ji şer ji xe-

Barış, Özgürlük, Demokrasi, Bağımsızlık...

**Bunlar emperyalizmle uzlaşarak;
"demokrat" emperyalistlere
dayanarak kazanılamaz.
Sosyalizme giden yolda
demokrasinin talepleri ancak
devrimle kazanılabilir ve
mutlaka kazanılacaktır.**

**Gerçek barışa;
devrimci savaşa
varılacaktır!**

rabtir e!" ("Kötü bir barış, savaştan da kötüdür!")

DEVİRİMDE ISRAR MI EDECEĞİZ, YOKSA NGO'LARA MI SİĞİNACAĞIZ?

Hangi NGO'nun daha iyi olduğu tartışması devrimcilerin işi değildir, olmamalıdır. Dünya ölçeğinde böyle bir tartışma gayet abes düşecektir. Sorun emperyalist barbarlığa karşı nasıl bir tavır içinde hareket edildiğiyle direkt ilintilidir. Ve kaçınılmaz şekilde somut olarak proletaryanın, emekçi halkların ve ezilen sömürge ulusların mücadeleleri karşısında takınılan tavır bunların değerlendirilmesinde temel ölçüt olmak zorundadır. Pragmatist şekilde "benim ülkeme yararı olanını anlar ve desteklerim..." anlayışıyla soruna yaklaşımın gayet tehlikeli olduğunun altı çizilmelidir. Bu noktada ikileme düşmemek gerekiyor. Sırf kendi örgüt kaygısı ya da kendisiyle sınırlı olanı koruma güdüsüyle emperyalist ya da gerici karakterdeki NGO'ların bağır-lara basılması ezilenlerin mücadelesine doğrudan sırt çevirmek anlamına gelir. Bu bağlamda birtakım sivil toplum örgütlerinin kulağa hoş gelen adlandırmalar altında hareket etmeleri veya birkaç iyiye işaret eden adımlar atmaları onlar hakkında pozitif düşünmeyi gerektirmez. Tam da bu noktada tutarlı demokrat tavrın bile oldukça önemli olduğunu belirtmemiz gerekiyor. ABD'de Barış Hareketi adlı örgütlenmenin Amerikan emperyalizminin Meksika'da ilerici halk hareketine karşı saldırganlığını teşhir etmesi ve barbarlığını gözler önüne serme çabası sarfetmesi en azından bu bağınıtıda Meksika emekçi halkıyla dayanışma yönünde olumlu ve ileri bir adımdır. İspanya İnsan Hakları Derneği ve Fransız Komünist Partisi tarafından kendisine verilen ödülleri reddeden İ. Beşikçi'nin tavrı tutarlı bir demokrat aydınının takınması gereken bir tavır olarak örnek gösterilebilir. Beşikçi'nin; "Batılı, Avrupalı insan hakları kurumlarının yapması gereken dar devlet terörüne karşı evrensel değerleri savunan kişilere ve kurumlara ödüller vermekten ziyade kendi hükümetlerinin, kendi devletlerinin sistematik devlet terörünü, politik, ideolojik, ekonomik ve askeri yollardan destekleyen tutumlarını eleştirmek, bu eleştirileri sürekli kılmak olmalıdır." (Emek, 18 Şubat 1998) şeklindeki tavrının Türkiye ve Kürdistan'daki bir dizi devrimci, ilerici geçinen çevrenin tavrından çok daha tutarlı olduğunu rahatlıkla tespit edebiliriz.

Barış, Özgürlük, Demokrasi, Bağımsızlık...

Bunlar emperyalizmle uzlaşarak; "demokrat" emperyalistlere dayanarak kazanılamaz. Sosyalizme giden yolda demokrasinin talepleri ancak devrimle kazanılabilir ve mutlaka kazanılacaktır.

Gerçek barışa; devrimci savaşıyla varılacaktır!

Eylül 1998 X

RAMANÊN DÎ DEMA SİRGÛNÊ DE

B. Brecht

Mix li dîvernexe

Çakete xwe bavêje ser

kursiyê bila here,

Çawa be tu yê sibe şûnda vegerî,

Ma ji bo çar rojan hewceyê

mijûlbûnê ye?

Berde, êdî şitilê avnede.

Çima tu yê dareke dîn daçikîni?

Tu yê ji vê derê herî bifire fir

Ku ew hîn bostekê mezin nebûye.

Şebqa xwe berde ser rûyê xwe

ku insan derbas dibin!

Çima tu yê zimanekî biyanî hîn bibî?

Nûça ku ji vê derê banga te bike

Wê bi nivîs were bi zimanê xwe.

Binêhêre li mixê ku te li dîvêr xistiye.

Ma veger heye, çi wextê?

Dixwazî bizanî bî,

Her roj çi di dilê te de derbas dibin?

Bi rojan e tu hewil didî,

Dibêjî ezê rizgarbim.

Bê sekinandin di oda xwe de dinivîsî:

Dixwazî bizanî bî,

Dawiya vê hewildanê çi ye?

Li vê dara kestanê binêhêre,

Ya ku di quncê wê hewşê de disekine.

Li wê şitilê binêhêre,

Ya ku tu bi kûz jê re avê dikêşênî!

Ulusal sorunda birkaç nokta...

Ulusal soruna ve ulusal hareketlere karşı yaklaşımımızı şimdiye kadar değişik dergilerde (Bolşevik Partizan, Roja Bolşevik, Stërka Bolşewik) yazdık. Marksizm-Leninizm'in ulusal soruna yaklaşımını, kendi görüşlerimizi olumlu koyduğumuz yazılarda olduğu gibi, değişik örgüt ve dergilerin tavırlarını eleştirirken de ortaya koyduk. Tüm bunlar bilindiğinde, yeniden ulusal sorunda bazı noktalarda tavır takınmanın gereği nedir?

Bu soruya verilecek cevap şudur: a) Stërka Bolşewik'in düzenli aralıklarla yayınlanmaya başlaması, görüşlerimizi tanımayan yeni okuyuculara ulaşmamızı da beraberinde getirdi. b) Anda Kuzey Kürdistan'da PKK'nin önderliğinde ve reformist siyaseti temelinde yürüyen bir ulusal hareket ve mücadele var. Bu ulusal harekete, mücadeleye yaklaşımda Marksizm-Leninizm'i savunma adına, marksist-leninist olma adına yanlış payeler biçilmekte, reformist ulusal harekete secdeye durulmakta ve reformizmin kuyruğunda siyaset yapılmaktadır.

Kürt ulusu üzerindeki ulusal baskıya karşı gelen herkes ulusal sorunun çözümünü isteme durumunda. İlk bakışta görülen bu ortak nokta, aynı zamanda farklılıkların gizlenmesine ve gerçek çözüm için mücadele yerine günü kurtarma siyasetine hizmet etmektedir. Bu durumu gözönüne aldığımızda, Marksizm-Leninizm'in bazı temel doğrularını yeniden ortaya koymanın gerekli olduğu açıkça ortadadır.

...

Her şeyden önce vurgulanması gereken düşünce, Marksizm-Leninizm'in ulusal soruna yaklaşımının, diğer tüm toplumsal sorunlarda olduğu gibi proleter sınıf bakışı açısı olduğudur.

Bu bakış açısıyla soruna baktığımızda, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında ulusal sorun gerçek anlamda ancak proleter devrimin zemini üzerinde çözülebilir. Proleter devrimi zemini dışındaki çözümler gerçek anlamda çözümler değildir. Stalin, ulusal sorunda Leninizm'in sorunu ortaya koyuşunu açıklarken bu konuda şunları söylemektedir:

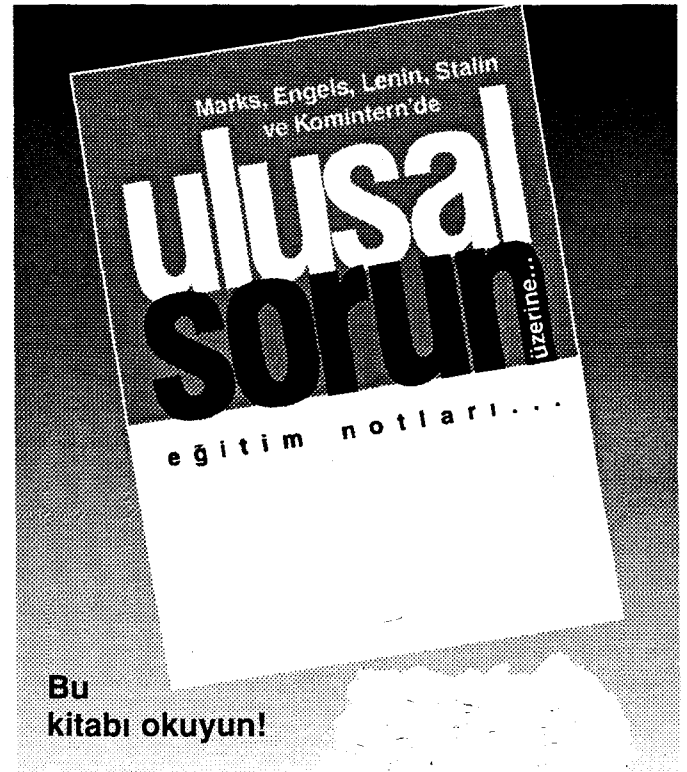
"Leninizm tanıtlamış ve emperyalist savaş ile Rusya'daki devrim doğrulamıştır ki, ulusal sorun ancak proleter devrim ile bağlantı içinde ve proleter devrimin zemini üzerinde çözülebilir; Batıdaki devrimin zafer yolu, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin emperyalizme karşı kurtuluş hareketiyle devrimci ittifaktan geçer. Ulusal sorun, proleter devrimi genel sorununun bir parçası, proletarya diktatörlüğü sorununun bir parçasıdır." (Stalin, Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu, İnter Yayınları, sayfa 232-233)

Kendisine marksist-leninist diyen ve Kürt ulusal sorununun çözümünden yana olanların temel çıkış noktalarından biri, Stalin'in burada ortaya koyduğu yaklaşım olmak zorundadır. Ulusal sorunu proleter devrimi zeminiinde çözüme siyasetine sahip olmayanlar, "biz marksist-leninistiz" diye ne kadar yüksek sesle bağırsınlar bağırsınlar, marksist-leninist değildirler, olamazlar da.

Ulusal sorunun proleter devrimi zemininde ele alındığını ortaya koyan siyasetin çıkış noktası, Lenin tarafından formüle edilen ve Komünist Enternasyonal'in 2. Kongresi'nde karar altına alınan tezlerin 4. maddesinde şöyle ortaya konmuştur:

"...Komünist Enternasyonal'in ulusal soruna ve sömürge sorununa ilişkin tüm siyaseti, bütün ulusların ve bütün ülkelerin proleterlerinin ve emekçi yığınlarının, toprak sahipleri ile burjuvaziyi devirmeyi amaçlayan ortak devrimci bir savaşım için karşılıklı yakınlaştırmalarından yola çıkmalıdır. Çünkü yalnızca böyle bir yakınlaşma, kapitalizm üzerinde zaferi sağlar, bu olmadan, ulusal baskının ve hak eşitsizliğinin ortadan kaldırılması olanaksızdır." (Leninizm Dizisi, Defter 6, İnter Yayınları, sayfa 63)

Kısaca vurgulamak gerekirse, marksist-leninistlerin ulusal soruna ve sömürge sorununa ilişkin yaklaşımı ve siyaseti, burjuvazinin ve toprak ağalarının iktidarını devirmeyi ve bunu gerçekleştirebilmek için de tüm ulus ve

milliyetlerden işçi ve emekçilerin birliğini sağlamaktır. Değişik ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerin birliği-ne zarar veren ve burjuvazinin iktidarının devam etmesine hizmet eden her türlü siyaset; bu Marksizm-Leninizm adına da yapılsa marksist-leninist bir siyaset olamaz. Böylesi bir siyasetle de ne ulusal baskı ortadan kaldırılabılır ne de hak eşitsizlikleri.

Ezilen ulusun, ezen ulusa karşı verdiği ulusal kurtuluş mücadelesinde, tüm demokrat, devrimci ve komünistlerin savunması gereken, ulusal baskıya karşı çıkan haklı yan vardır. Leninizm, ezilen ülkelerin ulusal kurtuluş hareketlerinin bağrında devrimci potansiyelin var olduğu görüşünü savunur. Fakat bu, her şart altında ve her zaman sözkonusu ulusal harekete destek verileceği anlamına gelmez.

Komünistler tarafından desteklenecek ulusal hareketler **devrimci** ulusal hareketlerdir. Desteklenecek ulusal hareketlerin **devrimci** ulusal hareketler olduğu, Komünist Enternasyonal'in 2. Kongresi'nde Lenin tarafından sunulan rapor üzerine tartışma sonucu karara bağlanır. Lenin, karar hakkında tavır takınırken yapılan değişikliğin anlamını şöyle ortaya koyar:

"Bu değişikliğin anlamı şudur: Biz komünistler olarak sömürge ülkelerde burjuva kurtuluş hareketlerini ancak bu hareketler gerçekten devrimci ise, bunların temsilcileri bizim köylüleri ve geniş yığınları devrimci bir ruhla (yani, burjuvazinin ve toprak ağalarının iktidarını yıkmaya ruhuyla BN) eğitmemizi ve örgütlememizi engellemezlerse desteklemek zorundayız ve destekleyeceğiz. Buna karşı eğer bu koşullar yoksa, o zaman bu ülkelerdeki komünistler reformist burjuvaziye, ki bunlara II. Enternasyonal'in kahramanları da dahildir, karşı mücadele etmek zorundadır." (aktaran H, Yeşil, Ulusal Sorun Üzerine Eğitim Notları, YDİ Yayınları, sayfa 201)

Lenin burada açıkça ulusal hareketin desteklenmesi için o ulusal hareketin devrimci olması ve bu hareketin, komünistlerin emekçi yığınları devrimci ruhla eğitime ve örgütleme çalışmalarına engel çıkarmaması koşullarını koymaktadır. Bu iki koşul var ise, sözkonusu ulusal hareket desteklenir, desteklenmek zorundadır.

Marksist-leninist olma iddiasında olanlarla bu genel düzeyde belki pek sorun çıkmaz. Fakat bu koşulların içi açıldığında sorunlar da başlıyor. Kuzey Kürdistan-Türkiye'li örgütlerin özellikle de son birkaç yıl içinde en çok iğdiş ettikleri sorun, devrimci ulusal hareket olma sorunudur. Öyle ki, PKK'nin 1984'de silahlı mücadele başlatmasından günümüze dek, Kürt ulusal hareketini değerlendirmelerini sık sık değiştirenler; henüz PKK'nin açıkça reformist çizgiye oturmadığı dönemde, PKK önderliğindeki hareketi reformist, karşıdevrimci vb. biçimlerde değerlendirirlerken; 1993'ten beri açıkça faşist Türk devletine uzlaşma çağrıları yapan, emperyalist devletlere çağrılarda bulunan ve siyasetinin temeline faşist Türk devletiyle uzlaşma hedefini koyan PKK önderliğindeki hareket birdenbire "devrimci ulusal hareket" olarak değerlendirilmeye ve bu harekete sözün gerçek anlamında yağ çekmeye başladılar. Devrimci ulusal hareket tanımını işlerine geldiği gibi kullanmaya

başladılar. Peki ama Leninizme göre devrimci ulusal hareket nedir?

Stalin, desteklenecek ulusal hareketlerin hangi hareketler olduğunu açıklarken, devrimci olmasının içeriğini de ortaya koyar:

"... Burada sözkonusu olan, emperyalizmi sağlamlaştırmaya ve sürdürmeye yönelik hareketler değil, onu zayıflatmaya, devirmeye yönelik ulusal hareketlerin desteklenmesidir." (Stalin, Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu, İnter Yayınları, sayfa 233)

Buna göre bir ulusal hareketin devrimci olmasının temel kıstası, sözkonusu hareketin emperyalizme darbe vurması, onu devirmeye yönelmesidir. Burada dikkat çekilmesi gereken nokta, herhangi bir ulusal hareketin emperyalizme darbe vurması noktasındaki çarpıtmalardır. Örneğin karşıdevrimci İP, faşist Saddam rejiminin Amerikan emperyalizmine hırlamasını emperyalizme darbe vuran bir tavır olarak değerlendirebilmektedir.

Bu konuda Leninizm'in yaklaşımı, bir ulusal hareketin desteklenmesindeki kıstası, o ulusal hareketin şu ya da bu emperyalist gücü değil, bir bütün olarak emperyalizmi, **emperyalist sistemi** zayıflatmaya, devirmeye yönelmiş olmasıdır.

Kısacası, bir bütün olarak emperyalist sistemi zayıflatan, onu yıkmaya yönelen ulusal hareketler, desteklenmesi gereken ulusal hareketlerdir ve böylesi ulusal hareketler ise devrimci ulusal hareketlerdir. Bir bütün olarak emperyalizmi yıkmaya yönelmeyen, onu zayıflatmayan ve reformist ulusal hareketlerin desteklenmesi diye bir sorun komünistler açısından yoktur.

Komünistler bir ulusal hareketin desteklenip desteklenmemesinin de ötesinde, sözkonusu ülkede varolan ulusal harekete bizzat önderlik yapma görevine sahiptirler. Eğer, değişik uluslardan işçi ve emekçilerin birliği gerçekleştirilmek isteniyorsa, sözkonusu ulusal hareketin önderliğinin burjuvazi ve milliyetçilerin elinden alınması gerekir. Ulusal harekete marksist-leninistlerin önderlik etmesi, ulusun, ya da milliyetçiliğin savunulması anlamına gelmez. Herhangi bir ulusal harekete marksist-leninistler önderlik ediyorsa, o ulusal hareketin milliyetçi bir temelde gelişmesini önleme imkanları ve koşulları mevcuttur. Ya da başka türlü ifade edilirse, ulusal hareketin milliyetçi bir temelde gelişmesini engellemedikçe, marksist-leninistlerin o ulusal harekete önderlik yapabilmesi mümkün değildir.

10 Eylül 1998 X

BİHA / FİYATI

150.000 TL · 5 DM · 15 FF · 40 ÖS · £ 1.50

Kadınların kurtuluşu için barış değil mücadele...

Bu ara herkes barıştan sözeder oldu. Ne idüğü belirsiz bir barıştan... Kadınlarla "barış" lafzını da çok fazla yanyana kullanır oldular... Rahatsız edecek kadar... Kuzey Kürdistan'da günbegün devlet dipçığı ve asker çizmesiyle ayaklar altına alınıp çiğneniyor kadınlar. Bunların sorumluları ama, hiç utanmadan "*Kadın yaşamdır, barıştır*" (Baykal) diye nutuklar atıyor. Türk hakim sınıflarının siyasi sözcüleri "*anaların gözyaşları dinsin*" vari timsah gözyaşları döküyor. Bunların barış dediği, faşist Türk devletinin Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki egemenliğinin kayıtsız şartsız kabul edilmesi. Şurası açık tabii: Kürt ulusu ulusal kurtuluş mücadelesinden vazgeçse, gerillalar silahlarını teslim etseler, pişmanlıkla dizlerini kırıp köşelerine çekilseler, faşist Türk ordusunun da kurşun sıkmasına gerek kalmaz! Alın size işte barış!

Ancak laf düzeyinde barış çığırkanlığı yapan salt bunlar değil. PKK de bilmem kaçınıcı kez tek taraflı

ateşkes ilan ederek, yine barış çağrısında bulundu. Kürt ulusunun ayrılıp ayrı devlet kurma talebinden, pratikte çoktan vazgeçer bir noktada konaklayan PKK de, silahları bırakma, Türk devletiyle anlaşma arzusunu içeren politikasında kadınları kullanmaya devam etmektedir: "*Savaş kadınlar bitirecek!*" Bu sözler de PKK'nin önderi Abdullah Öcalan'a aittir. Tabii ki, bitmeden bitmeye fark vardır. Yola çıkarken belirlenen hedeflere varılmışsa eğer, kazanılmışsa zafer, bu başkadır. Ancak bugünkü durum bu değildir. Böyle olunca, çıkabilecek olan aykırı seslerin, "*mücadeleye devam*" taleplerinin en baştan boğulması gereklidir. Bunun en iyi yolu çeşitli vesilelerle ve her türlü yöntemi kullanarak "barış" propagandası yapmaktır. Amaçlanan ve uygulanan budur.

Savaş ve barış sorununa cins bakış açısıyla yaklaşmak burjuvazinin işidir. Komünistler, soruna ilk planda ne için savaş, hangi sınıfların çıkarına savaş soruları

Haksız savaşın parçası olarak tecavüz...

Faşist Türk devletinin Kuzey Kürdistan'da Kürt ulusuna karşı sürdürdüğü haksız, gerici savaş boyutlanarak sürüyor. Faşist devlet bu savaşta kural-sınır tanımıyor.

Sömürgeci faşist devletin Kürt ulusuna karşı sürdürdüğü savaşta; en fazla zarara uğrayan, en fazla acı çeken kesim Kürt kadınlarıdır. Kürt kadınları savaşın beraberinde getirdiği acılar ve baskıların yanısıra bir de tecavüze uğruyor.

Erkek egemenliğinin en barbar ve çirkin yönünü tecavüz oluşturmaktadır. Kadının kendi isteği dışında, erkek ya da erkekler tarafından zorla cinsel ilişki kurulması tecavüz olarak adlandırılmaktadır. Tecavüz, kadının cinsel yaşamına yöneltilmiş en çirkin saldırdır.

Tecavüze uğramış bir kadın, ömür boyu bu olayın etkilerini üzerinde taşımaktadır. Bu anlamda tecavüzün psikolojik etkileri ömür boyu sürmektedir. Burada suçlu olan tecavüze uğramış kadın değil, tecavüzcü erkektir!

Erkek egemen bir toplumda, suçlu olarak görülen tecavüz eden erkek değil, tecavüze maruz kalan kadındır ve bu egemen yaklaşımdır. Erkek egemenliği kendisini tecavüz olayında "*Dişi köpek kuyruğunu sallamazsa, erkek köpek peşinden gitmez!*" gibi "ata sözlerinde" de göstermektedir.

Haksız ve gerici savaşlarda, savaş bir yanıyla da kadınlara karşı verilmektedir. Normal zamanlarda da ikinci sınıf insan olarak görülen kadın, savaş zamanlarında düşmandan öç almanın, "namusu kirletmenin" bir aracı olarak görülmektedir. Savaşın en ağır yükünü kadınlar çekmektedir. Savaşlarda yaygın olarak kadınlara erkekler tarafından tecavüz edilmektedir. Bunun son örneklerinden birini Bosna-Hersek'teki savaşta gördük.

Kuzey Kürdistan'da faşist Türk devleti Kürt ulusuna karşı haksız, gerici bir savaş yürütmektedir. Faşist ordunun erleri, özel timi, köy korucuları bu savaşta Kürt kadınlarına yer yer tecavüz etmektedirler.

Katledilen kadın gerillalar yer yer çıplak olarak teşhir edilmekte, çıplak ölü bedenleri faşist itler tarafından parçalanmaktadır.

Diğer yandan çok az sayıda tecavüz olayı basına yansımıştır. Basına yansıyan bütün olaylar, tecavüze

çerçevesinde yaklaşırlar, haklı ve haksız savaş ayrımı yaparlar. Bu noktada kadın ve erkek işçi ve emekçilerin çıkarları birdir. Gerici, haksız savaşların işçi ve emekçi kadınları en ağır biçimde vurduğu açıktır. Bu savaşlarda onların hiçbir çıkarı yoktur. Burjuvazi ve gericiiliğin çıkarına yokedilme ve savaşın bütün yükünü çekmeye razı olmamak onların en doğal istemidir. Ancak bunun alternatifi, son tahlilde egemen sınıfların işine gelen burjuva pasifist bir "barış" olmamalıdır.

Komünist kadınlar, kadınların "barışçıl" doğasına atıfta bulunan bu tür ajitasyonların son tahlilde onları mücadeleye pasifize etmeye hizmet ettiğini ileri sürer ve reddederler. Egemenlerin tüm barbarlığıyla haklarımıza ve yaşamımıza saldırdığı şartlarda "barışçılığımızın" önplana çıkarılması bizim çıkarlarımıza terstir.

Bize "barışçılık" değil, savaşkanlık gerek! Sınıfsal, cinsel ve ulusal haklarımız için mücadele ve örgütlülük gerek!

"BARIŞ İÇİN DİLEK ÖRTÜSÜ"

"Barış" salgınının hangi boyutlara vardığının işte bir örneği: Bir grup kadın, "barış için dilek örtüsü" projesi başlatmış. Yanyana gelen kadınlar iki karış eninde, iki karış boyunda kumaşları işliyor ya da örüyorlar. "*Barış hemen şimdi*" vb. sloganları da işledikleri ya da ördük-

leri bu kumaş parçalarını daha sonra birbirine ekleyerek bir "dilek örtüsü" ortaya çıkaracaklarmış. Amaçları Kuzey kürdistan'da süren savaşa dur demekmiş. Ve savaşlardan en çok etkilenenlerin kadınlar olduğundan yola çıkarak barış için birşeyler üretmek istiyorlarmış.

Kadınların biraraya gelerek birşeyler üretmeleri iyi de, ortaya çıkan projede iş yok. En önemlisi elbette, biraraya gelen kadınların "*olağanüstü hal bölgesinde sürdürülen savaşa dursun*" demekten öteye gitmemeleri. Yürüyen savaşta bir yanda haklı, diğer yanda haksız yanın bulunduğu gözardı edilmektedir. Hangi tarafta olursa olsun, "*kocaları, sevgilileri, çocukları, yakınları ölen*" kadınların "*barış için*" yanyana gelmeleri istenirken, Kürt ulusunun ayrılma hakkı dahil olmak üzere kendi kaderini tayin hakkının tanınması şartı ileri sürülmektedir. Böyle olunca bu yanyana geliş, dolaylı olarak faşist Türk devletinin bugünkü ulusal baskı politikasının "barış" şartlarında sürdürülmesine verilmiş onay olmaktadır. Uzun lafın kisası salt "*savaş kötüdür*" demek yetmiyor!

Üretilen projeye gelince: Kadınların siyasi bir tavrını ortaya koymak için üretilecek hiçbir şey kalmamış mıydı? Neden "dilek örtüsü"? Herhangi bir şekilde siyasete katılmak isteyen kadınlar hep mi bu türden örnek, dikmek, biçmek... ve de dilekte bulunmak biçiminde işlerle oyalanacak ve pasifize edilecek? Projeyi başlatan kadınlar "batıda" yaşıyorlar (yani İstanbul'da) dilek ör- ►

uğrayan kadınların susmamaları, yakınlarına anlatmaları ve şikayette bulunmaları sayesinde. Tecavüze uğrayanların sayısının basına yansıyanların çok çok üzerinde olduğu bilinmektedir. Fakat, tecavüze uğrayanların özellikle de feodal namus anlayışı sonucunda susmaları yüzünden gerçek durum hakkında detaylı bilgi edinmek mümkün değildir.

Basına yansıyanlardan birkaç örnek:

- Mardin'in Derik ilçesi Taşıt köyünde yakınlarıyla birlikte gözaltına alınan Şükran Aydın'a Derik Jandarma Karakolu'nda askerler tarafından tecavüz edildi.

- Batman'ın Kozluk ilçesi Sican (Güllüce) köyünde Ekrem, Nevzat ve Cihan Altuner adlı korucular, 1995 yılında Remziye Dinç'e tecavüz ettiler.

- Bitlis'in Hizan ilçesi Sağınlı Jandarma Karakolu komutanı Ast. Üstçvş. Gültekin Şen, 1996 yılında A. Ç. 'ye defalarca tecavüz etti.

- Diyarbakır'ın Lice ilçesi Koradare (Eryolu) köyünde, korucu Süleyman Askan, R. K. adlı kız çocuğuna silah zoruyla tecavüz etti.

- Urfa'nın Viranşehir ilçesi Tilhan (Kinalıtepe) köyü Serpi mezrasından Mehmet Uçar adlı köy korucusu, 1991 yılında R. E.'ye tecavüz etti.

- Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesi Gulesor (Çömçeli) köyü korucularından Mehmet Demir, bedensel özürü Kakıl İlhan'a tecavüz etti.

- Muş'un Malazgirt ilçesi Nordin (Nurettin) köyü koru-

cularından Abdülkadir Erkoç, Hülya Özyıldırım'a tecavüz etti.

- Mardin'in Derik ilçesine bağlı Şeba Jer (Çayköy) köyünden Ş. E. adlı kadın 1993 ve 1994 yıllarında gözaltına alındığında her iki sefer de tecavüze uğradı. (Söz konusu bu veriler 25 Haziran 1998 tarihli Ülkede Gündem'den alınmıştır.)

Kuzey Kürdistan'da yaşanan vahşetin sorumlusu, suçlusu faşist Türk devletidir. Bu devlet varlığını sürdürdüğü sürece Kürt ulusu üzerindeki ulusal baskı boyunduruğu da devam edecektir.

Kürt kadınlarının çektiği acıların, Kürt kadınlarına tecavüz edilmesinin sorumlusu ve suçlusu da bu sömürgeci faşist devlettir. Kamuoyuna yansıyan ve ispatlarıyla ortaya konan tecavüz olaylarının faillerinin yer yer mahkemeye çıkarılmaları, sadece faşist devletin aldatmacasıdır. Ki, bu da tecavüzcülerin aklanması, ya da komik denecek cezalarla kurtulmalarında da kendisini göstermektedir.

Kürt kadınlarının yaşadığı bu acılara ve vahşete son vermenin yolu vardır. Bu yol, Kuzey Kürdistan ve Türkiye'de yaşayan tüm ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerin, tek cephede ve Bolşevik Parti önderliğinde birleşip faşist Türk devletini mezara gömmelerinden geçmektedir. Devrimden başka kurtuluş yolu yoktur!

Faşist Türk devletine ölüm!

Ağustos 1998 X

tülerini başka şehirlerdeki kadınların ördükleriyle birleştirmeyi düşünüyorlar. Batıda örülen örtüler, doğudakilerle tamamlanacak ve biraraya gelerek "barış konuşulacak"mış! Ne diyelim, iyi örmeler!

Fakat her şeyin hakkını vermek gerek. Bu projede

müthiş bir içerik ve biçim uygunluğu söz konusu! Uç noktada bir burjuva pasifizmi ve buna son derece uygun bir eylem biçimi! Bu kadarına pes doğrusu!

10 Eylül 1998 ✕

OKUYUCU MEKTUBU

Ulusal zulüm ve Kürt kadınları

Faşist Türk devletin özellikle 1990'dan bu yana her geçen gün artarak devam eden baskı, katliam, ambargoları sonucu Kuzey Kürdistan'da 4000 civarında köy ve mezra yakıldı, yıkıldı ve boşaltıldı. İnsanlar yaşadıkları topraklardan zorla sürgün ettirildi. Sömürgeci faşist Türk devletin Kürdistan'da yürüttüğü haksız, gerici savaş sonucu 4 milyon Kürt insanı göç ettirildi.

Yine bu dönemde 3000'in üzerinde faili meçhul (belli) cinayet gerçekleşti. Kürtlerin bir kısmı Adana, Diyarbakır gibi en yakın şehirlere göç ederken, diğer bir kısmı da İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa gibi şehirlere göçettiler. Buralarda köydekinden beter koşullarda yaşamak zorunda bırakıldılar.

Kürt ulusu "Olağanüstü Hal" uygulamaları ile her türlü baskıya maruz bırakıldı. Ekili tarlaları talan edildi, hayvanları öldürüldü, yaylaya çıkma yasağı kondu, ormanları yakıldı ve kimi köylüler toptan işkenceden geçirilip katledildi. Okullar karakola dönüştürüldü, kadınlar cinsel tacize, tecavüze uğradı.

Adana, Diyarbakır gibi yakın şehirlere göç edenler, insanca yaşam koşullarından yoksun bir şekilde kendi yaptıkları, şehir dışındaki dermeçatma, tek odalı gecekondularda, her türlü sağlık, eğitim altyapıdan yoksun yaşamak zorunda bırakıldı. İşsizlik, yoksulluk sefalet diz boyu...

Diğer büyük şehirlere göçetmek zorunda kalan Kürtlerin de yaşam koşulları bunlardan farklı olmadı. Bulaşıcı hastalıklarda (Verem, Sıtma, Dizanteri, Menenjit) büyük artış olurken, çocuklar parasızlık yüzünden eğitimsiz (ki andaki eğitim de kemalist, kafatasçı eğitim) kalmakta, küçük yaşlardan itibaren çalışmak zorunda bırakılmakta, dil, giyim ve kültür farkları yüzünden buralara ayak uyduramamakta, toplum tarafından dışlanmaktadır.

Kuzey Kürdistan'da köy ve mezra boşaltmalar ve zoraki göç hâlâ devam etmektedir. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) yaptığı araştırmaya göre, 2000 yılına kadar "Doğu ve Güneydoğu"nun büyük oranda boşalacağı, büyük şehirlerde nüfus patlamalarının yaşanacağı vurgulanmaktadır.

Büyük metropollerde ucuz işgücü olarak görülen Kürt emekçilerin çoğu iş bulamamakta, iş bulabilenler ise çoğunlukla asgari ücretin altında, her türlü

sosyal güvence, sendika, sigortadan yoksun işlerde çalışmaktadırlar. Çoğunluğunun düzenli bir iş olmadığından günlük işlerde (inşaat işçiliği, seyyar satıcılık, ayakkabı boyacılığı, hammallık) çalışarak yaşam mücadelesi vermektedirler. Devletin göç ettirme politikasından en büyük zararı Kürt kadınları görmektedir.

Kuzey Kürdistan'da kadınların okuma-yazma oranı çok düşüktür. Kürt genç kızları en iyi halde küçük tekstil atölyelerinde karın tokluğuna çalışmaktadır. Küçük bir kısmı fabrikalarda iş bulabilmektedir. Parçabaşı evde iş yapan, temizlikçi olarak çalışan kadınlar düşük ve düzensiz bir gelirle aileye katkıda bulunmaktadır. Tarımda mevsimlik işçi olarak çalışanlar da diğer iş alanlarında olduğu gibi korkunç bir sömürüyle yüzyüzedirler. Her türlü sağlık, sigorta ve sosyal haktan yoksun bırakılmaktalar.

Göçettikleri yerlerde çoğu işsiz olan Kürt kadınları, dört duvar arasında kendi sorunlarıyla başbaşa kalmaktadırlar. Yoksulluk yüzünden, iyi beslenemekte, doktora gidip tedavi görememektedirler. Gittiklerinde de derilerini anlatamamaktadırlar ve çoğunlukla insan muamelesi bile görmemektedirler. En gerekli ihtiyaçlarını bile giderememektedirler.

Farklı dil, kültür, giyimleri yüzünden toplum tarafından dışlanıp kendi içlerine kapanmaktadırlar.

Yaşlı Kürt kadınları, köydeki yaşamlarının özlemiyile, katledilmiş çocuklarının yasıyla, kaybolmaktan korku, kendi dilini konuşmasının yasak olması yüzünden evden dışarıya çıkmaya korkmaktadırlar.

Sorunlar bununla da bitmemekte, herhangi bir eylem olduğunda polis ve jandarmanın ilk tutukladığı, işkenceden geçirdiği yine Kürt emekçileri olmaktadır.

Her gün belediye dozerlerinin yıktığı evler çoğunlukla Kürt emekçilerinin oturduğu evlerdir.

Bunların yaşandığı bir ortamda, bu haksızlığa sessiz kalmak mümkün değildir. Çözüm, her ulustan ve milliyetten işçi ve emekçi kadınların sınıf kardeşleri işçi ve emekçi erkeklerle bir cephede birleşerek, her türlü baskıya karşı verilen mücadele saflarının sıklaştırılmasındadır. Tek başına kurtuluş olanaksızdır. Kurtuluş, devrimde, Sosyalizm'de!

Ağustos 1998 ✕

KÜRDİSTAN SOSYALİST PARTİSİ (PSK) 5. KONGRESİNİ YAPTI...

Aynı tas, aynı hamam, düzene hizmete devam!

**Sınıflı toplumlarda,
ezen ve ezilenlerin varlığının
devam ettiği, sömürünün ortadan
kaldırılmadığı koşullarda
barış, demokrasi ve özgürlüğün
erçekleşeceğinin lafını etmek ve
bunların faşist Türk devletinin
varlığını sürdürdüğü koşullarda,
Kürt sorununa
“barışçıl ve adil bir çözüm”
getirmesiyle kazanılabileceğini
savunmak, açıkça burjuva düzenin
savunuculuğunu yapmaktır;
Kürt sorununun çözümü adına
Kürt ulusundan işçi ve emekçilerin
ezilmesinin, sömürülmesinin
devamından yana olmaktır.
PSK’nin de misyonu ve konumu
burjuva düzenin süslenerek
kitlelere sunulması, savunulmasıdır.
PSK, TC’nin çıkarlarını
çıkış noktası olarak
faşist Türk devletinden
“savaşa son” vermesini
talep etmektedir.
Budur, PSK’nin 5. Kongresi’nin
temel yaklaşımı.**

Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK), Haziran 1998’de “Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK) 5. Kongre Sonuç Bildirisi Barış, Özgürlük ve Ekmek İçin Birleşelim” başlıklı bir bildiriyle 5. Kongre’sini yaptığını kamuoyuna duyurdu. Söz konusu bildiri, kongrenin aldığı yedi (7) kararın dördü (4’ü) ve Kemal Burkay’ın “5. Kongre açış konuşması”yla birlikte Deng dergisinin Haziran-Ağustos 1998 tarihli 47. sayısında da yayınlandı.

PSK’nin aldığı kararlar ve kongre sonuç bildirisinde savunulan görüşler, PSK’nin burjuva düzene hizmette kusur etmediğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Yazımızın başlığında da belirttiğimiz gibi durum “eski tas, eski hamam” da olsa, PSK’nin 5. Kongresi hakkında tavır takınmak kendisini bir gereklilik olarak dayatıyor. Bu gerekliliğin bir nedeni de -ki bu en önemlisidir-, PSK’nin hâlâ kendisine “sosyalist” demesi ve sosyalizm adına konuşuyor olmasıdır.

1 ve 3 nolu kararlar Kuzey Kürdistan ve Güney Kürdistan’daki durumla ilgilidir. Bu iki kararda, birincisinde “Türk hükümeti”ne diyalog çağrısı yapılmakta, ikincisinde ise Güney Kürdistan’da Kürt örgütleri arasındaki çatışmaya karşı ve barış istemekte, Kürt örgütlerinin ortak hareket etmesi talep edilmektedir. Kongre sonuç bildirisi ise, esas olarak 1 ve 3 nolu kararların açılımı niteliğindedir.

PSK 5. Kongresi, Rus sosyalemperyalizminin 1990’lı yılların başındaki çöküşünün ertesinde, tüm emperyalist burjuvazi ve ideologlarının “soğuk savaş bitti, artık barış çağı geldi” vb. teraneleriyle ezilenlere sunduğu “Yeni Dünya Düzeni”nin methiyelerini yapmanın ve bu çerçevede de Kürt ulusal sorununun çözümünü istemenin ötesinde bir şey yapmamıştır.

Kürt ulusal sorununun, özellikle Kuzey Kürdistan-Türkiye’deki sorunun “çözümü” için başta büyük emperyalist güçlere, ama tüm emperyalist ve kapitalist devletlerle, emperyalistlerin kurum ve kuruluşlarına ve özelde de faşist Türk devletine çağrıda bulunarak; anda Kuzey Kürdistan’da yürüyen savaşın durdurulması için “ateşkes” çağrısı yapmaktadır. PSK 5. Kongresi 1 nolu kararında şunları söylemektedir:

“Kongremiz, dünyadaki savaş ocaklarının sönmesi

yönünde, son yıllarda dünyanın çeşitli yerlerinde yer alan olumlu gelişmeleri ve bunun birer örneği olarak Güney Afrika, Filistin ve Çeçenistan'da varılan uzlaşmaları; son olarak da Kuzey İrlanda'da barış yönünde atılan adımları memnurlukla karşılar.

Buna karşılık, ülkemiz Kürdistan'da süregelen ve ülkemizin yakılıp yıkılmasına, yer yer boşalmasına yol açan, onbinlerce insanımızın yaşamına malolan kirliliği, dünyadaki genel gidişata zıt bir durum olarak görür." (Deng, sayı 47, sayfa 7)

PSK burada gayet açık bir biçimde dünyadaki genel gidişatın barışa doğru olduğu, savaş ocaklarının sönmeye doğru gittiğini ve evet, kapitalizmin, emperyalizmin hüküm sürdüğü koşullarda savaşların son bulabileceği görüşünü savunmaktadır.

Bu görüş, bilindiği gibi modern revizyonizmden devralınmış ve "Yeni Dünya Düzeni"nin savunuculuğu için de hâlâ kullanılan bir görüştür. Bu tavır, gerçekten barıştan yana olan kitlelerin bilincini karartmakta, kapitalist sistemin kendisinin savaşları doğuran bir sistem olduğu, savaşların bu düzenin, emperyalizmin kaçınılmaz yol arkadaşı olduğu gerçeğinin üstünü örtmekte; kitleleri düzen çerçevesine hapsedmektedir. Böylece, barıştan yana görünüp gerçekteyse barışın gelmesine engel olma rolünü oynamaktadırlar.

Bunun dışında, takınılan tavır, dünyanın genel gidişatını da yanlış gösteren ve somut olarak emperyalist barbarlığı gizleyen bir tavidir. Savaş ocaklarının sönmeye doğru gitmediğini görmek için, günlük gazetelere ve televizyon haberlerine kaba bir göz atmak bile yetiyor. İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde, yerel savaşlarda ölenlerin sayısının iki dünya savaşı sırasında ölenlerin sayısından daha fazla olduğu gerçeğini bir yana bırakarak bile, son iki yılda başta Avrupa olmak üzere, Asya, Afrika ve Amerika kıtalarında yürüyen savaşlar bile, dünyanın genel gidişatının barışa doğru olduğu tespiti için büyük bir yalan olduğunu, yapılanın siyasi bir sahtekarlık olduğunu ortaya koymaya yeter. PSK bu tavrıyla düzenin savunuculuğu konumunda olduğunu ortaya koymaktadır.

PSK, Kürdistan'daki durumun bu genel gidişata ters bir durum olduğunu tespit ettikten sonra şöyle devam etmektedir:

"Geçen 15 yılın da gösterdiği gibi bu savaşın kazananı yoktur ve olmaz." (aynı yerden)

PSK 5. Kongresinde takındığı bu tavır, 3 sene önceki 4. Kongrelerinde de takınılan bir tavidir. Anda yürüyen savaşta tarafların birinin diğerini savaş yürütemeyecek duruma getirmeyecek olgusuna bakılarak, savaşın bir kazananı olmadığı söylenmekte ve gerçekler tersyüz edilmektedir. PSK 4. Kongresi'ne tavrı takınırken bu konuda aynen şunları söyledik:

"Şöyle ki, eğer bugün Kuzey Kürdistan ba-

zında Kürt ulusunun varlığı uluslararası arenada kabul görüyorsa, onun bazı haklarına kavuşması üzerine tartışılıyorsa ve her şeyden de evvel, Kürt sorunu Türkiye-kuzey Kürdistan'da son on yılın esas gündemini teşkil etmişse, bütün bunlar esasta PKK önderliğinde verilen silahlı mücadele sayesinde olmuştur. PSK bugün faşist Türk devletine 'barış' çağrıları yapabiliyorsa, bunun ortamı da verilen silahlı mücadele sayesinde yaratılmıştır." (Bolşevik Partizan, sayı 96, sayfa 31)

Bu tavrımıza eklenecek tek şey, geçen zaman sürecidir. PSK, devlete karşı savaşın kötü olduğu, Kürt ulusu üzerindeki baskılara bahane olacağı ve bu yüzden de faşist Türk devletinin zulmüne karşı kuzu kuzu boyun eğmek gerektiği; sorunun "çözümü" için devlete sadakatin ispatlanması ve faşist devletin ikna edilmesi, kısaca iyi köleler olunması gerektiğini savunmaktadır.

PSK 5. Kongre Sonuç Bildirisi de bu düşünce temelinde yükselmekte ve tüm anlatılanlar, savaşın boş bir uğraş olduğu, savaşla hiç bir şeyin elde edilemeyeceği, barış, özgürlük ve ekmek için aklın gücüne sığınmak gerektiği teranelerinin ortaya konması çerçevesindedir. Bu yaklaşımla da faşist Türk devletine akıl verilerek, diyalog ve "barış" çağrısında bulunmaktadır. PSK olarak da "barış" için üzerine düşeni yapacaklarına garanti vermektedirler. 1 nolu kararın son bölümü şöyledir:

"Türk yönetimi, dünyada olup bitenlerden ders alarak, yıllardır her iki halka da büyük acılar veren bu yaranın kapanması için artık adım atmalıdır. Türkiye'nin barışa ve demokrasiye ihtiyacı var. Temiz topluma ancak böyle ulaşılır.

Bu nedenle Kongremiz, bir an bile gecikmeksizin, silahlıların karşılıklı olarak susmasını ve Türk hükümetinin, Kürt sorununun barışçı ve adil çözümü için Kürt siyasi partileriyle görüşmelere başlamasını ister. Kürdistan Sosyalist Partisi PSK, barış yolunun açılması için bu konuda üstüne düşeni yapmaya hazırdır." (aynı yerden)

Kürt ulusal hareketini faşist Türk devletiyle barıştırmaya ve mümkünse Türk devletiyle muhatap olabilme konusunda PSK'nin elinden geleni ardına koymayacağı konusunda hiçbir şüphemiz yoktur. PSK kendisine

Kürt ulusal hareketini faşist Türk devletiyle barıştırmaya ve mümkünse Türk devletiyle muhatap olabilme konusunda PSK'nin elinden geleni ardına koymayacağı konusunda hiçbir şüphemiz yoktur. PSK kendisine sosyalist yaftasını takıp, sosyalizm adına, ulusal sorunun çözümü, barış ve özgürlük adına ezilen kitleleri düzene entegre etmeye çalışmaktadır.

sosyalist yaftasını takıp, sosyalizm adına, ulusal sorunun çözümü, barış ve özgürlük adına ezilen kitleleri düzene entegre etmeye çalışmaktadır. Sömürden ve sömürüye karşı mücadeleden ve işçi sınıfından zaten bahsedilmemektedir.

Barış, özgürlük, ekmek ve eşitlik temelindeki bir yaşamın, TC'nin Kürt sorununa "barışçı ve adil bir çözüm" yolunu açmasıyla gerçekleşebileceği propaganda edilerek; özgürlüğün, eşitliğin ve gerçek barışın ancak kapitalist sistemin yıkılması ve sosyalizmin kurulmasıyla mümkün olduğu gerçeği altüst edilmekte ve faşist Türk devletinin -bazı değişikliklerle- varlığını de-

vam ettirmesinin kavgası verilmektedir.

Bu kavgasında TC tarafından muhatap alınabilmesi-
nin yolunu kapatmamak için de, TC'nin sömürgeci ve
faşist bir devlet olduğu gerçeğinin yanından bile geçil-
memekte ve "Türk devleti", "Türk hükümeti" vb. tanım-
lamalarla faşist Türk hakim sınıflarına şirin görünmeye
çalışmaktadırlar.

KONGRE SONUÇ BİLDİRİSİ VE TC'YE NASİHATLER

PSK, 5. Kongre Sonuç Bildirisi'nin giriş bölümünde,
Kuzey Kürdistan'da yürüyen savaşın 14. yılını doldura-
cağı ve bu 14 yıllık süreçte savaşın sorunlara çözüm
getireceğine, PSK'nin daha önceden de tahmin ettiği
ve sık sık dile getirdiği gibi hiçbir soruna çözüm getir-
mediği; tersine sorunları daha da ağırlaştırdığı; savaşın
Kürdistan'a yıkım getirdiği, her iki taraftan da "onbinler-
ce insanımız"ın savaşa kurban gittiğini; "Kürdistan'ın
ekonomisi, doğası ve tarihi eserleri de yıkıma uğradı.
Savaş binlerce yılın nice güzelliklerini ve zenginliklerini
de silip süpürdü"ğünü vb. görüşler aktararak savaşın
yanlış olduğunu anlatmaya ve kendi tavırlarının doğru-
luğuna kitleleri inandırmaya çalışılıyor.

Bunun yanı sıra, Türkiye'de Kürtlere karşı yürütülen
bu savaşın işsizliğin başlıca sebebi olduğu, militarizmi
güçlendirdiği, çeteleri meydana getirdiği, şeriatçı hare-
ketin doğmasına temel teşkil ettiği vb. vb. düşünceler
sıralandıktan sonra, giriş bölümüne şu tespitlerle son
verilmektedir:

"Yıllardır izlenen bu yanlış politikalar, özellikle de
Kürtlere karşı izlenen kirli savaş, Türkiye'yi dünyadan
soyutluyor, Avrupa Birliği ile ilişkilerini geliştirmesine
engel oluyor, komşularıyla daha çok karşı karşıya geti-
riyor." (agd, sayfa 3)

Bu tespitin devamı bölümünde Kürt sorununun "çö-
zümünün anahtarı"nın Türk devletinin elinde olduğu
söylenildikten sonra, Türk devletine atfen şunlar söylen-
mektedir: "İsterse bu soruna barışçı yoldan adil bir çö-
züm bulunabilir ve her iki halka da büyük acılar veren,
ülkeye yıkım getiren bu savaş biter." (aynı yerden)

Savaşın bitmesine TC'nin andaki siyasetinin engel ol-
duğu, "Dünyanın demokrasiye yöneldiği bir çağda"
Türkiye'nin ters yolda olduğu ve "uygar dünyanın gitti-
ği yola ters yönde" olduğu anlatıldıktan sonra da şunlar
peş peşe dizilmektedir:

"Böyle bir ülke kaynaklarını gelişmeye ayıramaz.

Böyle bir toplumda demokrasi ve insan hakları yerle-
şemez.

Böyle bir ülke çağdaş uygarlığı, çağdaş insan ilişkile-
rini, çağdaş kültürü ve yaşama biçimini yakalayamaz.

Böyle bir ülkede iç barış olamaz.

Böyle bir Türkiye Avrupa Birliği'nin kapısından gire-
mez." (agd, sayfa 4)

Eh, Türkiye'nin ne yapması gerekiyor? Cevap açık.
"Uygar uluslar kervanını katılması için yeni politikalara
ve radikal bir değişime ihtiyacı var." (aynı yerden)

Peki nedir bu yeni politika ve radikal değişim?

"Türkiye öncelikle Kürt politikasını değiştirmelidir.
Kürt sorunu, bu yanlış yaklaşım yüzünden büyümüş ve
ülkenin temel sorunu haline gelmiştir. Diğer sorunların
anahtarı da Kürt sorunudur. Bu düğüm çözülmeden
ötekiler çözülmez." (aynı yerden)

Bir önceki alıntıda peş peşe dizilen sorunların çözü-
mü için, yani Türk devletinin ülke kaynaklarını yatırımla-
ra ayırabilmesi, toplumda demokrasi ve insan hakları-
nın yerleşmesi, çağdaş kültür ve yaşama biçiminin ya-
kalanması, ülkede iç barışın sağlanması ve evet, Türki-
ye'nin Avrupa Birliği'nin kapısından içeri girmesi için
Türk devletinin Kürt sorununu "çözmesi" lazım. Aksi hal-
de TC zararlı çıkar... Kürt sorununun çözümü ise,
PSK'ye göre; "ancak barışçı ve adil biçimde, yani siya-
sal görüşmeler yoluyla" mümkündür. O zaman faşist
Türk devletinin neye ihtiyacı var?

"Yani Türkiye'nin lafta değil, gerçekte 'yurtta sulh, ci-
handa sulh'a ihtiyacı vardır. İç barış ve dış barış birbiri-
ni tamamlayarak toplumu rahatlatır." (aynı yerden)

Ve o zaman PSK'nin gönlündeki toplum, düzen ger-
çeklik haline gelecektir...? Neler olacağını PSK'den oku-
yalım:

"Böyle bir ülkede sivil toplum kurumları gelişir. De-
mokrasi gerçekten demokrasi olur. Parlamento, hükü-
met ve adalet üzerindeki ordu ve polis baskısı kalkar.

Barışçı ve demokratik bir Türkiye dünyada saygınlık
kazanır. Böyle bir ülke kolaylıkla uygar uluslar kervanı-
na katılabilir, Avrupa Birliği'nde rahatlıkla kendine yer
bulur.

Biz Kürdistan Sosyalist Partisi olarak işte bunu istiyö-
ruz: Kürt ve Türk halklarına barış, demokrasi ve özgür-
lük." (aynı yerden)

Sınıflı toplumlarda, ezen ve ezilenlerin varlığının de-
vam ettiği, sömürünün ortadan kaldırılmadığı koşullar-
da barış, demokrasi ve özgürlüğün gerçekleşeceğinin
lafını etmek ve bunların faşist Türk devletinin varlığını
sürdürdüğü koşullarda, Kürt sorununa "barışçıl ve adil
bir çözüm" getirmesiyle kazanılabileceğini savunmak,
açıkça burjuva düzenin savunuculuğunu yapmaktır.
Kürt sorununun çözümü adına da Kürt ulusundan işçi
ve emekçilerin ezilmesinin, sömürülmesinin devamın-
dan yana olmaktır. PSK'nin de misyonu ve konumu bur-
juva düzenin süslenerek kitlelere sunulması, savunul-
masıdır. PSK, TC'nin çıkarlarını çıkış noktası olarak fa-
şist Türk devletinden "savaşa son" vermesini talep et-
mektedir. Budur, PSK'nin 5. Kongresi'nin temel yaklaşı-
mı.

PSK 5. Kongresi'ni, ateşkese çağrı ve TC'ye yaranma
kongresi olarak değerlendirmek, yapılacak değerlen-
dirmeler içinde durumu en iyi ifade eden değerlendiri-
medir. PSK, 5. Kongresinde de burjuva düzenin bay-
raktarlığını yapmaktadır.

İşçilerin, emekçilerin kurtuluşu ve özgürlüğü için; ezi-
len ulus ve milliyetlerin gerçek kurtuluşu ve tam hak
eşitliği, özgürlüğü için faşist Türk devletinin yıkılmasına,
DEVİRİME ihtiyaç vardır.

Ağustos 1998 ✕

Sovyetler Birliği'nde (1917-1956) Kürt emekçileri arasında kültürel alanda devrim... -II-

SOSYALİST SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE KÜLTÜR DEVRİMİNE KARŞI ÇIKANLAR ve ONU KÜÇÜMSEYENLER...

Ekim devrimi ile sermayenin aldığı ölümcül darbenin ağırlarının uzun vadede hafifletilebilmesi amacıyla sosyalist iktidara karşı başlatılan dizginsiz kampanyada Marksizm adına hareket eden çeşitli kılıklar altındaki Marksizm-Leninizmin düşmanları önemli görevler aldılar, alıyorlar. Bunun en tipik örneğini Troçkistler temsil etmesine rağmen, özellikle günümüzde de sosyalizm deneyiminin ulusal sorun bağlamındaki teori ve pratiğine saldıranların içinde kendilerine "marksist-leninist" diyenler de bulunmaktadır.

Sosyalizm ve halk demokrasisi ülkelerini "İmparatorluklar Beşiği" adı altında ele alan R. Cagnat ve M. Jan bu yaklaşım sahiplerine tipik bir örnektir.

Bunlar için sosyalist iktidarın dil alanında yaptığı her şey sonuçta Rus ulusunun çıkarları içindir! Öyle ki; bunlara göre küçük halklara karşı yaklaşımda Çarlık Rusyası ile Sovyet iktidarı arasında esaslı bir farklılık bulunmamaktadır! Sosyalist Sovyetler Birliği devletini "küçük" halklara karşı "eritme ve sindirme" politikası uygulamakla itham eden bu yazar takımı, Sovyetlerde -adlandırdıkları şekliyle- "küçük halklara" neredeyse her alanda öncelik verilerek yokolmaktan kurtulduklarını bilmiyor olamazlar. Bu olguyu bile bile yukarıdaki spekülasyonları yaymaktadırlar. Bunlar, proletarya diktatörlüğü devleti "ulus ve milliyetlerin dilsel gelişmelerine ön ayak olmuştur" derken bunun Sovyetler Birliği'nin bütün ülkelerin işçilerini birleştirebilmek için uluslara ayrılma hakkı, milliyetlere tam hak eşitliği siyasetinin bir ürünü olduğunu atlıyor, sorunu Rusların ve iktidarın gelecek hırsı için yapıldığı çarpıtmasıyla halletmeye çalışıyorlar. Kendilerinden okuyalım:

"Kültür politikasının temelinde, 1925'ten beri benzer-siz bir genişlik kazanmış olan dilsel eylem yer alıyor.

Ulusal bütünlüklerin kimliğini yükseltme gerekçesiyle, dilsel eylem, önceleri, dilsel alt-azınlıklar yaratarak, azınlıkların azami bölünmesi sonucunu doğurdu. (...)

Sovyet bakış açısıyla dilsel eylem, azınlıklar üzerinde kendini hissettirebilecek dış etkileri azaltma avantajına da sahipti. Arap ve Moğol alfabeleri böylece ortadan kaldırıldı. Bu süreç, bir kez bu alfabeler unutuldu mu, toplumları geçmişlerinden, yazılı geleneklerinden, edebiyatlarından ve hatta dinlerinden koparmayı da olanaklı kılıyordu. (...)

Rus ve Sovyet damgasının vurulması operasyonunun dilsel bakımdan son yanı, her azınlık içinde yayılan ulusal dildeki edebiyatın içeriğiyle ilgilidir." (R. Cagnat ve M. Jan, İmparatorluklar Beşiği, sayfa 153-154)

Sovyetler Birliği'nde dil sorunu bağlamında yürütülecek tartışmada, öncelikle dil alanındaki gelişmelerden kopuk bir şekilde hareket edilmemesi gerektiği gerçek anlamda kavranmak zorundadır. Bu önemli nokta atlanarak soruna yaklaşıldığında ise, yazarların da yaptığı gibi Kiril alfabesine geçmekle diğer kimi halkların dillerinin yok edildiği yanlış sonucu çıkar. (Halbuki Kiril alfabesine geçildiğinde de önceki dönemde yapılan çalışmalar yine devam etmiştir. Buna en somut örnek Kürt dili alanındaki gelişmeler gösterilebilir. Biliniyor, bizzat Kürt aydınları tarafından -Heciyê Cindi- Latin alfabesi hazırlanmıştır.)

Sosyalist iktidarı "despotik bir imparatorluk" olarak lanse etme hırsı doğal olarak bu tezin sahiplerini çılgınca bir iftira kampanyasının içine sokmuştur. Nitekim bay yazarların çılgınlığı öylesine pervasız bir noktaya varmaktadır ki, Sovyet iktidarı için sorumsuz bir şekilde "otoriter bir kolonizasyon" tanımı yapabilmektedirler. İstisnasız tüm Sovyet halklarının kendi dillerini kullanmaları ve geliştirmeleri yönünde attıkları olumlu adımlara rağmen, bunu sömürgeci (kolonizasyon) bir girişim olarak lanse edenlerin ya da çevredeki gelişmeleri merkezin "eritme politikasının başarısı için" kaba iftirasına bağlayanlar da Leninizmin bu alandaki muazzam de-

neyihine kara çalmanın dışında başka bir şey yapmaları beklenemez. Çünkü doğrudan "Lenin-Stalin'in siyaseti gerçekte yerel halk için büyük önem taşıyordu ve her şey Rus egemenliğini kabul etmelerine bağlıydı." (Horace B. Davis, *Sosyalizm ve Ulusallık*, Belge yayınları, sf. 121-122) diyenler sahip oldukları bu saçma görüşleriyle yaşananları ve olguları apaçık tersyüz etmektedirler.

Burjuvazi ve onun sofra kırıntısı müdavimi revizyonistlerin, ilkel milliyetçilerin ve Sovyetler Birliği'nde komünist geçinen bazı hantal bürokratların yaklaşımlarının tersine, Sovyet Bolşevikleri dilbilim alanında son derece titiz bir çalışma içine girdiler. Bu titizlik, dünyada ilk kez en kapsamlı dilbilim çalışmasının Sovyetlerde başlatılması ve hızla ürünlerinin alınması ile tek başına açıklanamaz. Ayrıca soyut bir şekilde dilin gelişimi ile yetinilmedi. Herkesin en özgür bir ortamda kendi dilini konuşması ve yazması ile sınırlanmayacak olan bu çalışma tamamen bilimsel temellerde ele alındı. Bu konuda, çok yaygın ve yoğun bir katılımı yürütülen tartışmaların sonucunda proletarya diktatörlüğü devleti yeni ve derin bir çığır açtı. Bu tartışmanın yoğunluğu hakkında, Stalin'in Son Yazılar kitabındaki bir dipnot da şunlar yazılmaktadır: "*Tirajı 2 milyonu aşan bir günlük gazete olan Pravda, 1, 5 ay süreyle, profesörlerin, akademi üyelerinin ve okurların yazılarını yayınlamaya haftada iki sayfasını bu tartışmaya ayırdı.*"

Sovyetler Birliği'nde Kürt dili alanındaki olumlu gelişmeleri 'Kürtlerin iradesi sonucuna' bağlayanlar veya 'Sovyet devletinin dayatmasına' bakarak açıklamaya çalışanlar var.

Bunu birkaç örnekle ortaya koymaya çalışalım.

Önce, 'Kürtlerin iradesi sonucunda' tespitini yapanların değerlendirmelerine ve içine düştükleri açmaza bakalım. Kürdoloji Kongresi'nde alınan kararların ve yine Kürt dili alanında atılan adımların ve kaydedilen başarının 'aslında Kürtlerin ulus özelliklerinden kaynaklandığı ve dolayısıyla açıktan Kürtlük bilinç ve iradesinin bir sonucu olarak dilin gelişmesinin sağlandığı' iddiasında bulunanların söyledikleri şunlardır:

"Kürtler'e, kendi ulusal yaratıcılıklarını geliştirme konusunda hiçbir fırsat verilmediği (Bu denli bir çarpıtmayı göze alanların başka neler söyleyebileceğini tahmin etmek zor olmasa gerek! - BN) gerçeğine rağmen, onlar yine de kendi ulusal kültürlerini korumaya çalıştılar. (...) Kürtler'in kendilerini bir ulus olarak korumalarında dinsel özelliklerinde de bir etkisi vardır. İkinci olarak, Gürcistan ve Ermenistan'daki Yezidiler'in dini, evlilikle karışmayı önleyen, Müslüman dinine karşıt olarak, toplumsal gelenekleri koruyan bir dindi. Onun için bu bölgedeki Kürt kültürü, Kürt dilinin ve edebiyatının gelişimi ve geleneğin muhafazası için bir temel oldu.

(...) II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kiril alfabesine geçiş ve dilin belirli okullarda eğitimi, edebiyat ve kültürel alanda başarı için gerekli yolların sınırlanmasını getiren ana engellerin başlıcalarıydı. (Şimdi sıkı durun - BN) Fakat Kürtler'in yüksek ulusal bilinci ve dillerini öğren-

mek için gösterdikleri güçlü arzu, zorlukların yenilmesindeki en önemli faktörleri oluşturdu." (Cemşid Heyderi, *Sovyetler Birliği'nde Kürtler*, Stockholm Kürt Konferansı, sayfa 76-77)

Gayet açık! Heyderi, her tür olumlu gelişmenin Kürtler tarafından yapıldığını belirtmektedir. Kürtlerin bunu sosyalizme, sosyalist devlete vb. rağmen başardıklarını iddia etmektedir. Din, gelenekler, töre, adetler vs. bir dizi Kürtlük(!) ruhu ve direngenliği sayesinde gelişme kaydetmişlerdir diyor bay yazar! Heyderi'nin söylediklerinde zerre kadar haklılık payının bulunmadığını vurgulamak gerekir.

Heyderi ile aynı pozisyonu paylaşan bir zamanların Sovyet Kürdü ünvanına sahip N. Nadirov gibi başka bazı yazar ve çevreler de Kürtlerin sosyalizmin varlığına karşın dilini koruduğu/geliştirdiği, Kürtçenin yasaklandığı, okullarda okutulmadığı, Kürt çocuklarının başka dillerden okutulduğu ve böylece Kürtçe dilinin unutturulmak istendiği, ancak Kürtlük aşkının (!) bunun önüne geçtiği vs. temelsiz ve bir o kadar da kaba milliyetçi görüşler öne sürmektedirler.

Bunlar düpedüz yalan söylüyorlar, tarih çarpıtıyorlar.

...

Sovyetlerin dayatmasıyla Kürt kültür hayatının ve dil alanındaki muazzam gelişmelerin yaşandığını ileri süren çevreler, Sovyet iktidarının bu yolla milliyetleri kendine bağlama amacı güttüğünü ve bu amacında başarılı olduğu oranda gelişimine önayak olduğu milliyetin kültürünü ve dilini unutturmaya çalıştığını iddia etmektedirler. 'Sovyet dayatması' tezini öne süren revizyonist ve milliyetçiler böylece, Sovyet sosyalist devletinin Rus olmayan ulus ve milliyetlerin dil alanında ve değişik kültürel boyutlarda ilerlemelerini arzulamadıkları, bir zaman sonra Rus çıkarlarına ters düştükleri oranda haklarında gerekenin yapıldığı iftirasını esas almaktadırlar. Sovyet Kürtleri bağlamında ise başta C. Heyderi olmak üzere değişik yazar ve çevreler Sovyetlerin "Kürtler'e karşı şovenist asimilasyoncu politika"lara sahip olduklarını belirterek, dil alanında ve kültürel bağlamda yapılanları emekçi Kürtlerin sosyalizm koşullarında daha müreffeh bir hayat sürdürmelerine değil, aksine ilk başlarda yapılan "bazı" olumlu girişimlerin aslında sonradan yapılacak olanların "zeminini hazırlamak için" yapıldığını savlamaktadırlar.

Bu gibilerine göre: "Aslında ilk yıllarda Kürt mezalimi yapılacaktı, ama, çok tepki toplamasın diye önce formalite gereği bazı göz boyama işler yapıldı ardından yoketme seferberliğine girildi."

Bu düşüncede olanlar milliyetçi dürtülerle mensubu oldukları ulusun veya milliyetin çıkarlarını savunmakla yetinmez, insanlığın kurtuluşu yönünde atılan adımları da kendi dar ulus ya da milliyet menfaatine göre ele almaktadırlar. Pekçok Kürt milliyetçisi bunu açık açık yapmaktadır. Özellikle sorun sosyalizm ve sosyalizm koşulları altında ulus ve milliyetlerin durumları olunca böyleleri daha atak hale gelmektedirler. "Sosyalizmin/Sovyet deneyinin Kürtlere fazla birşey kazandırmadığı" iddiasını ileri sürerler. Ele aldığımız konuda, Kürt

milliyetçileri; sosyalizmin milliyetlerin hayatlarında açtığı yeni dönemi ve atılan muazzam adımları, yapılan olumlu işleri içlerine sindirememektedirler. Böylelerine göre 'Kürtlük' sosyalizmden üstündür! Ve evet, bunlara kalırsa sosyalizm Kürtler için değil, Kürtler sosyalizm için kullanılan bir malzeme olmuştur! İşin özü, milliyetçiler; sosyalizm koşullarında Kürtlüğün kendini koruması, gelenek ve alışkanlıklarıyla varlığını sürdürmesini istemektedirler. Bu istem, doğal olarak sosyalizmde sınıf mücadelesi perspektifinden yoksun oldukları anlamına gelir. Sınıf mücadelesini benimsemeyenlerin Kürtler arasında süren kültür devrimi ve dil alanındaki gelişmeleri kabullenmeleri, bugün de bu pratikten öğrenmeleri ve emekçi Kürtlere gelecek hazırlamaları beklenemez. Proletaryanın karşısına ulus/milliyet çıkarlarını koyan ve baştan sona ulus faktörünü belirleyici unsur olarak ele alanlar haliyle sosyalizm şartları altında her şeyin komünizm için yapıldığı gerçeğini anlayamazlar. Komünizm için mücadele bunlar açısından ulus ve milliyetlerin "mezalimi"nden başka anlama gelmez! Çok doğal olarak böyleleri, uluslar ve milliyetler arasında gönüllü ve bilinçli kaynaşmayı, böylece ulus için değil komünizm için yurttaş olunması gerektiği yüce hedefini ve bunun bir deneyimi olan Sovyet pratiğini savunamazlar, ona kara çararlar.

...

Revizyonistlerin iftira ve çarpıtmalarını bir kenara koyup, olgulara ve konumuz somutunda Kürt emekçileri arasındaki başarılı dilsel çalışma ve öteki kültürel gelişmelere baktığımızda; katedilen mesafenin tamamen bilimsel çalışmanın neticesinde sosyalist bir içerikle yoğunlaşmanın ardından sağlandığı görülecektir. Tarihlerinde ilk kez böylesine tarihsel önemde gelişmelere tanık olan halklar bunu tam bir özgürlük ortamına sahne olan Sovyetler Birliği'nde yakalayabildiler. Peki bütün bu gelişmelerin başarıyla hayata yansımalarının "sırrı" nerede yatıyordu?

Açık ki, sosyalizm koşulları altında dillerin serbetçe gelişmesi-yokolmaması politikasının doğrudan bir sonucu olarak kapsamlı çalışmalar yapılabilirdi. Sovyetlerde bütün diller en özgür şekilde geliştiler. Dillerin özgürce gelişmeleri, daha nitelikli bir düzeye çıkarılmaları için bizzat sosyalist devlet tarafından bir dizi zemin hazırlandı. İstendikten sonra her halk nezdinde bu alandaki başarılı çalışmayı tüm detaylarıyla görmek mümkündür. Ele aldığımız konu özgürlüğünde, Kürt milliyetinin dil alanında kaydettiği devrim niteliğindeki gelişme de bunun kanıtlarından biridir. Cehaletle mücadele ve bilgisizlikten bilgi toplumuna geçişte Kürtler muazzam bir öğrenme, bilgi edinme, bilimle tanışma eğitim seviyesini yükseltme seferberliğine girerek ilerlediler. Eğer böyle olmasaydı şu kapsamda bir çalışma başarılabiliyordu:

"1930'lu yıllar boyunca Kürdoloji alanında SSCB'de 60'dan fazla tez (aday ve doktora tezi olarak) savunuldu ve 70 kadar başka yabancı Kürt burada bilimsel çalışmasını yaptı" (Stockholm Kürt Konferansı, sf. 79)

600 adet civarında orijinal Kürtçe eserin yayınlanma-

sı ve bunun ortaya çıkarılmasında Sovyet aydınların oynadığı rol ve zamanla Kürt halkının bu çalışmalara çekilmiş olması vb. nasıl oldu da kısa süre başarılabildi? Bu devasa gelişmeleri bilince çıkaran, etkilerini gören ve gelecek için ondan öğrenmesini bilenler için elbette bu pratiğin paha biçilmez bir değeri vardır. Önemli olanı bu olguyu her yönüyle kavramaktır. Bu yapıldıktan sonra varsın burjuvazi ve revizyonistler "Hatta konuşma dili bile inanılmayacak ölçüde "Stalinize" oldu" (Deutscher) türünden iftiralarına devam etsinler. . .

Proletarya diktatörlüğü devletin halkların kültür hayatında yarattığı devrim; kültür parklarının, milyonların tartışmalara katılımının, ulus/milliyetlerin gönüllü kardeşliğinin, eleştiri özeleştirme kampanyalarının ve Sovyet yurttaşlığı bilincinin... düzeyi ile doğrudan ilintilidir.

...

Sovyetler Birliği'nde sosyalizm şartlarında kültür alanında kaydedilen gelişmeleri sosyalist içerikte görmeyen ve yine emekçi halkların yararına kültür alanında esaslı bir hizmetin bulunmadığını ileri süren safsatçıların hepsi, Sovyet iktidarının Leninist/Bolşevik karakterine, Stalin önderliğindeki proletarya diktatörlüğü devletine düşmandır. Bunlar, daha başından itibaren bilinçli olarak komünist iktidarın kültür düşmanı olduğu propagandasını yapmaktadırlar. Bu noktada da burjuvazi ve revizyonistlerle hareket eden Troçkizm yandaşları öteden beri sözkonusu düşmanlığı en uç boyutta yürütmektedir. Son derece bayağı ve çirkin karalamalarda bulunan I. Deutscher Bolşevik iktidar ve somutta da Stalin için şöyle diyor:

"Yeni tip liderin', bir edebiyat ve fikir adamı olmaması gerektiğini, daha 1925'te yazmıştı Stalin." (I. Deutscher, Stalin-II, Sosyal Yayınları, sf. 103)

Aynen böyle yazmış bay iftiracı başı!

Kimileri için sosyalizmin görkemli kültürel alandaki devrimini gölgelemek, onu küçük düşürmek bir meziyettir. Bunlar saldırılarının ve berbat iftiralarının etkili olmasını sağlamak için; "Nazizm ile Stalinizmin eğitim metotları arasındaki önemli farklardan biriydi bu." (age, sf. 396) türünden aşağılık kıyaslamalar da yaparlar.

Yazar burada, hangi söylemi kullanırsa kullansın, Nazizm ile "Stalinizm"i yani Hitler faşizmiyle Marksizm-Leninizm'i eşitlemektedir. Eğitim metodundaki bazı farklılıklardan söz ediyor izlenimi vererek faşizm ile proletarya diktatörlüğünü özde aynı kefeye koymaktadır. Utanmazlığın bu kadarı da olabiliyor!

Lenin-Stalin önderliğindeki Sosyalist Sovyetler Birliği'nde yürütülen kültür devrimi çalışmalarından genel olarak memnun olmayanların-rahatsızların sayıca karabalık oldukları görülüyor. Ekim devrimine ve sonrasındaki sosyalist uygulamalara karşı çıkarken, Lenin'in isminin fazlaca anılmamış oluşu, bunların Lenin'i ve sağlığındaki uygulamaları savundukları anlamına gelmez. Her ne kadar Lenin'in şahsına açıkça dil uzatmıyorlarsa da aslında sonuçta buluştukları ana nokta işlerin Lenin döneminden itibaren "bozulduğu" teması çerçevesinde şekillenmektedir. Bunların tümünün Lenin'den uzak durup Stalin'i karalayarak karşı cepheyi oluştur-

ma bağlamında aralarında ciddi bir uyum, önemli benzerlik ve yakınlık vardır. Bunun yanında , içlerinde, bir dizi noktada küçümsemeyecek düzeyde ideolojik, politik duruş ve pratik konumlanışlarında önemli farklılıklar da bulunmaktadır.

Sözkonusu cenahın içindeki mevcut ayrım noktalarının bilincindeyiz. Bu farklılıkları dikkate alarak kimin nasıl bir yaklaşım içinde bulunduğunu –özetleyerek– irdelemeye çalışacağız. Ancak hemen başında şu kadarı söylenmelidir ki; sözkonusu kalabalığı oluşturanların tamamı proletarya diktatörlüğü devletine ve ona yön veren Leninist siyasete özde karşıdirlar.

Bunlar arasında Stalin'e karşı olduğu ve fakat Leninizmi savunduğu iddiasında olanlar olduğu gibi Marksizmi savunduğu fakat Leninizme karşı olduğunu ileri sürenler var. Sonuçta bunların tümünün bulunduğu ana nokta: Lenin-Stalin önderliğinde Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizm pratiğini karşılarına alma eksenini olduğu belirtilmelidir. Sovyet deneyini, Leninizmi, Lenin ve Stalin'i burjuva karargahın çürük ve çirkin yalan seneryolarıyla karalayan Horace B. Davis'in Sovyetler Birliği'ndeki kültürel devrime ilişkin tavrını özetleyen aşağıdaki yaklaşım, aslında Sovyetlerde kültür devrimini küçümseyenlerin ve reddedenlerin ortak paydasıdır. Şöyle yazıyor:

"Lenin-Stalin'in siyaseti gerçekte yerel halk için büyük önem taşıyordu ve her şey Rus egemenliğini kabul etmelerine bağlıydı." (Sosyalizm ve Ulusallık, H. B. Davis, Belge Yayınları, sf. 121-122)

"Tüm uluslara ayrılma hakkı, ve tüm milliyetlere tam hak eşitliği" Sovyetler Birliği'nin milliyetler siyasetidir. Çarlık Rusyası'nı bir halklar hapis-hanesi olmaktan çıkaran Ekim Devrimi'dir. Olgu budur ama yazar utanmazca "herşey Rus egemenliğini kabul etmelerine bağlıydı" diyebiliyor.

Sovyetlerdeki sosyalizm deneyinin bu yeminli karşıtının temel çıkış noktası Leninist siyasetin ulusal sorunu çözemediği, sosyalizmin ulusal sorunun kesin ve kalıcı çözümünü sağlamadığı üzerine inşa edilmektedir. Ele aldığımız dönemde, Sovyetler Birliği'ndeki tam tersi yöndeki olumlu gelişmelerle yazarın iddiasının ne kadar dayanaksız olduğu görülecektir. Amaç sosyalizm alternatifinin kötü gösterilmesi olunca burjuvazinin istemleri yazar ve benzerleri tarafından yerine getiriliyor. Çünkü yazarın kazanılması bir yerde başarılıdır ve asıl daha önemli olanı bir biçimiyle hala sosyalizme gönül bağlamış ve ondan etkilenenleri de kazanmaktır. İşte böyleleri, hala bir ölçüde sosyalizmi tümüyle karşılarına almayı cesaret edemeyenleri hızla olumsuz yönde etkilemedi hayli başarılı olmaktadır. Sosyalizmi "sihirli bir değnek" sanan bazıları, bir çırpıda Sovyetler Birliği'nin muazzam ölçüde başarılı olmasını hayal etmekte ve bunu göremeyince de sosyalizmi karalama ve onun ya-

raticılarını küçümseme, giderek yaşanan deneyi reddetme noktasına kadar savrulabilmektedirler. Bunların yanında, sözde Lenin-Stalin'i savunduklarını öne süren kimileri de Sovyetler Birliği'ndeki kültür devrimi sürecini "yetersiz", "hatalı" vb. şeklinde değerlendirerek burjuva revizyonist yörüngeden dışarı çıkamamaktadırlar. Bütün bu özellikleri taşıyanlar farklı şekillerde bizim coğrafyamızda da mevcuttur. Bizde de modern revizyonizmin her çeşit etkisi bu bağlamda hayli yaygındır. Üstelik Stalin yoldaşa yönelik müthiş bir karalama kampanyası yürüterek, kazanılan başarıların gölgelenmesi arzu ve isteği ile bu dönem emekçi halkların yaşamlarında "acı ve işkence" dönemi olarak lanse edilmektedir.

Proletarya diktatörlüğü devletinin ve onun Leninist kurmayının gerçekleştirdiği tarihsel kültürel devrim deneyimi Sovyet halkları, ulus ve milliyetleri arasında haktığı yankıyı bulmuştu. Modern revizyonistlerin bütün unutturma çabalarına ve burjuvazinin histerik saldırılarına rağmen bugün hala o günler özlemle anılabilmektedir. Özlemle anılmaması, sempati beslenmemesi mümkün mü? Aşağıya alacağımız örnek o günlerin neden unutulmayacağını ve niçin hala o günlerin arandığını yalın bir biçimde ortaya koymaktadır:

Sovyetler Birliği'nde sosyalizm şartlarında kültür alanında kaydedilen gelişmeleri sosyalist içerikte görmeyen ve yine emekçi halkların yararına kültür alanında esaslı bir hizmetin bulunmadığını ileri süren safsatacılarının hepsi, Sovyet iktidarının Bolşevik karakterine, Stalin önderliğindeki proletarya diktatörlüğü devletine düşmandır.

"Nenz halkını korkunç bir son tehdit ediyordu. 1899 yılından kalma eski bir sözlüğe başvursanız orada, Nenzler üzerine şunları okuyabilirsiniz: "Nesli tükenmekte olan kabile, nüfusu 16. 000" ve sözlüğün 1913'deki baskısında "Nesli tükenmekte olan kabile, nüfusu 2. 000

(...) Sovyet iktidarı döneminde Nenz halkının yaşamı tanınamayacak kadar değişime uğradı, özellikle de Nenzler, ulusal-devletsel örgütlerini —Yamalo-Nenz Ulusal Bölgesi—kurduktan (10 Aralık 1930) sonra.

(...) Çar iktidarı döneminde yerli halk arasında okuyazar yok denecek kadar azdı. 1931 yılında bölgenin 6 ilkokulu ve 1 tane de yedi-yıllık ilkokulu vardı. 1943'de ise ilkokul sayısı 37, yedi-yıllık okul sayısı 12 ve on-yıllık okul sayısı 7 olmuştur. Göçebelerin çocukları için yatılı okullar kurulmuştu.

Bölgede bir ulusal öğretmen okulu, bir ren geyiği okulu, bir kooperatif okulu, bir meslek okulu, bir ren geyiği hastalıklarını araştırma istasyonu ve de bölgesel tarım istasyonu var. Bölgede 1 vatan müzesi, 10 kütüphane, 13 okuma yeri, 5 kültürevi vardır. 6 gazete ve 150 duvar gazetesi yayınlanmaktadır. Nenzler'in ulusal kültürleri de gelişmeye başlamıştır." (Karpinski, age. , sf. 49-50)

Bu türden somut örnekler çoğaltılabilir, ama gereksizdir. Çünkü Sovyetler Birliği'nde her ulus/milliyet, sayılarının azlığına-çokluğuna bakılmadan sosyalizmin nimetlerinden yararlanmışlardır. Bu değerlerin yaratıcıla-

rı olan irili-ufaklı tüm Sovyet emekçi halkları Nenzler örneğinde olduğu gibi kültürel alandaki devasa gelişmelerden doğrudan faydalanmışlardır. Konu ile ilgili objektif davranan herkes ele aldığımız dönemdeki deneyime ilişkin belge ve kaynaklara baktığında bu olguyu çok rahatlıkla saptayabilmektedir. Ulus ve milliyetlerin hayatlarında yaşanan muazzam gelişmeler ortada dururken; birkaç bin kişiden oluşan halkların bu düzeyde bir özgürlükler denizinde mutlu bir yaşam sürdürmeleri her türden burjuva ve revizyonisti derinden rahatsız etmiştir. Emperyalist merkezlerin sahte kültürel haklar demagogjisini parlatıp halklara pazarlamaya çalışan burjuva aydınlar, proletarya diktatörlüğü döneminde yaratılmaya çalışılan ortak sosyalist kültür adımlarını yok saymak, olmazsa karalamak/çarpıtmak faaliyetini aksatmadan sürdürüyorlar. Sosyalist Sovyetler Birliği'nin ulusal kültür/sosyalist kültür bağlamındaki sürecini karşısına alan ve çarpıtan burjuva yazarlar öylesine zıvanadan çıkmış bir tablo sergilemektedirler ki, Sovyet iktidarını "yeni tip bir sömürgecilik" ya da (güya başkalarına ait olduğunu iddia ettikleri ve fakat aynı paralelde düşündükleri gayet açık olan...) "proletarya diktatörlüğü tipik bir sömürgeci özellik kazandı"ğını savlayabilecek kadar pervasızlaşabilmektedirler. İşte bunun bariz bir örneği:

"Rus ve Sovyet damgasının vurulması operasyonunun dilsel bakımdan son yanı, her azınlık içinde yayılan ulusal dildeki edebiyatın içeriğiyle ilgilidir. Nitekim, bu edebiyatlarda, sık sık Rus yazarların yapıtlarının çevirilerine ideoloji ve propaganda yapıtlarına vb rastlanmaktadır. Özgün ulusal yapıtlar ise son derece ender olarak görülmektedir. (...) ulusal dilde eğitim çoğu kez ortadan kalkmıştır" (René Cagnat ve Michel Jan, İmparatorluklar Beşiği, alan yayıncılık, sf. 154)

Gorki Rustur, Tolstoy Rustur, Çehov Rustur... Ama, bunların temel özelliği Rus olmaları mıdır? Yoksa kendi dallarında dönemin en iyi yazarları olmaları mıdır? Soruna milliyetçi gözlükle bakanlar için Kürtçe öncelikle Kürt yazarların eserlerini yayınlaması için kullanılmalıydı! Sorun şu ki, Kürtçe yazılı eser olağanüstü azdı. Varolanları da Sovyetler Birliği yayınladı. Başkası değil!!!

Bu iflah olmaz burjuva yazarlar bütün enerjilerini kullanarak sosyalizmi gözden düşürme kampanyasını öylesine bir hırsla sürdürmektedirler ki, sosyalizmin tüm cephelelerdeki kazanımlarını en bayağı yorumlara tabi tutabilmekte, halkların her alanda güvenle geleceğe doğru yürüyüşünü "eritme politikası" şeklinde lanse edebilecek kadar alçalabilmektedirler. Çarlık döneminde Sibiry halkları için layık görülen "sarhoş halk" dönemini kapatan ve yoksulluğun hüküm sürdüğü Asya çöllerini zenginlikler vahasına dönüştüren, Kafkaslardaki boğazlaşmalara son veren... Sovyetlerin; eğitimdeki büyük dönüşümün sayesinde ülkenin her yanının bilim, kültür ve sanat merkezleriyle donatmış olmasını elbetteki burjuva yazarlar görmezden gelecek ve/ya da küçümseyeceklerdir.

İnsanlık tarihinde ilk kez sosyalist bir ülke adım adım inşa ediliyordu ve üstelik kültürel alan en zorlu/sancılı

bir özellik gösteriyordu. Böylesi koşulların yaşandığını bilince çıkaramayanlar ya da bilerek çarpıtanlar; yüzyılların birikmiş kiri ve pasıyla mücadelenin zorluklarını basit gösterme işini de sosyalizm karşıtlığı temelinde yürütüyorlar. Kültür devriminin zamana yayılarak mümkün olabileceğini algılama basireti gösteremeyenlerin "üç-beş yıl içinde" derhal bir başarı bekleme hayali içine girmeleri bir yerde anlaşılırdır. Anlaşılırdır, çünkü böyleleri olgularla değil kendi niyet ve istekleriyle hareket etmekte; dün somut şartları içinde değil bugünkü veri ve istekleriyle hareket etmektedir.

Sosyalist inşa koşullarında yürütülen kültürel faaliyetin süreç içinde ülkenin en ücra köşelerine kadar yayılarak büyük bir başarıyla devam ettiğini beğenmeyenlerin tamamının birleştikleri ortak payda; proletarya diktatörlüğünü kabul etmemeleri ve proletarya diktatörlüğü devleti şartlarındaki sosyalist uygulama ve gelişmeleri içlerine sindirememeleridir. Sovyetler Birliği'ni revizyonist salvolarla tutarak onun içte ve dışta proletarya diktatörlüğü devleti olmadığını, hatta marksist ilkelere göre yönetilmediğini ileri sürerek sosyalist bir devlet kimliğine kavuşamadığı vs. gerekçeler öne sürenlerin proleter karakterli bir temelde başlatılan ve sürdürülen kültür devrimini benimsemeleri, bunun propağandasını yapmaları ve bu büyük eylemden övgüyle bahsetmeleri tabii ki beklenemez.

Proletarya diktatörlüğü devletine yönelik dünya ölçeğindeki bu açık saldırı bizim ülkemizde de yaygın bir kabul gördüğünü ve dahası milliyetçi önyargılarla dozajı artırılarak ilgili saldırılara ortak olunduğunu görüyoruz. Hatırlanacaktır, modern revizyonizm önderliğindeki sosyalist maskeli tekeli devlet kapitalisti bir kimliğe sahip Rus sosyalemperyalizminin "sosyalist" söyleminde henüz havlu atmadığı yıllarda, özellikle Kürt politik çevrelerinin ağırlıklı bir bölümü Sovyetler Birliği'nde olan-bitenler hakkında daha çok geri planda kalmayı veya sessiz birer onaycılar olmayı tercih etmekteydiler. Kimilerinin ise kuzeydeki müttefiklerine toz konurmadıklarını bu coğrafyanın insanları yaşadı, gördü. Bu çevreler genel olarak modern revizyonist Sovyetler Birliği ile arayı açmamaya endekslandılar. Bir kısmı, Sovyetler Birliği'nin bazı kabalıklarına (!) karşı belli bir cılız ses yükseltti ise de, esasında verilen mesaj ve asıl istek dostluk bağlarının geliştirilmesi üzerine kuruluydu.

Ancak koşullar değişti ve sözde sosyalist Sovyetler Birliği devleti artık varlığını sürdüremez hale geldi. Bilinen son yaşandı. Gelişmelerin seyrini gören pragmatist milliyetçi anlayış kendini yeni döneme uyarlamada zorlanmadı ve geçmişe yönelik bombardımanı öne çıkardı. Tam da bu şartlarda lafızda savunulan kimi sosyalist argümanlar da hızla terkedilmeye başlandı.

Sovyetler Birliği'nde Kürtler arasında kültürel alandaki başarılanlardan memnun kalmayanlar sayıca fazla olduğu, işte bu yıllarda tüm yönleriyle ayyuka çıktı. Bu görüş, Lenin-Stalin döneminde Kürtlerin rahat yüzü görmediğinden asimilasyona uğratıldıklarına kadar bir dizi alanda sosyalist kazanımları yok saymaya yöneldi. Her defasında Sovyetlerdeki Kürt emekçilerinin sosya-

lizm şartlarında elde ettikleri başarıları küçümseme ve/ya da görmezden gelme tutumu içinde olanlar, Kürt emekçilerinin kültür-sanat-edebiyat alanında attıkları adımlardan da öğrenmemek ısrarı içindedirler. Sovyetler Birliği'ndeki kültür devrimi pratiğinin Kürt emekçileri ile ilgili özgün boyutundan öğrenmesini bilmeyenlerin ne denli bir dar ulusalcılık çizgisinde hareket ettikleri gayet açıktır. Sahip olunan pragmatist yaklaşımlardan ötürü böylelerinin proletarya diktatörlüğü şartlarında elde edilen kültürel kazanımları kendilerine yol gösterici almaları mümkün değildir.

Hiçbir belge ve kaynak göstermeden Stalin yoldaş döneminde Kürt emekçileri arasında süren sosyalist in-şa faaliyeti ve buna bağlı kültür devrimi olgusuna olumsuz yaklaşanlar keyfietçi bir tutumla tarih çarpıtcılığı yapmaktadırlar. Özellikle Rus sosyalemperyalizmi ve onun çevresinde birer uydu durumunda bulunan sözde sosyalist ülkelerin tarihe karışmasının ardından, burjuvazinin komünizme karşı açtığı savaşta yönlerini şaşırarak pekçok eski sosyalist(!) kendilerine geldiklerinde ağızlarında çıkan ilk şey Lenin ve Stalin dönemindeki sosyalizmin teori ve pratiğine cepheden saldırmak/tarihsel olguları saptırmak vs. oldu. İşte bu rüzgar Kürt milliyetçileri arasında alabildiğince güçlü esti ve etkisini gösterdi. Ulusalcılık ve revizyonizm birleşince Sovyet Kürtlerinin hayatlarındaki devrimin, tartışmasız sosyalizmin bir kazanımı olduğu inkar edildi. Bu inkarı bizzat kazanımlardan doğrudan yararlananların yapması ise tam bir paradoks olarak tarihe geçti, geçiyor. İnkara kalkışanların içinde bizzat bütün bu gelişmeleri yaşamış, veya ilk elden etkilerini görmüş Sovyet Kürtlerinden bazılarının yermalması/öncülüğünü yapmaya koyulması garabetini öncelikle vurgulamak gerekiyor. Böylelerinin sosyalizme olan inançsızlıkları sırtıp orta yere serpildikçe, buradan kaynaklanan saldırıların dozajında da her geçen gün bir artış yaşanıyor. Kültür alanındaki gelişmelerin doğrudan sonuçlarını almış ve bir anlamda kültürel seferberliğin açık birer ürünü olanların günümüzde bütün bu değerleri ayaklar altına alarak yaşananları yok saymaları ve böylece kendilerini de fadımaları; ileri sürdükleri gerekçelerin iler-tutar bir tarafının bulunmadığına tanık oluyoruz.

Bunlardan biri, sosyalizmin tarihsel kazanımlarından doğrudan yararlanmış ve sosyalizm ülkesinin yarattığı zemin ve oluşturduğu olanaklarla bugünlere ulaşabilmiş olan Sovyet Kürdü Prof. Nadir Nadirov' dur. Nadirov, Sovyetlerin sonraki revizyonist ve kapitalist karakterini atlayıp sosyalist adlandırmasının terkedildiği birkaç yıl öncesine kadarki bütün bir Sovyetler Birliği tarihini -pek çoğunun yaptığı gibi- sosyalist olarak nitelendirip, soruna bu pencereden yaklaşıyor. Ve ayrıca yiki-

lan Sovyetler Birliği'nin ardından (Bazı başka Sovyet yoldaşları da tercihlerini bu yönde yaptılar. .) o, artık sosyalistliği falan da pek önemsemiyor, açılan kapılarla Batı burjuvazisinin faziletlerini keşfediyor ve ölçüsü Batı uygarlığı oluyor!

Prof. Nadirov, R. Ballı ile Ekim 1989'daki söyleşisi içinde, diğer şeylerin yanında şunları söylüyordu:

"Stalin'i seviyor muydunuz?"

Nadirov: Evet, o zaman seviyorduk. Babamıza yazar gibi Stalin'e mektup yazabiliyorduk.

Ama O, sizi sürgüne göndermişti?"

Nadirov: Stalin değil de başkasının sürgüne gönderdiğini düşünüyorduk. Stalin'in haberi olsa düzeltir sanıyorduk. (...)

Kruşçev 1956'daki XX. Kongre'de dedi ki, "Stalin çok kötü işler yaptı. Sürgünler, hapislikler ve ölümler oldu. " Sizler bunu duyunca ne hissettiniz?"

Nadirov: İnanmadık. Kruşçev, Stalin'i sevmediği için yalan söylüyor dedik. Stalin öldüğünde tüm memleket ağladı. Ben de ağladım.

Ne zaman inanmaya başladınız Stalin'in yaptıklarına?"

Nadirov: Perestroykadan sonra." (Rafet Ballı, Kürt Dosyası, cem yayınevi, sf. 582)

Perestroykadan işi öğrendikten sonra (!) Stalin yoldaşın önderliğindeki gelişmeleri bir dizi alanda reddeden ve Stalin'i "Kürtlerin düşmanı" gibi göstermeye yeltenen Nadirov'un, yukarıda aktardığımız sözlerinden konumuzla ilintili olarak tam bir açmazla düştüğünü görüyoruz. O, bir yandan emekçi Kürtlerin Sovyet ülkesinde asimilasyona/sürgüne uğratıldığını ve gelişmelerinin önünün alındığı seneryoları üretirken, yukarıdaki sözleriyle kendini nasıl inkar ettiğini de bariz bir biçimde

itiraf etmek zorunda kalıyor. Evet, Stalin'i sevdiğini söylüyor, ancak öyle anlaşıyor ki adı geçen sevgi Stalin'in layık olmadığı türdendir. Çünkü, Stalin ve Bolşevik önderlik göstermelik ve durumu kurtaran sevgiyi, sosyalist değer ve kazanımlar şahsında yükselmeyen bir sevgiyi içi boş ve bir aldatmaca olarak görüp mahkum ediyorlardı. Yazarın sevgisi de bu kategoride içselleşmemiş göstermelik bir sevgi olduğundan vazgeçmeside gayet basit oluvermiş! Gerçek anlamda sosyalist bir kimlik kazanamadığı için yazarın sevgisinin geçici olması normaldir de. Ancak burada daha önemli olan bir olgu söz konusudur ve bunu yazar inkar edememektedir.

"Babamıza yazar gibi Stalin'e mektup yazardık." Yazar, bu olguyu dönemi olumlulamak için tespit etmiyor. Masum pozlarda döneme yönelik ispatsız eleştirilerinin kabul görmesi için geçmişteki Stalin sevgisinden söz ediyor.

Sosyalist bir ülkede Stalin'e herhangi bir emekçinin mektup yazmasında herhangi bir ilginçlik yoktur. Bu

**Emperyalist
merkezlerin sahte kültürel
haklar demagojisini parlatıp
halklara pazarlamaya çalışan
burjuva aydınlar, proletarya
diktatörlüğü döneminde
yaratılmaya çalışılan ortak
sosyalist kültür adımlarını
yok saymak, olmazsa
karalamak/çarpıtmak faaliyetini
aksatmadan
sürdürüyorlar.**

durum sadece şunu gösterir: Her Sovyet yurttaşı gibi emekçi Kürt yurttaşlarının da proletarya diktatörlüğü devletinde her türlü özgürlüğe sahiptir. Her Sovyet yurttaşı sosyalist devletin önderine problemlerini doğrudan yazma rahatlığına sahiptir.

Lenin-Stalin, Sovyetler Birliği, sosyalizm bağintısında eğer hala "Kürtleri düşünmediler. . ." vb. türünden spekülasyon yapılabiliyorsa, bunda; modern revizyonizmin öğrencilerinin payı çok büyüktür.

Sosyalist inşa koşullarında ulus ve milliyetlere karşı tamamıyla enternasyonalist bir çizgi doğrultusunda işe koyulan Sovyetlerin pratikte onlarca ulus ve milliyet arasında geliştirdiği kardeşlik bağı ve yüksek yurtseverlik bilincinin hangi zemin üzerinden yükseldiğine kafa yormayanların sosyalizmin kazanımlarını bilinçli bir çarpıtma tabi tuttıkları biliniyor.

Doğrudan kültür devrimi üzerine takınılmış bir tavır olmasa da, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm bağlamında Yalçın Küçük ve Abdullah Öcalan arasında geçen diyalogda bu konuyla ilgili değerlendirmelerinde soruna ne kadar Leninizmden uzak yaklaştıklarını görmek mümkün. Röportajda Sovyetler üzerine geçen dialogun bir yerinde karşılıklı şu saptamalar yapılmaktadır:

"Yani, Sovyet iktidarını sürdürebilmek için sosyalizmin özünden büyük ödün verdi, diyorsunuz.

Evet, enternasyonalizmden, proletarya diktatörlüğünden, demokrasiden, özgürlükten, kısaca her şeyden büyük ödün verdi. Bunlar daha da sıralanabilir. Lenin öncesinde de biraz belirtileri var, ama bu politika ben- ce 1920'lerden sonra, yani Stalin döneminde hakim kılındı.

"Lenin yaşasaydı, düzeltebilirdi" diyorsunuz. Peki tamam, o şans var demek istiyorsunuz. Stalin bunu biraz daha daralttı.

Tabii o İkinci Dünya Savaşı'nda emperyalizmin yüklenmesi ile, o arada sırf taktik adı altında aslında dev gibi temel ilkeler gitti.

Çok egoist bir devrim anlayışı değil mi? Hep kendini düşünüyör?

Müthiş egoist! Ben şöyle formüle ediyorum: Dünya devriminin çıkarı Sovyetler'in çıkarıdır, Sovyetler'in çıkarı Rusların çıkarıdır, Rusların çıkarı Sovyet partisinin çıkarıdır, Sovyet partisinin çıkarı merkez komitenin çıkarıdır, merkez komitenin çıkarı genel sekreterin çıkarıdır. Son tahlilde, her şey genel sekreterin durumuna göre ayarlanmak zorunda! Ve genel sekreterin tükenişi de sosyalizmin tükenişi oldu. Ortaya bu gerçeklik çıkıyor. Önce bir daralma, daralmanın böyle yorumlanması ve bu yorumlanmanın tükenişi! Bu bir sapmadır. Buna bürokratik sapma denilebilir, milliyetçi sapma denilebilir. (Burada A. Öcalan, aslında kendisini ve PKK'yı anlatıyor!!! / BN) Çünkü Rus milliyetçiliği var. Bu anlayışın doğal sonucu kesinlikle milliyetçiliktir. Hatta benim anlayışına göre, Almanya'daki milliyetçilikten daha tehlikeli milliyetçiliğin bu reel sosyalizmde gelişmesi zor değil ve nitekim de gelişiyor! (Şimdi bunları söyleyen A. Öcalan, 1980'de aynı ülkeyi sosyalist olarak değerlendiriyordu!!! / BN)

Ben de bu nedenle, Sovyet marksizminin en zayıf yanının milliyetler meselesi olduğunu yazdım. Pratik ve teoride bu kadar milliyetçilik varsa, milliyetler sorunu da var demektir. " (Y. Küçük, Dirilişin Öyküsü, Weşanên Serxwebûn, Şubat 1993, sf. 282-283)

Böylesi uzunca bir alıntı yapmamızın esas nedeni soruna yaklaşımlarının en azından bu bağlamda bütünlüklü görülebilmesi içindir. Nasıl bir görüş açısının sahibi oldukları yukarıdaki aktarmada apaçık görülmektedir. Dialogun taraflarına göre; hiç bir kuşkuyla meydan vermeyecek şekilde aslında sosyalizm, sıralanan ve "sıralanabilecekler" diye belirtilen hemen tüm konularda çözüm olamamıştır! Ve yapılanlar Rus milliyetçiliğine hizmete koşulmuştur!

Ekim devriminin açtığı yoldan ilerlemenin sürdüğü 1950'lilerin ortalarına kadar Rus olmayan ulus ve milliyetlere karşı yaklaşımda yukarıda aktardığımızın aksine "egoist" bir siyaset ve pratiğin gündeme gelmediği soruna objektif bakan her insanın rahatlıkla görebileceği bir gerçektir. Dil vb. alanlardaki gelişmeleri "Ruslaştırma amacına hizmet" mantığıyla ele alanlar bugüne kadar bu iddialarını doğrulayabilecek en küçük bir maddi deli öne süremediler. Dillerin özgürce gelişmesi ve bunun daha verimli şekilde ilerlemesi bağlamında atılan devasa adımları Ruslaştırma için(!) tezi altında çarpıtıp sosyalizmin bu alandaki muazzam kazanımını yoksayma tutumu içinde olanlar Sovyetlerde yaratılan bu dilsel zenginliğin (Çar döneminde birkaç dil dışında onlarca dilin varlığı tanınmıyordu) ancak ve yalnız sosyalizmin bir kazanımı olduğunu bildikleri halde bu "eleştiri" kervanına katılmaktadırlar.

Günümüzde hâlâ pek çok devlet tarafından (bu devletlerin içinde "insan hakları" ve "özgürlük" söylemini kimseye kaptırmayan "uygar Batı" da dahildir!) bir kaç istisnayı saymazsak "resmi" dilin dışında kalan diğer dillerin özgürce ve yaygın kullanımının yasak olduğunu biliyoruz. Bu bağlamda 1930'lu yıllarda Sovyetlerin attığı adımı ve kattettiği büyük ilerlemeyi sosyalizmin doğrudan mükemmel bir eseri olarak adlandırmanın dışında her tür yaklaşım kesinlikle isabetsiz ve yetersiz kalır.

Sovyetlerde Kürt milliyetinin dil alanındaki çalışmalarını da kapsayacak şekilde her şeyi Rus milliyetçiliğine fatura edenler, öncelikle Kürt emekçilerinin kültürel alanda yarattıkları zenginlikleri ve elde ettikleri kazanımları objektif olarak görmeleri gerekir. Bizzat Sovyet ülkesinin en önde gelen önder ve yöneticileri tarafından değişik alanlarda bazı hataların işlendiğinin, yine bizzat kültürel bağlamda da zaman zaman yanlışlıkların yapıldığı tespit edilmiştir. Bu olguyu atlayıp Sovyetler Birliği'nde herşeyin güllük gülistanlık olduğunu savunanlar varmışçasına tavır takınmanın, "eleştiri" adına getirilen karalamaların anlaşılır ve kabul edilebilir bir yanı yoktur.

Eğer, Lenin ve Stalin önderliğindeki Bolşevik partinin hataları görmesi, ortaya çıkarması ve onunla savaşım içerisinde proletarya enternasyonalizmi doğrultusunda yaratılan kültürden öğrenmek arzusuyla yapılan bazı hatalar üzerinde durulacaksa, bunun anlamlı olduğu söylenebilir ve nitekim komünistler bunu yapmaktadır-

lar. Ancak söyleşide bulunanların derdi bu değildir.

Sovyetler Birliği'nde kültür devrimi dediğimiz gelişmenin bazılarınca yoksayıldığını hatırlamakta fayda var. Kendilerince "Lenin dönemi" diye özel bir "sosyalist dönem" icat eden ve görünürde Lenin yoldaşın sağlığındaki gelişmeleri doğrudan karşılarına almayarak güya savunma durumunda olduklarını ima etme ihtiyacı duyan bazı çevreler ise, Lenin yoldaşın ölümünden sonraki Sosyalist Sovyetler Birliği'ni bir karabasan dönemi olarak "mahkum" etme yarışı içindedirler. Bu yarışta ülkemizin Kuzey parçası somutunda Kemal Burkay ve çevresi başından beri önceliği kimseye kaptırmamaktadır. Denebilir ki, ilgili konuda bu çevrenin dışındaki başka bazılarının epey sonra yaptıkları değişikliklerin esas ilham kaynağı bunlardır.

Burkay'ın, Leninist teoriyi ve pratiği savunmadığını belirtmeye gerek yok. Bu nokta yeterince açık. O, Stalin'in Lenin'in yolunda zafere yürüyen biri olduğunu iyi bilmektedir. Ama Stalin'in Lenin karşıtı olduğu özel propagandasını yapmak ise yine bizzat bunların görevi.

Kısaca belirtmek gerekirse; bu çevre Leninizmin temel ilkelerini reddetmektedir.

Bunların, Sovyetlerdeki Kürt emekçileri arasındaki gelişmelere bakış açısı da yukarıdaki ideolojik/teorik şekillenişe bağlı olarak gelişmektedir.

Sovyetlerdeki kültür devrimi değerlendirmesinde kelimenin tam anlamıyla burjuva karargahtan beslenen Burkay şunları yazmaktadır:

"Ne yazık ki Sovyetler Birliği'nde Ekim Devrimi'nin başlattığı bu olumlu demokratik hava daha sonra özünden boşaltıldı. Lenin'in içtenlikli bir enternasyonalist olduğuna ve büyük Rus şovenizmine karşı koyduğuna kuşku yok. Ama Stalin döneminde, devrimi savunma amaç ve gereklerini aşan, emekçi yığınları ve devrimci kadroları da saran terör dalgası, ulusal sorunda başlatılmış olan olumlu süreci kesintiye uğrattı, ulusal baskının çeşitli biçimlerini geri getirdi. Kitlesel sürgünlere, zoraki asimilasyon politikalarına yol açtı." (K. Burkay, age., sayfa 246-247)

Şüphesiz somut verilere dayanmadan ve herhangi bir özgün duruma değinmeden gayet rahat bir biçimde sosyalizm pratiğini topa tutmaktadır. Ama bu madalyonun bir yüzü, öteki tarafına bakılınca artık söylem düzeyinde de dün ısrar (!) ettiklerinin ne denli hata olduğu keşfi bulunmaktadır. Burkay, belirgin biçimde birbirinden özünden farklı olan Sovyetlerin iki dönemini ayırma gereği duymadan 80'lerin sonuna kadar süren adlandırmadan hareketle bir çırpıda "Sosyalizmin, kapitalizmin, yani şu andaki mevcut kapitalizmin çok daha üstünde ekonomik, kültürel yaşamı gerçekleştirmiş olduğunu sanıyorduk, yanlışlık." (Oral Çalışlar, Öcalan ve Burkay'la Kürt Sorunu, Pencere yayınları, sf. 123) diye-

rek, böylece bir yandan hiç bir şey olmamış gibi kenara çekilmekte ve fakat aynı zamanda onyılları alan ideolojik duruşunu-kendisini inkar edebilmektedir. Şüphesiz politikada da insan yanılabilir. Çeşitli nedenlerle yanlışlığı içine düşülebilir vs. Ancak, burada karşımıza çıkarılan "yanılgı" belirlemesi öyle masumane türden bir saptama değildir. Ne bir genç devrimcinin ilk yıllarında düştüğü bir hata ve ne de bir mucidin yarattığı eserden yanılgıya düşmesi gibi bir durum yoktur. Aksine, onlarca yıl üzerinde belki de en çok tartışılan bir konuda ve aynı zamanda Burkay'da ilk elden taraf olarak üzerinde kitaplar bile yazdığı bir konu bağintısında, yazarın "yanılgı" açıklamasında bulunması inandırıcı değildir.

Revizyonizm etkisini göstermede gecikmedi.

Modern revizyonist önderlikli Sovyetler Birliği'nin dağılışının resmen ilan edilışinden sonra, bir dönem kendilerini "ML" olarak adlandırma hususunda "hassas" davranan kimileri tam da bu ricat yıllarında komünizme karşı en yoğun saldırı seferberliğinin yaşandığı bir anda "eleştiri" oklarını Lenin-Stalin dönemi sosyalist Sovyetler Birliği'ne yöneltmede gecikmediler.

"Çoğulcu proleter devlet" türünden bir hilkat garabetini savunmaya karar verdikleri andan itibaren, özellikle

1920'lerin başından başlamak üzere proletarya diktatörlüğü devletin kültür alanındaki bakış açısını ve uygulamalarını küçük düşürmeye, burun kıvırmaya varacak ölçüde reddetmeye koyuldular. Yaşanan sosyalizm deneyinden dersler çıkarma adına modern revizyonist bir dizi görüşü yeniden dillendiren ve "Bu sonun başlangıcını SSCB'nin kuruluş döneminden almak gerekir" kanatine vararak Leninizmin teori ve pratiği hakkında kuşku yayma merkezi gibi bir role

soyunan bu kişiler, söz Stalin dönemine gelince

hepten rotayı şaşırarak "yabancılaşma, halktan kopma, bürokratlaşma" tespitlerinde buluşmada hiçte gecikmediler. [Kawa'cılar, 1992'deki kongrelerinde bu anlayışlarına bağlı olarak isim vermeden Sovyetler Birliği'ndeki kültür devrimini şu sözlerle karalıyorlardı:

"Kültür Devrimi, bir süreç sorundur, eğitim sorunudur. Kültür Devrimi, baskı ve yasakçı yöntemlerle kazanılamaz, kaos ve anarşi demek değildir." (Kawa Kongre Belgeleri, Ekim 1992, sf. 68)

Kim savunuyor, kültür devriminin baskı ve yasakçı yöntemlerle kazanılacağını? Hiç kimse! Ama Kawa'nın derdi başka. Onun derdi, Sovyetler Birliği'nin bu alandaki deneyine saldırmak!

Böyle tanımlanan bir proleter devrimin ve proletarya diktatörlüğü devletin kültür devrimi alanında muazzam başarılarla imza atmış olmasını bu yaklaşım sahiplerinden kabul etmelerini beklemek ve yine emekçi Kürtlerin bu koşulların doğrudan bir ürünü olarak yeni insan olma doğrultusunda oldukça ciddi bir gelişme

kaydettiklerini onaylamalarını istemek gerçekçi olmaz.

Sosyalizm ve kültür devriminin sonucu olarak yeni bir kimlik kazanan emekçi Kürtlerin Sovyetlerde elde ettikleri başarıları reddeden ve sosyalizme cepheden tavır alan bazı başka yayınlar da takınılan tavırlara da kısaca bakmakta yarar var. Şu anda yayın faaliyeti durmuş olan Hevdem dergisinde yazılanlara bakalım:

"4- Ermenistan ve Gürcistan sovyetleri hariç, Kürt ulusu bu devletin sınırları içerisinde, değişik ölçü ve biçimlerde, aşırı bir ulusal baskı siyasetinden, ulussuzlaştırma ve kültürsüzleştirmeden, kültürünün ve tarihinin inkarından, sosyo ekonomisinin sömürsünden, kararlaştırılmış bir geri bırakılmışlıktan, ırkçılık ve ayrımcılıktan... acı çekmektedir." (Hevdem, sayı 1, Eylül 1993, sf. 16)

Burjuva kimliğe sahip olmaları ölçüsünde en açık sosyalizm karşıtlığının temsilcileri olan ve ülkemizin kuzey parçası sözkonusu olduğunda bir de bu yönleriyle burjuva milliyetçiliğin bir kanadını temsil eden bu dergi çevresinin, öteden beri Stalin önderliğindeki sosyalist Sovyetler Birliği devletin genel olarak Kürtlere yönelik politikasını benimsemediğini hatırlatmakta yarar var. Sovyetler Birliği'nde emekçi Kürt kitleleri için sosyalist temelde yapılanlar böyleleri tarafından en hafifinden "zorla asimilasyon" olarak görülmektedir.

Hevdem çevresi gibi burjuva milliyetçi bir kimliğe sahip ve şu anda yayın faaliyeti durmuş olan Xebat'ın görüşü de tamamen sosyalizm karşıtlığı üzerinde şekillenmektedir. Diğer burjuva milliyetçi Kürt yapılanmaları gibi, bunlar da sosyalizmin ve onun önemli bir ayağını oluşturan kültür devriminin Kürt emekçileri için muazam bir değişim ve ilerlemeyi gerçekleştirdiğini kabul etmemektedirler. Sosyalizm karşıtı burjuva milliyetçi Xebat'ta yazılanlar:

"Ulusal sorunların, sosyalist demokrasinin, insan hak ve özgürlüklerinin, çözülemediğini izledik. Çarlık Rusya'nın, Hanların ülkesinin, yüzbinlerce emekçi halkın direnişiyi yıkılıp, yeni bir dünya kuruluşunun çağı başlatılırken, yeni çar ve hanlarla sosyalizm saptırılarak, yeni çarlık-yeni hanlık yönetimleri kuruldu." (Xebat, sayı 18, sf. 11)

Kürt burjuvazisinin, kültüre yaklaşım bağlamında daha bugünden proletaryanın yarattığı esere karşı olumlu yaklaşım içinde olması beklenemez. Sosyalizmin ürünü olan gelişmeleri doğru olarak aktarması ve/veya sahiplenmesi onun doğasına aykırıdır. Tıpkı Eğit ve Cangir beyler örneğinde olduğu gibi Xebatçılar ve benzerleri yarının sosyalist Kürdistanı'na karşı burjuva karakterlerinin doğal bir sonucu olarak benzer bir rolü oynamaya adaydırlar.

...

Sovyetlerdeki kültürel gelişmenin önemini küçümseyenlerin, yaşanan aydınlanma hareketinden gerekli dersleri çıkarmayanların 50-70 yıl önce kültürdeki devrim eylemini küçük düşürme gayreti içine girmelerinden olumlu yönde öğrenilecek zerre kadar bir şey yoktur. Yoktur, çünkü bu cenahta yeralanların neredeyse tamamı "Sosyalizm koşullarında nasıl bir kültür devrimi" ya da "Sosyalizm ve ulus/milliyetler sorunu nasıl

çözülür?" vb. gibi çok ciddi temel sorunlarda en küçük bir projeleri (Bu bağlamda, Kürdistan'daki bir dizi Kürt parti ve örgütünün Kürdistan'da nasıl bir sosyalizm noktasında tam bir suskunluk ve en genel anlamda "şimdi zamanı değil" diyerek geçiştirme tutumu içinde oldukları; Kürdistan'da ulus özellikleri olmayan ve fakat milliyet konumunda bulunan on civarındaki azınlığın sorunlarının nasıl, ne şekilde çözüleceği hakkında kayda değer bir planlarının bulunmayışları ve ayrıca her iki noktada da çok sınırlı da olsa yazdıklarının çok büyük yanlışlıklarla dolu olduğu vs. hatırlanmalıdır...) ve ayrıca güya eleştirdiklerinin yerine alternatif olarak önerdikleri hiçbir şey yoktur. Bu küçümsemez yanlışa sosyalizme yönelik hayali saldırılar da eklenince ne denli bir olumsuzluk içinde yüzdükleri daha iyi görülecektir/görülmektedir. Emekçi Kürtlerin kültürel alandaki başarılarını küçümseme bağlamında aynı sonuç geçerlidir.

Günümüzde; özellikle ülkemizde roman, şiir, folklor, tarih, dil, bilim vb. noktalarda hala kayda değer bir gelişme sağlanamamışsa, bu diğer şeylerin yanısıra Sovyet Kürtlerinin kültürel devriminden öğrenilemediğini ve aynı zamanda 60 yıl önceki düzeyin de fazlasıyla gerisinde kaldığını gösterir. Sovyetler Birliği'nde kültür alanında atılan devasa adımları beğenmeyen ve görmezden gelenlerin önce kendi gerçekliklerini gözden geçirmeleri daha sağlıklı olsa gerek! Bu nokta da ciddi bir düşünme sürecine girmeye ihtiyaçları olanların sosyalizmin pratiğine burun kıvrımlarındansa, oturup kendi yetmezliklerini masaya yatırmaları ve nedenleri üzerine kafa yormaları gerekir.

...

Buraya kadar vurgulamaya çalıştık, yeniden özetleyelim; ilk sosyalist devletin önündeki en önemli zorluklardan biri kültür alanındaki savaşımdı. Okuma-yazma oranının alabildiğine düşük olduğu ve buna paralel eğitimin sınırlı düzeyde kaldığı, cehaletin egemen olduğu ve eskinin alışkanlık ve geleneklerinin canlı durduğu bir ortamda deyim ugunsu bu canavarla mücadelede zafer kazanmak akşamdan sabaha mümkün olamazdı. Bununla mücadelede muzaffer olabilmek için Ekim Devriminin açtığı yoldan sosyalist ülkenin her alanda gelişmesi/güçlenmesi gerekiyordu. Sovyet yurttaşlarının hayatları yaşanabilir bir seviyeye çekilmesi şarttı. Kısaca sosyalizmin inşası öncelikli görevdi. Bu öncelikli göreve bağlı kalarak kültürde de ilerleme ve yeniyi ulaşma hedefi adım adım gerçeğe dönüşecekti. Burada doğal engeller haliyle kendini dayatıyordu. Eski olanla mücadelede acele edenler, tecrübesiz ve yetersiz kesimlerin yola çıktığı rahatsızlıklar, yüzden fazla değişik ulus ve milliyetin mevcudiyetinin yarattığı zenginliğin yanısıra bu olgunun aynı zamanda belli bir zorlanmayı da beraberinde getirmesi neticesinde geçmişin önyargılarının bir biçimiyle varlığı ve bu sorunların yanında içeride ve dışarıda sahip olunan diğer güçlüklerin yanyana bulunduğu koşullarda hataların yapılması -her şeyin istisnasız çok düzenli ve isabetli sonuçlanması- garip olurdu.

Kafkaslar özgülündeki sorunlar tablosu daha derin ve

yaygın, aynı zamanda karmaşık bir özellik gösteriyordu. Kaba bir tanımla Kafkaslar sorunlar yumağı görüntüsü veriyordu ve bu görüntünün ardındaki gerçek çok kapsamlı bir çalışmayı gerektiriyordu. Sovyetler Birliği sınırları içindeki "sorunlu" bölgelerin başında gelen Kafkaslardaki problemlerin ancak sosyalizmin inşasına paralel bir şekilde giderilebileceği doğru saptaması sonrasında zamanla bu bölge ulus ve milliyetler açısından gerçek anlamda bir barış ve kardeşlik coğrafyasına dönüştü.

Proletarya diktatörlüğü döneminde kelimenin gerçek anlamında giderek sorunsuz bir bölgeye dönüşen Kafkaslar'daki bu durum şüphesizki sınıf mücadelesinin doğrudan bir sonucudur. Eğer gerçek anlamda Kafkaslarda ve konumuz bağintısında Kürtlerin de yaşadıkları bölgelerde sınıf mücadelesi yürütülmemiş olsaydı işte asıl kargaşa ve kaos o zaman egemen olurdu. Unutulmamalıdır ki, bütün kötülükleri sosyalizm koşullarında sınıf mücadelesinin sürdürülmesine fatura edenler genel olarak Sovyetlerde, Kafkaslar özgülünde ve ulusumuzun nüfus olarak çok küçük bir bölümünü oluşturan Sovyet Kürtleri somutundaki gelişmelerin ve gerçeklerin sağlıklı bir değerlendirmesini yapmaları mümkün değildir.

Bu bölgede yaşayan Kürtler bir dizi bakımdan diğer parçalardaki Kürtlerden daha geri bir konumda bulunuyorlardı. Oldukça dağınık olmalarının yanında göçebe/çoban bir yaşam içinde bulunmalarının getirdiği bir dizi zorluk vardı.

Buna, Kürt bey ve şeyhlerinin sınırsız egemenliği de eklenince durumun ne kadar zorluklarla dolu olduğu kendiliğinden ortaya çıkar. İşte böylesi koşullarda Kürtler arasında kültürel devrimin temelleri atıldı. Bu temel sayesinde Kürt halkı/emekçileri arasında diğer halklara karşı güçlü sevgi bağları oluştu ve kardeşçe ilişkiler gelişti. Yeni sosyalist kültür aracılığıyla ulusal (milliyet) nihilizm yerine uluslararası proletaryanın enternasyonalist kültürü hakim hale geldi. Ve deyim uygunsa "Kürdün Kürdü sevmesi" yerine "İnsanın insani sevmesi gerekir" belgisi doğrultusunda yeni sosyalist kültür gün geçtikçe gelişti ve tüm toplum üzerinde belirgin etkilerini göstermeye başladı.

Dolayısıyla ulusal değerler temelindeki sevginin yerine, insan sevgisi geçtiği oranda ve ölçüde zamanla yeni insan yaratıldı. Kültür deyince "el yüz yıkama"yı hatırlayanların, ya da ufku burjuva demokrasisini aşmayan "Batı medeniyeti"ni savlayanların, ulusun kültürü dışında sahiplenilecek birşey bulamayanların sevgi, dürüstlük, arkadaşlık ve yoldaşlık... üzerine inşa edilen yeni yaşamı ve sosyalist içerikteki kültür devrimini onaylamaları/sahiplenmeleri elbette olanaklı değil.

Emekçi Kürtler arasındaki rönesansın sonuçlarını yetersiz bulan ve hatta küçümseyenlerin böylesi ucuz tutumlar içine girmeden önce olgular üzerine kafa yormaları ve ondan sonra eleştirilerini yapmaları beklenir. Ayrıca beğenmedikleri ya da karşı çıktıkları bir şey varsa, bunu somut olarak ve belgeleyerek ortaya koymaları gerekir.

SONUÇ

Sosyalizm koşulları altında sürekliliği sağlanmış bir aydınlanma hareketinin her alanda yürütüldüğü Sovyetler Birliği sosyalist devletinde, diğer bir dizi muazzam gelişmenin yanı sıra, özellikle kültürel bağlamda devasa gelişmeler yaşandı. Sovyetleri oluşturan ulus ve milliyetler işte bu kültür devrimi sayesinde yeni bir kimlik (sosyalist bir karakter kazanarak kendini ulusal kökeni ve özelliklerinin bilincinde Sovyet yurttaşı olarak görme ve bu ölçüde bir anlamda ulus/ milliyet kimliği ile anılmayı geride bırakarak Sovyet yurttaşı şeklindeki bir değişim doğrultusunda küçümsenemeyecek bir ilerleme sağlandı) edinme yolunda büyük mesafe aldılar. Bu anlamda denebilir ki, tarihin ilk kez tanıklık yaptığı bir Kültür Devrimi olgusu sosyalizmin en erişilemez bir üstünlüğü olarak tartışılmaz bir gerçeklik haline dönüştü. İşte Sovyetlerdeki emekçi Kürt kitleleri de bu muazzam devrimin doğrudan sonuçlarını/ ürünlerini kendi yaşamlarında bizzat yaratarak, geliştirerek, onun gereklerini gün geçtikçe daha fazla bir şekilde yerine getirerek sahiplendiler.

Sovyetler Birliği'nde yaşayan tüm diğer halklar gibi Kürt emekçileri de, Ekim Devriminin hemen ardından başlatılan büyük Kültür Devrimi seferberliğinin aktif katılımcıları/sürdürücüleri oldular. Eskinin köhnemiş dünyasına, en genel anlamda cehalete karşı açılan bu yeni savaşta Kürt emekçileri de yerlerini aldılar.

Sosyalizmin yeni insanı yaratma gibi en zor ve imkansız görüneni başarma istek ve yüksek özverisini göremeyenlerin; Lenin-Stalin önderliğindeki proletarya ve emekçilerin geri ve eski olana, kısaca ortaçağ karanlığına/cehalete karşı açtıkları kültür devrimi seferberliğinin anlamını ve zaferini kavrayamayanların; Sovyetlerdeki emekçi Kürt kitlelerinin kültür devriminin engin denizinde aydınlanma ve geleceği fethetme yolunda attıkları büyük başarılarından öğrenmeye muktedir olacaklarını beklemiyoruz.

Bu muazzam pratikten öğrenmek eylemi bugün de önümüzde durmaktadır ve mutlaka bu ölümsüz eserden öğrenmeliyiz. Kimi eksiklikler ve ayrıntılarda bazı olumsuzlukların asla varolmadığını iddia etmiyoruz. Tam aksine yeryüzünde ilk kez devasa adımlarla ilerlenen bir kültür devrimi seferberliğinde yanlışlıkların olmaması ilginç olurdu. Fakat temel politika ve bu alandaki uygulamalar esasta doğrudur. Önemli olan bu ana halkadan –eksiklik ve yanlışlıkları unutmadan– dersler çıkarmasını bilmektir.

Bugün de aslanan Sovyet emekçi Kürtlerinin de yaratılmasında katkıda bulundukları kültür devrimi eserin-den sonuna kadar öğrenmektir. Aksi durumda, geleceğin özgür ve sosyalist Kürdistan'ını sosyalist deneyim ışığında inşa etmek; Kürdistan'da sosyalist temelde bir kültüre ulaşmak ve komünizm için yeni insanı yaratmak mümkün değildir.

FIKRÊN NÛ DI NAV MILET DE BELAV DIBIN

Dema dayîna xûkiya bega û sixreya wan hatibû.

Egid beg bi xulamên xwe ji eşîrê re da zanin ku herin ciyê pezê wi yê zivistanê çêkin. Cangir beg ji emir da êla xwe.

Gundiyan feqir û pi (yên hineki xweşhal), berê ku ji xwe re tişteki bikin, diviya bû ku, mal û zar û zêçên xwe li bin ezmên bihêlin, bi mer û bêra herin şixulê bega biqedinin.

Gelek ji wan qebûl ne kir, li dora Gezo civiyan û ne razibûna xwe nişan dan.

Mecid beg, qemçiyek di dest de, di ber koçera re derbaz bû û bi awir li wan nêri. Tu kes ji yê rûniştî ji bo îkaraha adetên kevin, bi hatîna wi ranebû.

-Xem nakê, baş e, baş e, rûnin!... Egid beg gote wan. Di nêzik de, ezê we ji bav û kalanên we bêtir bêxîm bin hikma xwe. Hûn bawer dikin ku nizama we ewê dom bike, ne?! Hunê paşê bibinin!.. Ingiliz û Taşnaq çermê we û yê xortên we yê Komunist wê rakin...

Tu kesi bersiva wi ne da. Mecid beg derbaz bû. Li wi, aliyê wargehê, hempa, şêx û eşraf li cem Egid beg diciviyan û bi saetan ve, şewra hev dikirin...

Gava, hin feqir û pi bi danîna konên began mijûl bûn komsomolek (Endameki ji xortên komunist) ji bo xwestîna êgir çû cem wan.

- Here bixebite!.. Tu çi kari diki, tiralî?! Zilameki kal ku dixebiti gotê, ên li emrê bega ne em tenê ne...

- Ez tu cara şixulê dijminên xwe nakin, Komsomol vegeandê.

- Ew ji kû dijminên me ne? Kalo heyirî...

Di vê gavê de Mişto derket, gotinên wan bihistin û gote kalo:

- Dijminên me kine, ezê ji tere bibêjim; gotinên min xweş bêxe serê xwe, wan di nav nas û hevalên xwe de belav bike û wan ji li dijminên xwe rake. Eger em destê hev bigirin, em bi hev re heval ê yek bin emê bîkaribin zora wan bibin ji ber ku heq bi me re ye...

- Min dijminên me ki ne hin fehim ne kir? Kalo disa pîrsi.

- Dijminên me yê pêşin û diwartir, beg, axa, şêx û hempa ne. Bi wesîteya adetên kevin, ew me ji xwe re dikin xulam û me ji bo şixulên xwe dixebitînin. Va ye binêr! Ewrên reş ji nihu de kom dibin; bisteke din, baran wê bikeve, kifletên te wê şil bibin; ji ber ku berê ku tu konê xwe deyni, beg te mecbûr dike ku tu yê pezê wi deyni. Em nikarin êdi, bi vi awayî bijin. Li gora adetên kevin, divê ku em bê gotin, serê xwe li ber beg, axa, şêx û hempa, xwar bikin û guh bîdin

gotinên wan, ne ji ber ku ew zîlamên qenc, xwenda, zana û bi eqil in, lê, ji ber ku bi tenê beg an dewlemend in. Em ji aliyê wan çiqas tîrêşandin û kêmkirin!.. Li cem dewlemenda, kon tişê mal û pere ye, lê, li piştî feqira kirasek nine. Divê ku em adet û qanûnên xwe yê kevin bavêjin û êdi guh ne din beg û axa ku emirên wek van didine me: "Zîdi qudsiyeta şêxa tişteki mebejin! Ewê we kor bikin!..." û gava yek qala şêxeki dike, beg wi davêje ber dara.

Bi vi awayî ew hev û du digirin û ji feqira xebat û etaetê dixwazin. Divê em van qanûna ku ji aliyê beg, axa, şêx û dewlemenda hatîne danin berdînin û qanûnên welê çêkin ku pê feqir bîkaribin bijin û xwe ji bin istîbdada axa û şêxan xilas bikin. Çima beg, axa û şêxên feqir tune ne? Ji ber ku ew me îcbar dikin ku em ji wan re bixebitin.

Li dinyayê her tişt bi xebatê çêdibe, lê eger tu bixebiti û xebata te ji xeyrê te re be, bê şik, tu ê feqir û bi ser de ji bin dest û mehkûm bîmini...

Berê, gelek mîletên din weke me dijin.

Ew ji weke me koçer û gundi bûn. Lê, ewan beri me fehim kirin, bi ziraet û çandîniyê re seneat ji elimînin û ji xwe ra bajarên mezin çêkîrin. Lê, em hin wek berê dimînin. Em di koçeriyê de didin dû bega, û, di gunda de ji, bi navê eşirtiyê, girêdayî axayeki dimînin, xîzmeta wan dikin, ji bo nav, mezinahi û dewlemandîya wan, şerê feqirên din dikin, hev û du dikujin, û bi xwena xwe, ji beg, axa an şêxên xwe re eraziyên din vedigirin. Ev hal, mîna vê meselê ye: Herweki baveki du kur hebûn; yek ji wan, piştî ku hate dinê, midetekê di derguşê de ma, piştî re meşîya, mezin bû û bû zîlam. Lê, ê din tim di derguşê de ma û tu cara jê derneket.

Em wek vi kurê paşin in. Ev çend hezar sal in ku em hatîne dinê, lê em hin di derguşê de ne û em bi jîriya xelkê dijin. Êdi, ji bo me ji wext e da ku em ji rabîr ser xwe û wek mîletên din bijin. Binêr, meselen, li gora adetên me yê koçera, divê ku her kurd konê xwe bi awaki miayen dêyne, yan na, ji qanûn derketin, mal û malbata wi tev de, wê bine helakê. Lê, digel vê yekê, beg û şêxên me, konên xwe bi kêfa xwe datînin û tu bela nayê serê wan. Ne xwe ev çima bi tenê, ji me, ji feqira re kîr e? Disa li gora adetên eşirtiyê, divê ku her eşîr, her bavik, bi serê xwe bijî û wek dewleteke biyani, xwe bi xwe idare bikê, û çavên wan ji, hema, tim li milk û malên eşîran bavikên din bin. Gava zilamek, ji eşîrê dibe dijminê zilameki, ji eşîrêke din, her du eşîr ji bo van her du

zılama, dibin dijminên hev, û, bê sebeb, xwina hev dirijinin. Ev tişt ne ji bo carekê, an du cara, lê tim û tim. Ê ev pevçûn, şer û xwinrijandin, bî tîrê bî kêrî beg û axeya tîr. Heta, ew bî xwe vê dubendiyê dixin nav xelkê.

Bîgir meselen. Dijmîntiya eşîrên Ortî û Kasan; ev çend sal in ku hev û du dikujin, û bî ser de jî, bertila didin bega lê, ev êdî eşkere bûye ku dijmîntiya her du qebile bî teşwîqa Egid beg destpêkir. Bro, lî ber mirinê bî xwe got ku tu kes jî qebileya Kasan lî kuştina wi ne digeriya, lê Egid beg bî xwe fitne dabû wan; ewi bî guhê xwe bihistibû. Hingê, Kasana xwe avêtin wi û derba mirinê danê.

Çî xirabî û perîşanî jî van tiştan tîr serê kurdên koçer û gundî...

Pîştîre, lî gora adetên me, divê ku şixulên giran û dijwar jî aliyê jîna bîr qedandin. Ew jî vi tiştî zû nexweş û pir dibin û zû dimirin. Ê jin anin lî cem me çawa çêdibe? Birayê xwe bigir meselen; kal buyê û hin heya niha jî xwe re jin ne aniyê; jî ber ku pereyê wi nine û nikare qelen bide. Lê dewlemend bî xwe?.. Ha jî te re Egid beg: Sê jinên wi hene û niha jî jî xwe re keça Nado ya donzde salî xwestiye. Apê Cangir beg 56 salî ye, lê di van rojan de, bî pere, keça Tahir a 14 salî jî xwe re anî. Kê ev qanûn danine? Ê kê gotiye ku dewlemend dikarin bizewicîn û gelek jîna jî xwe re binin û, em feqîr nikarin yekê jî bistinin? Bê şik, beg, axa û şêxa ev adet û qanûn danine.

Di her civînê de, min rakirina qelen xwest û we giş destê xwe radikir. Em hemû, rojek berî rojekê, rakirina qelen û jî vi nîrî, xilaskirina mîlet dixazin. Vê havînê lî zozana, di (Civîna Mezin) de, pir, kal, keç û xort tevde, me rakirina qelen teleb kiribû.

-Lê, beg, axa û şêxa jî bo vi tiştî çî digotin? Komsomol jî kalo pîrsî.

- Çî digotin?..? Digotin ku ev bê îmkân e, ku ev gunehê, ku Mîsto xayîneki dinê me ye, ku ewi jî xwe re jîneke Êrîs aniyê û simbelê xwe kur kirîye. Wan rojên ha, êvarekê, beg lî hev civiya bûn û difikirin bî çî awayî xwe jî Mîsto xilas bikin...

Cemaet xwe ker kir. Komsomol demekê rama, piştîre jî bêrika xwe kaxîtek derêxist û bî dengekî bilind, emrê lexûbûna qelen xwend û got ku heçî bî pere jînekê binê, ewê bête girtin û 500 rûbil ceza, wê jê bîne standin. Piştîre, heta ku keçîk ne buye şanzde û kurîk jî hejde salî, nikarin bizewicîn. Ê divê ku, di nav jin û mêr de jî 10 sal bêtrî ferq nebe. Ê dawiyê, qanûn êdî nahêle ku tu kes jî jînekê bêtrî bine.

- Biji..! Kalo ban kir û jî kêfa xwe mîra xwe avête hewayê.

Kurdên ku bî îşên bega mijul bûn, hatin û lî dora wan kom bun. Kalo jî Komsomol xwest ku careke di emrê lexûkirina qelen bixwine. Ewi disa, ew xwend û

jî wan re, her tişt da fehîm kirin.

- Biji Mîsto! Biji Mîsto! Xelkê kir qirin.

Mecid beg deng û kenên wan bihistin. Rabû û ber bî wan ve çû. Mîsto bî gotara xwe ya birî dom dikir.

- Belê, her wekî min digot, em hin di dergûşê de mane; me adetên bav û kalan, wek tiştên mîqedes girtine. Lê, beg, axa û şêxên me bî xwe, van adeta jî bo mezinahî, dewlemendî û merkezên xwe, jî xwe re dikin alet; û mîlet feqîr, nezan, perîşan û paşde mayî dihêlin. Çima em bê xwendin in? Çima em bê seneat in? Jî ber ku, beg, axa û şêxên me, bî nezan, şivan, gavan, rencber û feqîr mayîna me, me bê zahmet jî xwe re dikin xulam û kole û bî kêfa xwe bî me dileyzin. Ê, jî bo mayîna vi hâlî, ev mezinên me yêr ha destê xwe dixin destê xwinxwarên me û dijminên insanîyet û pêşveçûnê. Hûn dibînin ku me hin bî Taşnaq û Ingilîza ditirsînin. We niha seh kir çima beg, axa û şêx, dijminên me yêr pêşin in...

Lê eger, em baş bifikirin û em destê xwe bidine hev, em dikarin jî bîr zîlîm û nîrê wan xwe xilas bikin, û roj bî roj pêşde herin.

- Ev giş rast e, gundîya, tev de, bî dengekî gotin. Mîsto di ci de ew berdan û çû gundekî din.

Mecid beg hate cem koma feqîra; gava çavê wi lî Komsomol ket, xwe nêzîkî wi kir û jî serê wi heya piyên wi lê nêrî û bî xeydî lê kîre qîr:

- Çima tu şixulê me disekinî? Careke din, eger tu bê obeya min, ezê stuyê te badim...

Komsomol qet xwe şaş ne kir:

- Jî mêj ve êdî obeya te ne maye. Va ye obeya tel! Xort ev gotin û bî destê xwe şikeftêk nişan dayê: - Emê te di nêzîkê de, bêxîrê.

Mecid beg qemçîya xwe rakir û xwe avête Komsomol ku lî wi xe. Lê zîlamên pir û kal ku şixulê wi dikirin bî enîr gotin:

- Destê xwe nedi vi mîrxasê ha, yan na emê aliyê wi bigirin û emê te pis bikin..!

- Hûn lî van zugirtên ha binêrin.. Ne bî tenê jî wan re qemçî lazîm e, lê divê, ku quna wan jî bî hesîneki sorkirî bête dax kirin, herwekî Egid beg di Şerqîya re kir.

- Ev bî xwe tiştêkî nake û nahêle em jî bixebîtin, zîlamên bega gotin, divê serê Mîsto jî bête pelaxtin, ewi ev serseriyên ha rakirin mezîna...!

Mecid beg sekîni, qebza xencera xwe givaşt û bî awîr lî xelkê ku gazin dikirin nêrî û mîrmîrî: "Xem nake. Di nêzîkê de dora me wê bê, û emê şanî we bidin, kurên sa...!"

Komsomol bê deng vegeriya mala xwe.

(Ereb Şemo, Şivanê Kurd, Weşanên Riya Azadi, 1990 Koln, Rupel 96-101)